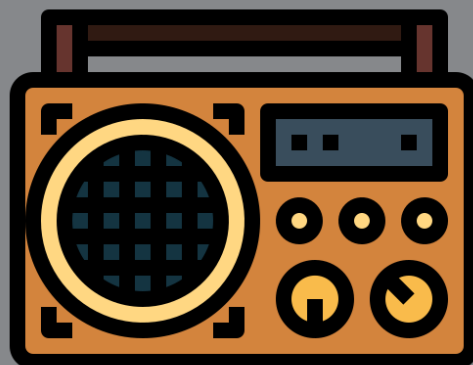

Skupština Crne Gore
Parlamentarni institut
Istraživački centar

Skupština Crne Gore • Parlamentarni institut - Istraživački centar • Kontakt telefon: 020/404-523 • E-mail: istrazivacki.centar@skupstina.me

IZBOR I NADLEŽNOSTI ORGANA UPRAVLJANJA I RUKOVOĐENJA JAVNIH MEDIJSKIH SERVISA U DRŽAVAMA EU I REGIONA

Podgorica

februar 2021. godine

ISTRAŽIVAČKI CENTAR

Broj: 1/2021

Klas. br: 00-52/4-

Datum: februar 2021. godine

Pripremio: Istraživački centar Skupštine Crne Gore

** Istraživački centar Skupštine Crne Gore, prilikom izrade istraživačkih radova, koristi se javno dostupnim podacima i podacima iz baza ograničenog pristupa, strogo vodeći računa o kredibilnosti izvora. Centar ulaže sve razumne napore da informacije sadržane u istraživačkom radu budu tačne i potpune, ali ne snosi odgovornost za eventualnu netačnost i nepotpunost istih. Istraživački radovi se koriste samo u svrhu za koju su izrađeni, a u skladu sa Pravilima o izradi istraživačkih radova. Stavovi izrečeni u tekstu ne predstavljaju zvaničan stav Skupštine Crne Gore, niti neophodno drugih institucija ili organizacija čiji se podaci koriste za izradu rada.*

*** Svi pojmovi upotrijebljeni u istraživačkom radu u muškom gramatičkom rodu obuhvataju muški i ženski rod lica na koja se odnose.*

**** Usljed kompleksnosti i složenosti tematike, nacionalnih zakonskih rješenja, te činjenice da Istraživački centar u cilju izrade radova propise prevodi sa engleskog ili drugog jezika, potrebno je imati razumijevanja za eventualne nedorečenosti u predstavljanim podacima.*

SADRŽAJ

UVOD	4
.....	
GLAVNI NALAZI ISTRAŽIVANJA	7
.....	
KOMPARATIVNI PREGLED	11
.....	
AUSTRIJA	11
.....	
BOSNA I HERCEGOVINA	15
.....	
ČEŠKA	20
.....	
ESTONIJA	24
.....	
HRVATSKA	27
.....	
LETONIJA	32
.....	
LITVANIJA	38
.....	
NJEMAČKA	42
.....	
SJEVERNA MAKEDONIJA	47
.....	
SLOVENIJA	50
.....	
SRBIJA	53
.....	
ŠVEDSKA	56
.....	
IZVORI INFORMACIJA	58
.....	

UVOD

Javni medijski servis, najopštije gledano, predstavlja sistem koji podržava vrijednosti demokratskog društva, te djeluje kao informativno i obrazovno sredstvo, dostupno svima i namijenjeno svima, bez obzira na društveni ili ekonomski status. Između ostalog, mandat javnog servisa je pružanje objektivnih informacija i omogućavanje pluralizma mišljenja, pri čemu javni servisi počivaju na nekoliko ključnih principa: univerzalnost, raznovrsnost, nezavisnost, te prepoznatljivost (princip koji je značajan u kontekstu razlika u odnosu na komercijalne medije).¹

Imajući u vidu specifičnu ulogu javnih medijskih servisa u pogledu poštovanja ljudskih prava, jačanja demokratije i društvene kohezije, te promovisanja dijaloga među kulturama i međusobnog razumijevanja, u okviru međunarodnih i evropskih organizacija, poput Savjeta Evrope, Organizacije za evropsku bezbjednost i saradnju, Evropske unije, Evropske unije za radiodifuziju, osim *Direktive o audiovizuelnim medijskim uslugama 2010/13*² i *Direktive 2018/1808 o izmjeni Direktive 2010/13*³, usvojeni su brojni dokumenti (deklaracije, preporuke, rezolucije, sporazumi i sl) koji su uobličili evropski medijski regulatorni okvir, uključujući okvir za funkcionisanje javnih medijskih servisa. Među dokumentima koji se odnose **isključivo na javne medijske servise** su *Rezolucija Međuministarske konferencije Savjeta Evrope o budućnosti javnog servisa (1994)*⁴, *Protokol o sistemu javne radiodifuzije Sporazuma iz Amsterdama (1997)*⁵, *Preporuka Komiteta ministara Savjeta Evrope br. (96)10 o garantovanju nezavisnosti javnog servisa radiodifuzije (1996)*⁶, *Preporuka Komiteta ministara Savjeta Evrope (2012) o upravljanju javnim medijskim servisima*⁷ i slično.

Jedan od prvih dokumenata koji su definisali evropsku politiku koja se tiče javne radiodifuzije je **Rezolucija o budućnosti javnog servisa iz 1994. godine** u kojoj se navodi da radiodifuzija, kao servis javnosti, kako u slučaju radija, tako i televizije, podržava vrijednosti koje odlikuju političke, pravne i društvene strukture demokratskih društava, uz posebno poštovanje ljudskih prava, kulturnog i političkog pluralizma. U cilju što boljeg ostvarivanja uloge i funkcije javnog servisa, kao jedno od ključnih pitanja na evropskom nivou otvorilo se i pitanje nezavisnosti i autonomije javnih servisa, budući da je kao jedna od osnova demokratije proklamovana nezavisnost medijskog sistema, uključujući i javni servis, od političkih, ekonomskih i drugih centara moći.⁸ **U Preporuci br. (96) 10 o garantovanju**

1 Public broadcasting: Why? How?, UNESCO/WRTVC, 2001 <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000124058> (29.1.2021)

2 Direktiva 2010/13/EU Evropskog parlamenta i Vijeća od 10. ožujka 2010. o koordinaciji određenih odredaba utvrđenih zakonima i drugim propisima u državama članicama o pružanju audiovizualnih medijskih usluga (Direktiva o audiovizualnim medijskim uslugama) https://eur-lex.europa.eu/legal-content/hr/TXT/?uri=CELEX%3A32010L0013#ntr8-L_2010095HR.01000101-E0008 (1.2.2021)

3 DIREKTIVA (EU) 2018/1808 EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA od 14. studenoga 2018. o izmjeni Direktive 2010/13/EU o koordinaciji određenih odredaba utvrđenih zakonima i drugim propisima u državama članicama o pružanju audiovizualnih medijskih usluga (Direktiva o audiovizualnim medijskim uslugama) u pogledu promjenjivog stanja na tržištu <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/HTML/?uri=CELEX:32018L1808&from=EN> (1.2.2021)

4 RESOLUTION NO. 1 THE FUTURE OF PUBLIC SERVICE BROADCASTING, Prague, 1994, page 25 <https://rm.coe.int/16806461fb> (1.2.2021)

5 Monro E. Prajs, Mark Reboj, Radio-difuzija javnog servisa u tranziciji (zbirka dokumenata), Amsterdamski ugovor, Beograd, 2002, str. 70-74

6 Preporuka br. R (96) 10 Komiteta ministara državama članicama o garantovanju nezavisnosti javnog servisa radio-difuzije http://ravnopravnost.gov.rs/wp-content/download/se_preporuka_r_96_10.pdf (1.2.2021)

7 Recommendation CM/Rec(2012)1 of the Committee of Ministers to member States on public service media governance (Adopted by the Committee of Ministers on 15 February 2012 at the 1134th meeting of the Ministers' Deputies) https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectID=09000016805cb4b4#_ftn2 (29.1.2021)

8 Dr Rade Veljanovski, Uloga javnog servisa: kako obezbediti javni interes, Srpska pravna revija, godina 4, br. 7/2008, str. 35-5

nezavisnosti javnog servisa radiodifuzije iz 1996. godine⁹, Savjet Evrope naveo je da nezavisnost javnog servisa treba izričito garantovati na nacionalnom nivou kroz niz pravila koja se bave svim aspektima funkcionisanja. U skladu sa ovim dokumentom, pravni okvir za javni servis treba da precizira njegovu uređivačku nezavisnost i institucionalnu autonomiju u oblastima koje se između ostalog tiču biranja, zapošljavanja i rukovođenja kadrovima, upravljanja finansijama i slično. Takođe, Savjet Evrope je u istom dokumentu istakao da odredbe koje se odnose na odgovornost i nadzor nad javnim servisima i njihovim statutarnim organima treba jasno definisati u postojećim zakonskim okvirima. U uvodnom dijelu dokumenta, u Preporuci se predlaže državama članicama Savjeta Evrope da:

- u svoja zakonodavstva ili instrumente koji uređuju rad javnih radiodifuznih organizacija unesu odredbe kojima se garantuje njihova nezavisnost u skladu sa smjernicama sadržanim u Preporuci;
- skrenu pažnju na smjernice organima odgovornim za kontrolu aktivnosti javnih radiodifuznih organizacija, kao i rukovodstvu i osoblju takvih organizacija.

Naime, u Preporuci se navodi niz **opštih smjernica** koje imaju za cilj garantovanje nezavisnosti javnih medijskih servisa. U vezi sa tim, u dokumentu se navodi da pravni okvir za javne servise treba da predvidi postojanje upravnih odbora, a pravila koja uređuju status upravnih odbora, kao i njihovu strukturu (članstvo), treba da budu definisana tako da odbori ne budu izloženi opasnosti od bilo kakvog političkog ili drugog miješanja u njihov rad. Ukratko, ta pravila predviđaju da članovi upravnih odbora: obavljaju funkcije isključivo u interesu javnog servisa koji zastupaju i kojim upravljaju, ne mogu direktno ili indirektno obavljati funkcije, primati naknadu ili posjedovati akcije u preduzećima ili organizacijama iz oblasti medija ili srodnih sektora tamo gdje bi to dovelo do sukoba interesa sa upravljačkom funkcijom u javnom servisu, te da ne mogu primati nikakva uputstva u svom radu od bilo kog lica ili organa osim organa odgovornih za nadzor nad javnim servisom. S obzirom na to da u obavljanju svojih nadležnosti podliježu sudskim odlukama u slučajevima predviđenim propisom, upravni odbori javnih servisa ili pojedinci koji obavljaju takve funkcije u ličnom svojstvu su za obavljanje svojih funkcija odgovorni nadzornim organima javnog servisa, te stoga pravni okvir koji uređuje javni servis treba precizno i jasno da definiše nadležnosti nadzornih tijela.

Dodatno, u **Preporuci o upravljanju javnim medijskim servisima iz 2012. godine**, Savjet Evrope ponovo naglašava da kao prvi prioritet javni medijski servisi moraju obezbijediti da njihova kultura, politike, procesi i programi odražavaju i garantuju uređivačku i operativnu nezavisnost, te da je za neke organizacije pomak prelazak iz statusa državnog emitera – sa jakim vezama sa vladom i slabim kredibilitetom u široj javnosti i civilnom društvu – u status kredibilnog javnog medijskog servisa, sa uredničkom i izvršnom nezavisnošću od države. Javni medijski servisi moraju djelovati i razvijati se u okviru održivog upravljačkog sistema koji obezbjeđuje neophodnu uređivačku nezavisnost i javnu odgovornost. Čak i u zemljama sa snažnije razvijenim i duboko ukorijenjenim sistemima javnog servisa, odnos između javnih servisa i vlade, koja određuje njihovu nadležnost i obezbjeđuje njihovo finansiranje, potrebna je stalna pažnja. Osim toga, u pogledu okvira za upravljanje javnim servisima, u dokumentu se navodi da su tradicionalne definicije upravljanja nedovoljne da bi se u potpunosti uzelo u obzir novo i složenije medijsko okruženje. Bliže definicije obično se fokusiraju na precizne pravne i administrativne korake koje treba preduzeti da bi se obezbijedio odgovarajući sastav odbora i upravljačkih struktura. Kriterijumi se uglavnom odnose na detalje postupaka imenovanja, trajanje mandata i dozvoljenje razloge za razrješenje, sukob interesa i slično. Iako su sva pitanja od suštinske važnosti u smislu

⁹ RECOMMENDATION No. R (96) 10 OF THE COMMITTEE OF MINISTERS TO MEMBER STATES ON THE GUARANTEE OF THE INDEPENDENCE OF PUBLIC SERVICE BROADCASTING (Adopted by the Committee of Ministers on 11 September 1996 at the 573rd meeting of the Ministers' Deputies <https://rm.coe.int/168050c770> (29.1.2021))

pravihog i dobrog funkcionisanja sistema upravljanja, moraju se staviti u širi kontekst. Osim toga, u dokumentu se navodi niz međusobno povezanih kriterijuma koje javni medijski servisi mogu koristiti u cilju preispitivanja sistema upravljanja, a koji su u vezi sa nekoliko vodećih principa: **nezavisnost, odgovornost, efikasno upravljanje, transparentnost i otvorenost.**

S obzirom na prethodno navedeno, Istraživački centar je, na osnovu upućenog zahtjeva, pripremio komparativni pregled zakonskih rješenja u vezi sa načinom izbora, strukturom i nadležnostima upravljačkih tijela javnih medijskih servisa u 12 zemalja: **Austrija, Bosna i Hercegovina, Češka, Hrvatska, Estonija, Letonija, Litvanija, Njemačka, Sjeverna Makedonija, Slovenija, Srbija i Švedska.** Podaci za potrebu izrade rada prikupljeni su analizom važećeg zakonodavstva navedenih zemalja, te iz drugih relevantnih dokumenata, i predstavljeni su u nastavku rada.

GLAVNI NALAZI ISTRAŽIVANJA

U najvećem broju država obuhvaćenih komparativnom analizom postoje tri vrste organa upravljanja u javnim medijskim servisima. Pored **generalnog direktora** (glavnog direktora, umjetničkog direktora i sl), u okviru javnih servisa funkcionišu i dvije vrste kolektivnih organa - **programski savjet** (savjet, televizijski savjet) i **nadzorni savjet** (upravni savjet, upravni odbor, nadzorna komisija, nadzorni odbor i sl). Iako se institucionalni aranžmani značajno razlikuju od države do države, u najvećem broju slučajeva programski savjet vrši upravljačku ulogu u okviru javnog servisa u funkciji javnog interesa, dok nadzorni savjet kontroliše poslovanje javnog servisa, naročito u finansijskom smislu. Što se tiče konkretnih nadležnosti i međusobnog odnosa ovih upravljačkih organa, postoje različita rješenja, naročito u vezi sa ulogom nadzornih savjeta koji u nekim zemljama imaju savjetodavnu ulogu, dok u drugima imaju značajna ovlaštenja u okviru internih procedura. U narednoj tabeli predstavljen je broj članova kolektivnih upravljačkih organa javnih medijskih servisa u analiziranih 12 evropskih država, struktura njihovog članstva, dužina mandata, kao i način njihovog predlaganja i izbora, odnosno imenovanja.

	Broj članova	Struktura članstva	Dužina mandata	Imenuje ih	Predlaže ih
Austrija					
Upravni odbor ORF	35		4 godine	Vlada (9), Vlada na predlog pol. partija zastupljenih u Parlamentu (6), savezne države (9), Savjet publike (6), Centralni savjet radnika ORF (5)	
Savjet publike ORF	31	pripadnici značajnih društvenih grupa		Savezni kancelar na osnovu predloga relevantnih institucija/organizacija ¹⁰ (17), Savezna privredna komora (1), Konferencija austrijskih poljoprivrednih komora (1), Savezna radnička komora (1), Savezno udruženje sindikata (1), komore slobodnih profesija (1), Rimokatolička crkva (1), Evangelistička crkva (1), pravna lica koja se bave građanskim obrazovanjem u oblasti političkih partija imenuju (po 1), Akademija nauka (1)	
Bosna i Hercegovina					
Korporacija javnih RTV servisa					
Poslovodni odbor		generalni direktor i direktori sektora Korporacije		U skladu sa zakonom tri javna servisa uspostavljaju Korporaciju	
Odbor sistema (istovremeno je i Upravni odbor Korporacije)	12	po 4 člana upravnih odbora BHRT, RTRS i RTV FBiH			
BHRT					

¹⁰ Predloge podnose institucije ili organizacije koje predstavljaju sljedeća područja ili grupe: univerzitete, obrazovanje, umjetnost, sport, mlade, učenike, stariju populaciju, lica sa invaliditetom, porodice, etničke grupe, turizam, potrošače i zaštitu životne sredine.

	Broj članova	Struktura članstva	Dužina mandata	Imenuje ih	Predlaže ih
Poslovodni odbor		generalni direktor i rukovodioci sektora		generalneog direktora i rukovodioce sektora imenuje upravni odbor na osnovu javnog konkursa	
Upravni odbor	4	po jedan pripadnik tri konstitutivna naroda i ostalih (u slučaju BHRT takođe po dva predstavnika oba entiteta)	4 godine	Parlamentarna skupština BiH	
Češka					
Savjet ČT	15	na način da u Savjetu budu zastupljene ključne regionalne, političke, društvene i kulturne struje mišljenja	6 godina	Predstavnički dom (donji dom Parlamenta)	razna udruženja (koja zastupaju kulturne, regionalne, socijalne, sindikalne, vjerske, obrazovne, naučne, ekološke, nacionalne interese, kao i interese poslodavaca)
Nadzorna komisija ČT	5		4 godine	Savjet ČT	
Estonija					
Savjet	9	5 predstavnika političkih partija ¹¹ , 4 nezavisna eksperta	5 godina (eksperti), odnosno do isteka mandata Parlamenta (predstavnic partija)	Parlament	Odbor za kulturna pitanja
Upravni odbor	5		5 godina	Savjet	Savjet
Hrvatska					
Programski savjet HRT	11	9 članova imenovanih od strane Parlamenta; 2 predstavnika zaposlenih	4 godine	Parlament (9) i novinari i zaposleni u HRT (2)	
Nadzorni odbor HRT	5	4 člana imenovana od strane Parlamenta; 1 predstavnik zaposlenih	4 godine	Parlament (4) i zaposleni u HRT (1)	
Letonija					

¹¹ Svaki klub poslanika u Parlamentu ima po jednog predstavnika, tako da je ovaj broj podložan promjenama u zavisnosti od broja klubova poslanika (trenutno pet).

	Broj članova	Struktura članstva	Dužina mandata	Imenuje ih	Predlaže ih
Savjet javnih elektronskih medija	3		4 godine	Parlament	predsjednik države (1), Vijeće za sprovođenje Memoranduma o saradnji između nevladinih organizacija i Vlade (1), Parlament (1)
Odbori (pojedi-načnih) javnih elektronskih medija	do 3		5 godina	Komisija (čine je Savjet javnih elektronskih medija i nezavisni eksperti)	
Litvanija					
Savjet LRT	12	4 člana imenovana od strane predsjednika države, 4 od Parlamenta (po dva predstavnika vladajuće većine i opozicije), i 4 predstavnika društvenih organizacija	6 godina	predsjednik države (4), Parlament (4), Litvanski naučni savjet (1), Litvanski obrazovni savjet (1) Litvansko udruženje umjetnika (1), Litvanska biskupska konferencija (1)	
Njemačka (ZDF)¹²					
Televizijski savjet ZDF	60	16 predstavnika saveznih država, 2 predstavnika Vlade, i predstavnici raznih udruženja i organizacija ¹³	4 godine	razne institucije i udruženja (vidjeti fusnotu)	
Upravni savjet ZDF	12	4 predstavnika saveznih država, 8 članova koje bira Televizijski savjet ZDF	5 godina	premijeri saveznih država, po mogućnosti konsenzusom (4); Televizijski savjet ZDF tročetinskom većinom glasova (8)	
Njemačka (DW)¹⁴					

12 *Zweites Deutsches Fernsehen (ZDF)* – Druga njemačka televizija.

13 Po jedan predstavnik svake savezne države (ukupno 16), koje imenuju vlade saveznih država; dva savezna predstavnika koje imenuje Vlada; jedan predstavnik Udruženja njemačkih okruga (*Landkreistag*), te naizmjenično jedan predstavnik Njemačke asocijacije gradova ili Njemačke asocijacije gradova i opština, koji se rotiraju nakon svakog mandata; dva predstavnika Evangelističke crkve u Njemačkoj; dva predstavnika Katoličke crkve u Njemačkoj; jedan predstavnik Centralnog savjeta Jevreja u Njemačkoj; po jedan predstavnik Njemačke federacije sindikata, kao i Sindikata ujedinjenih usluga (*ver.di*), te Federacije njemačke državne službe (DBB); po jedan predstavnik Federacije njemačkih udruženja poslodavaca, Njemačke industrijske i trgovinske komore, Centralnog odbora njemačke poljoprivrede, i Centralnog udruženja njemačkih zanata; jedan predstavnik Saveznog udruženja njemačkih novinskih izdavača; jedan predstavnik Njemačkog udruženja novinara; četiri predstavnika dobrovoljnih humanitarnih udruženja; jedan predstavnik Njemačkog olimpijskog saveza; jedan predstavnik njemačke sekcije Unije evropskih federalista; po jedan predstavnik Federacije za očuvanje životne sredine i prirode i Unije za zaštitu prirode i biodiverziteta; jedan predstavnik Federacije prognanih; jedan predstavnik Udruženja žrtava staljinizma; 16 predstavnika saveznih država iz različitih oblasti djelatnosti.

14 *Deutsche Welle (DW)* – „Njemački talas“.

	Broj članova	Struktura članstva	Dužina mandata	Imenuje ih	Predlaže ih
Programski savjet DW	17		5 godina	Vlada (3), Bundestag - donji dom (2), Bundesrat - gornji dom (1), razne društvene organizacije (po 1 – ukupno 11) ¹⁵	
Upravni savjet DW	7		5 godina	Programski savjet DW (4), Bundestag (1), Bundesrat (1) i Vlada (1)	
Sjeverna Makedonija					
Programski savjet MRT	13		5 godina	Parlament	
Nadzorni odbor MRT	7		5 godina	Programski savjet MRT	
Slovenija					
Programski savjet RTV SLO	29		4 godine	Državni zbor - donji dom na predlog raznih udruženja ¹⁶ (16); Državni zbor na predlog političkih partija (5); zaposleni u RTV SLO (3); predsjednik države na predlog vjerskih zajednica (2); Slovenska akademija nauka i umjetnosti (1); mađarska nacionalna zajednica (1); italijanska nacionalna zajednica (1)	
Nadzorni savjet RTV SLO	11		4 godine	Državni zbor - donji dom (5), Vlada (4), zaposleni (2)	
Srbija					
Upravni odbor RTS (RTV)	9		5 godina	Savjet regulatora (dvotrećinskom većinom)	
Programski savjet RTS (RTV)	15		4 godine	Upravni odbor RTS (RTV)	
Švedska					
Upravni odbor Administrativne fondacije¹⁷	13 (predsjednik i 12 članova)		4 godine (predsjednik); 8 godina (članovi)	Vlada	Parlament (sve parlamentarne partije moraju imati predstavnike)

15 Pored šest članova koje imenuju Vlada i oba doma Parlamenta, po jednog člana Programskog savjeta DW imenuju sljedeće organizacije: Evangelistička crkva, Katolička crkva, Centralni savjet Jevreja u Njemačkoj, Konfederacija njemačkih udruženja poslodavaca, vodeće sindikalne organizacije, Sportski savez Njemačke, Međunarodna institucija za izgradnju kapaciteta, Njemački savjet za kulturu, Njemačka akademija za jezik i književnost, i Njemačka konferencija rektora.

16 Ove članove imenuje Državni zbor (donji dom Parlamenta) na predlog gledalaca i slušalaca RTV Slovenija, univerziteta, fakulteta i udruženja, sindikalnih i drugih organizacija iz oblasti umjetnosti, kulture, nauke i novinarstva, kao i drugih organizacija civilnog društva, sa izuzetkom političkih partija i sa njima povezanih organizacija; ovi članovi bi takođe trebalo da predstavljaju različite regione.

17 Administrativna fondacija (*Förvaltningsstiftelsen*) za Švedski radio, Švedsku televiziju i Švedski obrazovni radio predstavlja „most“ između države i triju javnih radiodifuznih kompanija. Fondacija je formirana sa ciljem promovisanja nezavisnosti radijskih i televizijskih programa u okviru javnog servisa, putem vlasništva i upravljanja svim akcijama kompanija koje čine javni servis, čime se obezbjeđuje nezavisan položaj ovih kompanija, s obzirom na činjenicu da nijesu u državnom vlasništvu, niti su vođene komercijalnim interesima. Jedan od najznačajnijih zadataka Fondacije jeste imenovanje članova upravnih odbora javnih radiodifuznih kompanija, dok nema ovlaštenja kada su u pitanju programski sadržaji.

KOMPARATIVNI PREGLED

AUSTRIJA

U skladu sa Saveznim zakonom o Austrijskoj radiodifuznoj korporaciji (*Österreichischen Rundfunk, ORF*)¹⁸, **Austrijska radiodifuzna korporacija** (u daljem tekstu ORF) je fondacija osnovana u skladu sa javnim pravom u cilju pružanja sveobuhvatnih informacija široj javnosti o svim važnim političkim, društvenim, kulturnim i sportskim pitanjima, te kroz niz televizijskih i radijskih kanala funkcionira kao javni servis.

Prema odredbama Zakona, u pogledu upravljačke strukture i organizacije, Austrijska radiodifuzna korporacija ima sljedeće organe: **Upravni odbor** (*der Stiftungsrat*), **generalnog direktora** i **Savjet publike** (*der Publikumsrat*). Članovi kolegijalnih tijela prilikom vršenja dužnosti ne mogu se rukovoditi bilo kakvim uputstvima ili naredbama, već se moraju isključivo pridržavati zakonskih propisa. Ukoliko zakonom nije drukčije propisano, svi članovi tijela radiodifuzne korporacije u obavezi su da čuvaju tajnu nastalu u procesu rada. Obaveza čuvanja podataka nastavlja se i nakon što se njihovo članstvo u tijelu okonča.

Upravni odbor

Upravni odbor Austrijske radiodifuzne korporacije ORF sastoji se od **35 članova**, pri čemu:

- » *Savezna vlada imenuje šest (6) članova na predlog političkih partija zastupljenih u Parlamentu Austrije (National Council), pri čemu se uzima u obzir snaga političkih partija u Parlamentu. Osim toga, Vlada imenuje dodatnih devet (9) članova,*
- » *savezne države (Bundesländer) imenuju devet (9) članova (jedan član po državi),*
- » *Savjet publike imenuje šest (6) članova,*
- » *Centralni savjet radnika ORF¹⁹ imenuje pet (5) članova.*

Kandidati za članove Savjeta moraju posjedovati ličnu i profesionalnu sposobnost koju su stekli kroz odgovarajuće osposobljavanje ili profesionalno iskustvo u vezi sa pitanjima kojima se bavi Upravni odbor, te moraju posjedovati znanje o austrijskom i međunarodnom medijskom tržištu i dobru reputaciju koju su stekli zahvaljujući svom prethodnom radu u oblasti nauke, umjetnosti ili obrazovanja. Članovi upravnog odbora imaju ista prava, obaveze i odgovornosti kao i članovi upravnih odbora akcionarskih društava.

Za članove **Upravnog odbora ne mogu biti imenovana lica:**

- » koja su zaposlena u Austrijskoj radiodifuznoj korporaciji - ORF (ne odnosi se na članove koje imenuje Centralni savjet radnika ORF);
- » koja su u radnom odnosu sa kompanijom koja je povezana sa austrijskim radiodifuznim sistemom;
- » koja su zastupljena u drugom organu Austrijske radiodifuzne korporacije (isključenje ne odnosi se na članove koje imenuje Savjet publike);
- » koja su u radnom ili korporativnom odnosu sa drugom medijskom kompanijom;
- » članovi savezne vlade, državni sekretari, članovi vlade savezne države, poslanici oba doma Parlamenta ili bilo kojeg drugog opšteg predstavničkog tijela ili Evropskog parlamenta, kao i lica koja su zaposlena u političkoj partiji ili obavljaju funkciju u

¹⁸ Bundesgesetz über den Österreichischen Rundfunk (ORF-Gesetz), Fassung vom 28.01.2021, <https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=10000785> (28.1.2021)

¹⁹ Shodno propisima iz oblasti rada, kompanije koje u svom sastavu imaju više kompanija formiraju centralni savjet radnika (Zentralbetriebsrat) koji zastupa interese zaposlenih u kompaniji, odnosno donosi određene odluke koje se tiču zaposlenih. Broj članova savjeta zavisi od broja zaposlenih i povećava se povećanjem broja zaposlenih. https://www.ris.bka.gv.at/Dokumente/BgblPdf/1974_22_0/1974_22_0.pdf (28.1.2020)

političkoj partiji na saveznom nivou ili državnom nivou, ombudsman, predsjednik Revizorskog suda, te lica koja su u posljednje četiri godine vršila neku od navedenih funkcija;

- » koja su zaposlena u klubu opšteg predstavničkog tijela, kao i službenici Parlamenta u smislu Zakona o parlamentarnoj službi;
- » zaposlena u pravnim subjektima koja se bave građanskim obrazovanjem u oblasti političkih partija;
- » zaposlena u kabinetu saveznog ministra ili u kancelariji državnog sekretara ili u drugom tijelu savezne vlade ili države;
- » zaposlena u saveznom tijelu nadležnom za komunikacije (*Die KommAustria*)²⁰ i članovi Saveznog ustavnog suda, kao ni zaposleni u Odjelenju za medije i komunikacije kompanije *RTR-GmbH* (koja funkcioniše u okviru tijela za komunikacije *Die KommAustria*).

Mandat Upravnog odbora traje **četiri godine** od dana prve sjednice članova, ali u svakom slučaju do prvog dana sjednice novoimenovanog Upravnog odbora. Tokom mandata, članovi koje je imenovala savezna vlada mogu biti razriješeni prije isteka mandata ako je savezni predsjednik imenovao novu saveznu vladu, članovi koje je imenovala savezna država mogu biti razriješeni ako je parlament savezne države izabrao novu vladu, a članovi koje imenuju Savjet publike i Centralni savjet radnika mogu biti razriješeni po konstituisanju ovih tijela. Ukoliko član Upravnog odbora nije **tri puta uzastopno prisustvovao sjednici** bez opravdanja ili ukoliko je razriješen iz prethodno navedenih razloga, Upravni odbor to utvrđuje odlukom. Takva odluka za rezultat ima prestanak mandata, nakon čega mora biti imenovan novi član.

Iz reda svojih članova, Upravni odbor bira predsjednika i zamjenika, a odluke usvaja javnim glasanjem i prostom većinom glasova. Upravni odbor može iz reda svojih članova formirati odbore koji će pripremati odluke o određenim pitanjima i nadzirati upravljanje. Svaki odbor mora imati najmanje pet članova.

U skladu sa Zakonom, nadležnosti Upravnog odbora su sljedeće:

- » nadzor nad upravljanjem;
- » imenovanje i razrješenje generalnog direktora;
- » utvrđivanje broja direktora, kao i raspodjela odgovornosti;
- » zastupanje Austrijske radiodifuzne korporacije u odnosu na generalnog direktora;
- » imenovanje i razrješenje direktora i državnih direktora na predlog generalnog direktora;
- » usvajanje dugoročnih planova u pogledu sadržaja u skladu sa kriterijumima sistema za obezbjeđivanje kvaliteta, kao i dugoročnih tehničkih i finansijskih planova i planova poslovanja;
- » usvajanje sistema za obezbjeđivanje kvaliteta;
- » odlučivanje o smjernicama u vezi sa audiovizuelnom komercijalnom komunikacijom, posebno u pogledu audiovizuelne komercijalne komunikacije usmjerene na maloljetna lica;
- » odlučivanje o planovima koje podnosi rukovodstvo za proširenje ponude dostupne licima oštećenog sluha i vida;
- » odobravanje sklapanja kolektivnih ugovora, sporazuma sa sličnim učinkom kao

²⁰ Austrijsko tijelo za komunikacije (KommAustria) je nezavisno regulatorno i nadzorno tijelo za elektronske audiovizuelne medije u Austriji. Među aktivnostima ovog tijela je i pravni nadzor nad Austrijskom radiodifuznom korporacijom (ORF) i njenim podružnicama.

Die KommAustria https://www.rtr.at/medien/wer_wir_sind/KommAustria/KommAustria.de.html (29.1.2021)

- » kolektivni ugovori, kao i ugovora o statusa urednika;
- » donošenje odluka koje se tiču službe Austrijske radiodifuzne korporacije;
- » donošenje odluka o mjerama koje se preduzimaju na osnovu revizorskih izvještaja;
- » pregled i usvajanje godišnjih finansijskih izvještaja;
- » savjetovanje o ključnim problemima emitovanja i programskog dizajna, kao i uvođenje sistema za obezbjeđivanje kvaliteta u saradnji sa menadžmentom za programe, kao i dobijanje izvještaja od generalnog direktora, te donošenje odluka na osnovu preporuka;
- » donošenje odluka o ograničenjima u pogledu oglašavanja i audiovizuelne komercijalne komunikacije;
- » utvrđivanje obima i vrste emitovanja radijskog programa na predlog generalnog direktora, i usvajanje odluka o komercijalnim djelatnostima.

Osim toga, **saglasnost Upravnog odbora potrebna je**, između ostalog, za:

- » donošenje opštih smjernica koje izdaje generalni direktor za oblikovanje programa, stvaranje programa i koordinaciju programa na radiju i televiziji, kao i oblikovanje sadržaja na internetu;
- » utvrđivanje rasporeda emitovanja i ponude za radio i televiziju (godišnji raspored) i internet stranice (godišnji raspored) koje sastavlja generalni direktor u skladu sa dugoročnim programskim planovima i programskim smjernicama koje se podnose Upravnom odboru do 15. novembra za narednu kalendarsku godinu, u skladu sa kriterijumima sistema za obezbjeđivanje kvaliteta;
- » sticanje, prodaja ili hipoteka na nekretninama ako tržišna vrijednost nekretnina prelazi iznos od 500.000 eura;
- » preuzimanje garancija ili drugih obaveza u korist trećih strana;
- » izvršavanje transakcija koje povlače trajni teret ili obavezu koja prelazi okvire uobičajenog poslovanja, ukoliko takve transakcije nijesu odobrene u okviru godišnjih finansijskih planova;
- » utvrđivanje budžetskih rashoda i planova radnih mjesta koji se izrađuju za svaku finansijsku godinu i dostavljaju Upravnom odboru do 15. novembra za sljedeću kalendarsku godinu;
- » planove ulaganja, prenamjenu prostorija, sticanja imovine i drugih investicija, ukoliko takve investicije ne predstavljaju tekuće operativne troškove i ako njihova vrijednost u pojedinačnim slučajevima prelazi milion eura ili ukupno dva miliona eura u finansijskoj godini;
- » zaduživanje, zajmove i kredite preko dva miliona eura;
- » sticanje i prodaju prava na patent i korišćenje autorskih prava čija vrijednost u pojedinačnim slučajevima prelazi milion eura;
- » odobravanje zajmova i kredita ukoliko nijesu dio uobičajenog poslovanja;
- » osnivanje i zatvaranje podružnica;
- » utvrđivanje opštih načela poslovne politike;
- » zaključivanje ugovora sa medijskim kompanijama.

Generalni direktor u obavezi je da podnosi izvještaj Upravnom odboru, a članovi Upravnog odbora imaju pravo da na sjednicama traže sve relevantne informacije iz djelokruga nadležnosti od generalnog direktora, te direktora podružnica u saveznm državama (državni direktori).

Generalni direktor

Generalnog direktora **imenuje Upravni odbor na period od pet godina**. Ukoliko je pozicija generalnog direktora upražnjena prije isteka njegovog mandata, Upravni odbor mora povjeriti odgovarajućem licu upravljanje poslovima generalnog direktora do imenovanja generalnog

.....

direktora za preostali dio mandata. Privremenog predstavnika Upravni odbor bira iz reda iz reda direktora ili direktora podružnica u saveznom državama.

Generalni direktor odgovoran je za upravljanje javnim servisom (ORF), uzimajući pritom u obzir javni interes i interese zaposlenih. U vršenju svojih nadležnosti, generalni direktor u obavezi je da poštuje zakonske propise i odluke Upravnog odbora. **Generalnog direktora može razriješiti samo Upravni odbor dvotrećinskom većinom.** Generalni direktor nadležan je za upravljanje poslovanjem Austrijske radiodifuzne korporacije i zastupa korporaciju na sudu.

U pogledu ovlašćenja, Zakon previđa da je generalni direktor nadležan za:

- » definisanje opštih smjernica za dizajn programa, stvaranje programa i koordinaciju programa na radiju i televiziji, te za sadržaj na internetu, kao i stvaranje godišnjih programa, uz saglasnost Upravnog odbora; pritom generalni direktor mora predstaviti detaljan opis mjera i aktivnosti planiranih u skladu sa propisima i obrazložiti u kojoj mjeri one odgovaraju kriterijumima definisanim u sistemu obezbjeđivanja kvaliteta;
- » kreiranje sistema obezbjeđivanja kvaliteta u okviru kojeg se definišu kriterijumi i postupci za vršenje ovlašćenja javnog servisa;
- » plan radnih mjesta i pozicija za državne direktore;
- » podnošenje predloga za imenovanje i razrješenje direktora i državnih direktora;
- » davanje punomoći direktorima i rukovodiocima;
- » kontrola aktivnosti direktora i državnih direktora, kao i koordinacija njihovih aktivnosti, posebno u kontekstu programskih planova za radio i televiziju, uzimajući u obzir saveznu strukturu kroz učesće svih radio-televizijskih studija;
- » pripremu i podnošenje predloga Upravnom odboru za dugoročne planove programa, tehnologije, finansija, te planove u saradnji sa direktorima i državnim direktorima;
- » sprovođenje odluka Upravnog odbora.

Direktora i državne direktore imenuje Upravni odbor na predlog generalnog direktora za vrijeme trajanja njegovog mandata. Imenuju se najviše četiri direktora čije oblasti odgovornosti utvrđuje Upravni odbor na predlog generalnog direktora. Regionalni direktor mora biti imenovan za svaki regionalni studio. Državni direktori brinu se o interesima austrijske radiodifuzije u saveznoj državi u kojoj su imenovani.

Sva lica koja vrše koje funkciju generalnog direktora, direktora, regionalnog direktora ili direktora u saveznoj državi moraju biti potpuno pravno sposobna lica, te moraju imati dokaze o odgovarajućem prethodnom osposobljavanju ili pet godina odgovarajućeg profesionalnog iskustva. Ostali kriterijumi (u pogledu ograničenja obavljanja funkcije) isti su kao i u slučaju kandidata za članove Upravnog odbora.²¹

Savjet publike

U cilju zaštite interesa slušalaca i gledalaca, u sjedištu Austrijske radiodifuzne korporacije u skladu sa Zakonom, uspostavlja se **Savjet publike** koji čine predstavnici značajnih društvenih grupa na mandat od četiri godine. U pogledu ograničenja za članstvo u Savjetu važe isti kriterijumi kao za članove Upravnog odbora i generalnog direktora. Članovi Savjeta kojih trenutno ima 31²², imenuju se direktno ili ih imenuje savezni kancelar na osnovu predloga.

Naime, Savjet publike bira se na sljedeći način:

- » Savezna privredna komora, Konferencija austrijskih poljoprivrednih komora, Savezna

21 Članovi 19-29 Zakona.

22 Der Publikumsrat des ORF, Aufgaben <https://der.orf.at/unternehmen/gremien/publikumsrat/aufgaben/index.html> (29.1.2021)

- radnička komora i Savezno udruženje sindikata imenuju po **jednog člana**,
- » komore slobodnih profesija **zajednički imenuju jednog člana**,
- » Rimokatolička crkva imenuje **jednog člana**,
- » Evangelistička crkva imenuje **jednog člana**,
- » Pravna lica koja se bave građanskim obrazovanjem u oblasti političkih partija imenuju po **jednog člana**,
- » Akademija nauka imenuje **jednog člana**.

Za ostale članove **savezni kancelar mora dobiti predloge od institucija ili organizacija** koje predstavljaju sljedeća područja ili grupe: univerzitete, obrazovanje, umjetnost, sport, mlade, učenike, stariju populaciju, lica sa invaliditetom, porodice, etničke grupe, turizam, potrošače i zaštitu životne sredine. Na poziv saveznog kancelara, koji se objavljuje u Službenim listu, navedene institucije i organizacije podnose predloge i javno ih objavljuju. Savezni kancelar imenuje **17 članova na osnovu pristiglih predloga** pri čemu svaka grupa ili oblast mora biti zastupljena jednim članom. Lica sa invaliditetom u Savjetu mora zastupati lice sa invaliditetom.

Ukratko, Savjet publike daje preporuke o dizajnu programa i predloge za tehnički razvoj, imenuje šest članova Upravnog odbora, podnosi žalbe regulatornom tijelu i slično.²³

BOSNA I HERCEGOVINA

Javni sistem u Bosni i Hercegovini sastavljen je od tri pojedinačna radiotelevizijska servisa: Radiotelevizije Bosne i Hercegovine (BHRT), Radiotelevizije Federacije Bosne i Hercegovine (RTV FBiH) i Radiotelevizije Republike Srpske (RTRS).²⁴

Djelovanje javnih radiotelevizijskih servisa u Bosni i Hercegovini je regulisano nizom zakona od kojih se četiri odnose upravo na javne radiotelevizijske servise i to su:

- » Zakon o Javnom radiotelevizijskom sistemu Bosne i Hercegovine – Zakon o JRTS;
- » Zakon o Javnom radiotelevizijskom servisu Bosne i Hercegovine – Zakon o BHRT;
- » Zakon o Javnom servisu radioteleviziji FBiH;
- » Zakon o Radioteleviziji Republike srpske - Zakon o RTRS.²⁵

Ovi zakoni formulisani su po analogiji složenog državnog, federacijskog uređenja Bosne i Hercegovine pri čemu je okvirni zakon, zakon na državnom nivou (Zakon o JRTS) i odnosi se na djelovanje cjelokupnog sistema javnog emitovanja u BiH, dakle na sva tri javna radiodifuzna emitera, dok su Zakon o RTV FBiH, Zakon o RTRS i Zakon o BHRT zakoni na entitetskim nivoima i/ili zakoni koji se tiču pojedinačnih servisa i njihovih specifičnih pojedinačnih uslova. Zakon o BHRT donesen je na nivou Parlamenta skupštine Bosne i Hercegovine i odnosi se na BHRT. Zakon o RTV FBiH i Zakon o RTRS su entitetski zakoni usvojeni od strane Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine, odnosno Narodne skupštine Republike Srpske. i odnose se na RTV FBiH i RTRS.²⁶ Usljed složenosti uređenja ovog pitanja, u radu nijesu predstavljena zakonska rješenja na nivou entiteta, već zakonsko uređenje javnog servisa na državnom nivou BiH.

Zakonom o Javnom radiotelevizijskom sistemu Bosne i Hercegovine (Zakon o JRTS) uređuju se Javni radio-televizijski sistem u Bosni i Hercegovini (u daljem tekstu: JRTS Bosne i Hercegovine) i odnosi tri javna RTV servisa i zajedničkog pravnog subjekta unutar tog sistema,

²³ Član 30 Zakona.

²⁴ Janjetović, Lj. (2014.) *Zakonska regulativa djelatnosti javnog servisa u Bosni i Hercegovini*, Visoka škola Komunikološki koledž u Banjaluci Kapa Fi, SVAROG, str. 210.

²⁵ *Ibidem*, str. 212.

²⁶ *Ibid*, str. 213.

kao i njegova djelatnost i organizacija.²⁷

Sistem javnog emitovanja u Bosni i Hercegovini sačinjavaju:

- » Radio-televizija Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: **BHRT**) kao javni RTV servis Bosne i Hercegovine;
- » Radio-televizija Federacije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: **RTFBiH**) kao javni RTV servis Federacije Bosne i Hercegovine;
- » Radio-televizija Republike Srpske (u daljem tekstu: **RTRS**) kao javni RTV servis Republike Srpske;
- » Korporacija javnih RTV servisa BiH (u daljem tekstu: **Korporacija**). Zakoni o BHRT, RTFBiH i RTRS usklađuju se sa odredbama Zakona o JRTS.²⁸

Javni RTV servisi su samostalni u obavljanju djelatnosti, imaju uređivačku nezavisnost i institucionalnu autonomiju.²⁹ Odnosi između javnih RTV servisa se regulišu Zakonom o JRTS-u. Javni RTV servisi su obavezni da registruju Korporaciju na državnom nivou.

Korporacija javnih radiotelevizijskih servisa BiH

Korporacija u ime sva tri javna RTV servisa: **prodaje** televizijske, radijske i multimedijalne oglase i usluge; **razvija i koordinira** pravnu regulativu i pružanje pravnih usluga javnim RTV servisima; **promoviše i koordinira** tehnički razvoj i uvođenje novih tehnologija; **obezbjeđuje** zajedničko korišćenje tehničkih, finansijskih i kadrovskih resursa; izrađuje strategiju za multimedijalne usluge javnih RTV servisa; **omogućava** zajedničko korišćenje i upravljanje arhivskom građom, u skladu sa programskim potrebama javnih RTV servisa, i prodaju njihovog korišćenja trećim stranama u ime javnih RTV servisa kao i zajedničku godišnju finansijsku reviziju; **uspostavlja** interne i vanjske komunikacije, kao i međunarodne veze i nabavlja strane programe; **pruža** administrativnu i drugu pomoć upravnim organima i usluge prenosa za javne RTV servise; **naručuje** ispitivanje javnog mnjenja i medijskog tržišta; **usklađuje** resurse za prikupljanje sadržaja za informativne emisije, uključujući regionalne informativno-tehničke centre; **koordinira**: politiku i strategiju u upravljanju ljudskim potencijalima javnih RTV servisa, poslovne i razvojne planove, finansijsko poslovanje i postupke unutrašnje revizije kao i korišćenje i upravljanje tehničkim resursima, imovinom i infrastrukturu informacione tehnologije.³⁰

Korporacija je zajednička upravljačka struktura između javnih RTV servisa sa istim pravima i obavezama prema sva tri javna RTV servisa, koji je formiraju (BHRT, RTRS i RTFBiH) i ima obavezu da uvodi nove tehnologije u dogovoru sa sva tri javna servisa. Organizacione jedinice Korporacije su u Sarajevu, Banjaluci i Mostaru.³¹

Korporacija je odgovorna za rad prenosne mreže, njeno upravljanje i održavanje; međunarodno predstavljanje javnih servisa; prava u vezi sa stranim programom; rukovođenje imovinom, tehničkim resursima i oglašavanjem; usklađivanje sistema, politike i procedure između tri javna RTV servisa. Njeno sjedište je u sjedištu BHRT.

Organi Korporacije su: **Poslovodni odbor** i **Upravni odbor**. Odbor sistema istovremeno je i Upravni odbor Korporacije. Poslovodni odbor čine generalni direktor i direktori sektora Korporacije koji ujedno rukovode njenim radom.³²

²⁷ Zakon o Javnom radiotelevizijskom sistemu Bosne i Hercegovine, „Sl. Glasnik BiH“ br. 78/05, 35/09, 32/10, 51/15, 25/16, član 1.

²⁸ *Ibid*, čl. 3.

²⁹ *Ibid*, čl. 4.

³⁰ *Ibid*, čl. 6.

³¹ *Ibid*, čl. 12.

³² *Ibid*, čl. 13.

Odbor JRTS Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Odbor sistema) se formira radi racionalnijeg i efikasnijeg funkcionisanja. Zadatak mu je da podstiče i usmjerava izvršenje obaveza putem Korporacije. Sastoji se od **12 članova** od kojih su svi članovi upravnih odbora javnih RTV servisa (po četiri člana iz svakog javnog RTV servisa). Odborom sistema predsjedava predsjedavajući Upravnog odbora Javnog RTV servisa Bosne i Hercegovine. Pri izboru i imenovanju generalnog direktora Korporacije i odobravanju imenovanja lica koja su direktno odgovorna generalnom direktoru Korporacije promoviraju se ravnopravna zastupljenost oba pola u skladu sa zakonom.

Nadležnosti Odbora sistema u pogledu JRTS Bosne i Hercegovine su sljedeće:

- » utvrđuje usaglašen predlog i prati naplatu RTV takse;
- » donosi programski kodeks za cijeli sistem, uključujući i zaštitu jezika, pisma, kulture i tradicije naroda i narodnosti Bosne i Hercegovine, u skladu sa Ustavom Bosne i Hercegovine;
- » koordinira usklađivanje programskih šema putem saradnje upravnih organa i rukovodstava javnih RTV servisa ali i između javnih RTV servisa u sistemu;
- » kao nadzorni organ Korporacija imenuje i razrješava generalnog direktora Korporacije; odobrava imenovanje lica koja su direktno odgovorna generalnom direktoru Korporacije; usvaja Statut Korporacije; odobrava strategiju i politiku poslovanja Korporacije;
- » obezbjeđuje izvršenje važećih uslova dozvole koju je izdala Regulatorna agencija za komunikacije BiH (u daljem tekstu: Regulatorna agencija);
- » odobrava rashode, dispozicije i investicije u skladu sa Statutom, kao i godišnji finansijski plan i budžet Korporacije, usvaja i izvještaj o finansijskom poslovanju.

Ako sjednici prisustvuje najmanje sedam članova (kvorum) iz sva tri javna RTV servisa, Odbor Sistema može punovažno odlučivati. Odluke donosi većinom glasova prisutnih članova. U slučaju istog broja glasova, odlučujući je glas predsjedavajućeg Odbora Sistema. Odbor Sistema sastaje se najmanje jednom mjesečno, mijenjajući mjesto održavanja sjednica između sjedišta javnih RTV servisa.³³

Generalnog direktora imenuje Odbor sistema na osnovu javnog konkursa. Mandat generalnog direktora traje **pet godina** i može se obnoviti samo jednom. Generalni direktor mora biti lice koje je državljanin BiH. Generalni direktor ima zaduženje da utvrdi organizaciju i odgovornosti Korporacije. On ne može obavljati nikakvu izvršnu, zakonodavnu ili sudsku funkciju ni na jednom nivou vlasti u Bosni i Hercegovini i ne može biti vlasnik, odnosno suvlasnik preduzeća koja obavljaju djelatnost radio ili televizijskog emitovanja, niti na drugi način biti angažovan u nekoj djelatnosti koja može dovesti do sukoba interesa. Ako u postupku zapošljavanja u Korporaciji dva ili više kandidata podjednako ispunjavaju tražene uslove, generalni direktor će dati prednost kandidatu manje zastupljenog pola. Na poslovima istog stepena složenosti polovi treba da budu ravnopravno zastupljeni.

Nadležnosti generalnog direktora su da rukovodi radom Korporacije; odgovara za zakonitost rada, sprovođenje odluka Odbora sistema, razvojnu strategiju i politiku poslovanja; uspostavlja saradnju i koordinaciju sa generalnim direktorima javnih RTV servisa; odobrava rashode, dispozicije ili investicije i zaključuje sporazume i ugovore u skladu sa Statutom; obezbjeđuje izradu godišnjeg finansijskog plana i budžeta u saradnji sa generalnim direktorima javnih RTV servisa; zapošljava i rukovodi Poslovnim odborom u skladu sa Statutom i ostalim opštim aktima Korporacije; odgovara za ispunjenje važećih uslova dozvole Sistema; dogovara godišnju poslovnu reviziju Korporacije od nezavisne revizorske institucije; generalni direktor Korporacije priprema finansijski plan za narednu godinu, koji dostavlja Odboru sistema

³³ *Ibid.*, čl. 7-8.

najkasnije do 1. novembra tekuće godine i dostavlja izvještaj o poslovanju za prethodnu godinu Odboru sistema najkasnije do 28. februara svake godine.³⁴

BHRT

Zakonom o Javnom radiotelevizijskom servisu Bosne i Hercegovine (Zakon o BHRT) i utvrđeno je da su organi BHRT: **Upravni odbor** i **Poslovodni odbor**.

Upravni odbor zastupa i štiti interese javnosti u pogledu radio i televizijskih programa, vrši nadzor nad cjelokupnim poslovanjem, kao i raspolaganjem imovinom BHRT.³⁵ Ima **četiri člana**, koji mogu biti samo državljani Bosne i Hercegovine i to: po jednog iz reda svakog od konstitutivnog naroda i iz reda ostalih, pri čemu dva od ta četiri člana moraju imati prebivalište u Federaciji Bosne i Hercegovine, a dva u Republici Srpskoj. Članovi Upravnog odbora su u potpunosti samostalni u obavljanju svoje funkcije, bez ikakvih naredbi od organa koji ih je imenovao, mandat im traje **četiri godine** i ne može se obnoviti. Upravni odbor donosi svoj Poslovnik o radu.³⁶

Parlamentarna skupština BiH imenuje članove Upravnog odbora sa rang-liste kandidata koji su ušli u uži izbor, koju mu dostavlja Regulatorna agencija u roku od 30 dana od dostavljanja rang-liste Parlamentarnoj skupštini BiH. Regulatorna agencija sprovodi pravedan, otvoren i transparentan postupak izbora, vodeći se standardima rokovima propisanim Zakonom o ministarskim imenovanjima, imenovanjima Savjeta ministara BiH i drugim imenovanjima Bosne i Hercegovine s ciljem izbora najkvalifikovanijih kandidata. Postupak za izradu rang-liste Regulatorna agencija počinje četiri mjeseca prije isteka mandata članovima Upravnog odbora.

Za članove Upravnog odbora **ne mogu da budu imenovani**:

- » nosioci funkcija u zakonodavnoj, izvršnoj i sudskoj vlasti, na bilo kojem nivou vlasti;
- » članovi organa političkih stranaka;
- » zaposleni u BHRT, RTFBiH i RTRS i Korporaciji;
- » zaposleni u drugim firmama koje obavljaju djelatnost radijskog ili televizijskog emitovanja, uključujući i agencije koje prikupljaju RTV taksu, članovi njihovih uprava ili nadzornih odbora, ili lica koja obavljaju poslove zbog kojih bi moglo doći do sukoba interesa.

Parlamentarna skupština BiH ima ovlašćenje da donese odluku o razrješenju člana Upravnog odbora ako:

- » član sam zatraži razrješenje;
- » tri puta neopravdano izostane sa sjednice;
- » ne učestvuje u radu u vremenu od tri mjeseca;
- » član Upravnog odbora nije ispoštovao uslove iz dozvole Sistema i/ili dozvole BHRT, na osnovu preporuke Regulatorne agencije.³⁷

Upravni odbor može punovažno da odlučuje ako sjednici prisustvuju najmanje tri člana (kvorum). Upravni odbor odlučuje većinom glasova od ukupnog broja prisutnih članova, a u slučaju istog broja glasova, glas predsjedavajućeg je odlučujući. Kvorum je neophodan za imenovanje i razrješenje generalnog direktora, usvajanje programskih planova radija i televizije, kao i za donošenje finansijskih planova i godišnjeg budžeta. Članovi Upravnog

³⁴ *Ibid*, čl. 14-15.

³⁵ Zakon o Javnom radiotelevizijskom servisu Bosne i Hercegovine (Zakon o BHRT), „Službeni glasnik BiH“, član 24, <https://bhrt.ba/wp-content/uploads/2019/10/Zakon-o-javnom-RTV-sistemu-BiH.pdf> (29.1.2021)

³⁶ *Ibid*, čl. 25.

³⁷ *Ibid*, čl. 26.

odбора imaju obavezu da najmanje pet dana u mjesecu rade u Upravnom odboru i za svoj rad imaju pravo na naknadu u iznosu od tri minimalne plate u entitetu iz kojeg dolaze, kao i naknadu razumnih putnih i materijalnih troškova u skladu sa važećim aktima BHRT.³⁸

Konstitutivna sjednica prvog Upravnog odbora biće sazvana u roku od 15 dana od imenovanja svih članova. Upravni odbor dužan je da usvoji Statut, imenuje generalnog direktora i obezbijedi registraciju u roku od 60 dana od konstituisanja. Mandat članova Upravnog odbora traje četiri godine, međutim, kada Upravni odbor bude prvobitno konstituisan, članovi Upravnog odbora biće imenovani na sljedeći način: a) jedan član na mandat od četiri godine, b) jedan član na mandat od tri godine, c) jedan član na mandat od dvije godine, d) jedan član na mandat od jedne godine, izabran između članova postojećeg Upravnog odbora Javnog RTV servisa BiH. Ovim postupkom biće uveden princip rotacije među članovima upravnih tijela koji će obezbijediti kontinuitet rada za BHRT. Član imenovan na tri godine ostaće na funkciji predsjedavajućeg u trajanju trogodišnjeg mandata. Nakon toga, članovi Upravnog odbora, rotiraće se na dužnosti predsjedavajućeg.³⁹

Upravni odbor je nadležan da:

- » donosi statut i druge opšte akte;
- » odlučuje: o raspolaganju imovinom, o ulaganjima za razvoj BHRT, u skladu sa zakonom i Statutom, o nazivu i logotipu radija i televizije;
- » usvaja izvještaje o finansijskom poslovanju i programske planove za radio i televiziju;
- » imenuje i razrješava generalnog direktora i daje saglasnost na imenovanje nosilaca najviših programskih funkcija;
- » odobrava godišnji budžet i finansijski plan;
- » prati i kontroliše zakonitost i uspješnost rada BHRT;
- » predstavlja Parlamentu i javnosti godišnje finansijske planove i planove programa i izvještaje o realizaciji tih planova i obavlja druge poslove u skladu sa zakonom i Statutom.

Upravni odbor može da osnuje savjetodavne organe za razmatranje i savjetovanje o različitim aspektima djelatnosti BHRT.⁴⁰

Radom BHRT rukovodi **Poslovodni odbor**, koji čine generalni direktor i rukovodioci sektora BHRT.⁴¹

Generalnog direktora imenuje Upravni odbor na osnovu javnog konkursa. Mandat mu traje pet godina i može da bude obnovljen samo jednom i to može da bude samo lice koje je državljanin Bosne i Hercegovine. Za generalnog direktora **ne može da bude imenovano** lice koje obavlja izvršnu, zakonodavnu ili sudsku funkciju na svim nivoima u Bosni i Hercegovini, ili koje je vlasnik odnosno suvlasnik preduzeća koje obavlja djelatnost radijskog ili televizijskog emitovanja i ako je njegova funkcija nespojiva sa Zakonom o sukobu interesa.

Nadležnosti generalnog direktora su da: rukovodi poslovanjem, predstavlja i zastupa BHRT i odgovoran je za zakonitost poslovanja i sprovođenje odluka Upravnog odbora kao i za obezbjeđenje poštovanja utvrđenih programskih smjernica i principa određenih zakonom; imenuje rukovodno osoblje, u skladu sa najvišim profesionalnim kriterijumima i na način određen statutom; odgovara za ispunjenje uslova iz dozvole Sistema i dozvole BHRT; obezbjeđuje izradu godišnjeg finansijskog plana i budžeta za Javni RTV servis BiH u saradnji

³⁸ *Ibid*, čl. 27-28.

³⁹ *Ibid*, čl. 36.

⁴⁰ *Ibid*, čl. 29-30.

⁴¹ *Ibid*, čl. 23.

sa generalnim direktorom zajedničkog pravnog subjekta kao i koordinaciju i saradnju sa generalnim direktorima javnih RTV servisa i generalnim direktorom zajedničkog pravnog subjekta.

Upravni odbor obavezan je da razriješi generalnog direktora ako:

- » sam zatraži razrješenje u skladu s ugovorom o radu;
- » nastanu takvi razlozi koji prema posebnim propisima ili propisima kojima se uređuju radni odnosi dovode do prestanka ugovora o radu.
- » ocijeni da generalni direktor ne obavlja svoju funkciju u skladu sa zakonom, dozvolom Sistema, dozvolom, Statutom, opštim aktima i njegovim ugovorom o radu.

U slučaju razrješenja generalnog direktora, Upravni odbor je dužan odmah da imenuje vršioca dužnosti, a u roku od 60 dana da imenuje novog generalnog direktora.⁴²

ČEŠKA

Javni medijski servisi u Češkoj su Češka televizija, Češki radio i Češka novinska agencija, pri čemu su pravni status, funkcionisanje, upravljačka struktura i slično, za navedene javne servise pojedinačno uređeni posebnim zakonima. Prema Zakonu o Češkoj novinskoj agenciji⁴³, novinska agencija je pravno lice koja upravlja sopstvenom imovinom čija je svrha pružanje objektivnih i sveobuhvatnih informacija javnosti. Tijelo posredstvom kojeg javnost ostvaruje kontrolu nad radom agencije je Savjet novinske agencije za štampu, sastavljen od sedam članova koje na mandat od pet godina bira i razrješava Predstavnički dom (donji dom) Parlamenta Češke.⁴⁴ U nastavku teksta predstavljene su zakonske odredbe koje se odnose na upravljačku strukturu Češke televizije i Češkog radija.

Češka televizija i Češki radio

U skladu sa Zakonom o Češkoj televiziji⁴⁵, Češka televizija (ČT) je pravno lice koje upravlja sopstvenom imovinom, a čija je osnovna imovina prenijeta sa Čehoslovačke televizije, sa svrhom pružanja usluga javnosti stvaranjem i širenjem televizijskih programa ili drugih multimedijalnih sadržaja i dodatnih usluga u cijeloj Češkoj Republici kako bi se odgovorilo na demokratske, socijalne i kulturne potrebe društva i održao pluralizam medija.

Savjet Češke televizije

Tijelo posredstvom kojeg javnost ostvaruje da kontroliše aktivnosti Češke televizije je **Savjet Češke televizije** (u daljem tekstu Savjet). Savjet Češke televizije ima **15 članova** koje **bira i razrješava Predstavnički dom (donji dom) Parlamenta Češke Republike**, na način da u Savjetu budu zastupljene ključne regionalne, političke, društvene i kulturne struje mišljenja. Mandat članova Savjeta traje **šest (6) godina**, s tim što se **jedna trećina članova bira svake dvije godine** (članovi mogu biti reizabrani).

Predloge za imenovanje kandidata Predstavničkom domu podnose organizacije i udruženja koja predstavljaju kulturne, regionalne, socijalne, sindikalne, vjerske, obrazovne, naučne, ekološke i nacionalne interese, kao i interese poslodavaca. Predlozi se podnose u roku od 15 dana od dana objavljivanja javnog poziva predsjednika Predstavničkog doma, na način utvrđen odlukom Predstavničkog doma.

⁴² *Ibid*, čl. 31-33.

⁴³ Zákon č. 517/1992 Sb. Zákon České národní rady o České tiskové kanceláři <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-517> (26.1.2021)

⁴⁴ Detaljnije informacije o Savjetu Češke novinske agencije dostupne su na zvaničnoj internet prezentaciji Savjeta na sljedećem linku: https://www.ctk.eu/about_ctk/ (26.1.2021)

⁴⁵ Act No. 483/1991 Coll. on the Czech Television (as amended 2017) <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-483> (25.1.2021)

Kandidat za člana može biti državljanin Češke koji:

- » posjeduje pravnu sposobnost;
- » ima prebivalište na teritoriji Češke; i
- » ima dobru reputaciju; lice koje je osuđeno za namjerno počinjeno krivično djelo, osim ako je osuđujuća presuda za krivično djelo izbrisana ne može biti kandidat za člana Savjeta.

Savjet za svoj rad odgovara Predstavničkom domu, a članstvo u Savjetu je javna funkcija za koju članovi ostvaruju pravo na naknadu, koja se utvrđuje odlukom Predstavničkog doma. Savjet iz reda svojih članova bira predsjednika i razrješava ga.

Članstvo u Savjetu nespojivo je sa funkcijom predsjednika Republike, poslanika ili senatora, člana vlade, sudije, javnog tužioca, člana Vrhovne revizorske institucije, člana odbora Češke narodne banke, bilo koje funkcije u javnoj upravi, člana Savjeta za radio-televizijsko emitovanje, član Savjeta Češkog radija, člana Savjeta Češke novinske agencije, te sa funkcijom generalnog direktora Češkog radija i funkcijom člana nadzorne komisije Češke televizije ili člana nadzorne komisije Češkog radija. Osim toga, član Savjeta **ne može vršiti funkciju** u političkim partijama, političkim pokretima ili građanskim udruženjima, niti može djelovati u njihovo ime ili u korist interesa drugih grupa u obavljanju svoje funkcije u Savjetu. Nadalje, član Savjeta **ne smije** se baviti medijskim poslovima niti zastupati komercijalne interese koji bi mogli biti u suprotnosti sa izvršavanjem njegovih funkcija ili ugroziti povjerenje u nezavisnost ili nepristranost odluka u Savjetu. Član Savjeta **ne smije** obavljati drugu funkciju ili plaćenu djelatnost na Češkoj televiziji, niti može imati bilo kakav prihod od Češke televizije, osim novčanih usluga pruženih u vezi sa obavljanjem funkcije prema Zakonu o Češkoj televiziji, ili prihoda u skladu sa Zakonom o autorskim pravima.⁴⁶

Član Savjeta, **kao ni lice koje je u srodstvu sa članom Savjeta**, ne može biti zaposleno u Češkoj televiziji tokom mandata člana Savjeta niti dvije godine nakon prestanka mandata.⁴⁷

Prema Zakonu, **članstvo u Savjetu prestaje**:

- » istekom mandata,
- » podnošenjem ostavke u pisanoj formi,
- » razrješanjem dužnosti,
- » danom prestanka ispunjavanja preduslova za izbor na mjesto člana Savjeta u skladu sa Zakonom,
- » smrću.

Predstavnički dom Parlamenta **može razriješiti** člana Savjeta dužnosti ukoliko:

- » više ne ispunjava preduslove za obavljanje funkcije člana Savjeta,
- » je ozbiljno povrijedio dostojanstvo funkcije člana Savjeta ili ako je počinio radnju koja dovodi u pitanje njegovu nezavisnost ili nepristrasnost u obavljanju funkcije člana Savjeta,
- » ne prisustvuje sjednicama Savjeta duže od tri mjeseca.

Osim toga, **Predstavnički dom može razriješiti Savjet**, ukoliko Savjet više puta ne ispuni svoje obaveze predviđene Zakonom, ili ako Predstavnički dom dva puta zaredom ne usvoji godišnji izvještaj Češke televizije ili godišnji izvještaj o upravljanju Češkom televizijom.

Savjet održava sjednicu ako je prisutna apsolutna većina od ukupnog broja članova, te ako je prisutan predsjednik Savjeta ili jedan od potpredsjednika Savjeta. Odluke Savjeta donose

⁴⁶ Zákon č. 483/1991 Sb, član 4.

⁴⁷ The Czech Television Council <https://www.ceskatelevize.cz/english/the-czech-television-council/> (25.1.2021)

se apsolutnom većinom glasova prisutnih članova, uz izuzetak odluka u vezi sa usvajanjem predloga budžeta, usvajanjem Statuta i kodeksa, uspostavljanjem ili ukidanjem programa, uspostavljanjem nadzorne komisije, te utvrđivanjem naknade generalnog direktora za koje je potrebna apsolutna većina ukupnog broja članova, te odluke o imenovanju ili smjeni generalnog direktora za šta je potrebno najmanje deset glasova članova Savjeta.

Sjednice Savjeta su javne. Javnost može biti isključena iz cijelog postupka ili dijela postupka na osnovu odluke Savjeta, ukoliko se raspravlja o činjenicama zaštićenim posebnim zakonskim propisima. Predsjednik može izreći ukor licu koje ometa javnu raspravu i zatražiti od lica da napusti sjednicu zbog ponovljenog ometanja javne rasprave.

Prema odredbama Zakona, u nadležnost Savjeta spadaju sljedeći poslovi:

- » imenovanje i razrješenje generalnog direktora i, na predlog direktora, direktora televizijskih studija;
- » usvajanje nacrtu budžeta Češke televizije i finansijskih izvještaja Češke televizije u skladu sa posebnim zakonskim propisom koji mora da bude ovjeren od strane revizora;
- » provjera efikasnosti i ekonomične upotrebe finansijskih sredstava i imovine Češke televizije u skladu sa usvojenim budžetom, ispunjavanja obaveza Češke televizije u pogledu prenosa i korišćenja prihoda od oglašavanja u skladu sa Zakonom i posebnim zakonskim propisom i obavještavanje generalnog direktora u pisanoj formi o bilo kakvim nedostacima;
- » nadzor nad ispunjavanjem obaveza koje proizlaze iz propisa EU o transparentnosti finansijskih odnosa između država članica i javnih preduzeća, kao i o finansijskoj transparentnosti u preduzećima;
- » usvajanje Statuta Češke televizije na predlog generalnog direktora;
- » podnošenje na usvajanje etičkog kodeksa Češke televizije Predstavničkom domu, kojim se utvrđuju načela izvršavanja usluga u oblasti televizijskog emitovanja; kršenje kodeksa Češke televizijske prema Zakonu o radu kvalifikovano je kao povreda radne dužnosti;
- » usvajanje predloga generalnog direktora za uspostavljanje ili ukidanje televizijskih studija;
- » razmatranje prigovora u vezi sa radom generalnog direktora;
- » nadzor nad ispunjavanjem zadataka javnog servisa u oblasti televizijskog emitovanja i ispunjavanjem načela koja proizlaze iz kodeksa Češke televizije, te u tu svrhu izdavanja mišljenja i preporuka u vezi sa programskim sadržajem;
- » usvajanje dugoročnih planova za programski, tehnički i ekonomski razvoj;
- » uspostavljanje nadzorne komisije, odobravanje pravila o kontroli i utvrđivanju iznosa naknade članovima nadzorne komisije;
- » utvrđivanje naknade generalnom direktoru.

Savjet je u **obavezi** da dostavi Predstavničkom domu **godišnji izvještaj o radu** Češke televizije do 31. marta sljedeće kalendarske godine i **godišnji izvještaj o upravljanju** Češkom televizijom do 31. avgusta sljedeće kalendarske godine. Godišnji izvještaj o upravljanju Češkom televizijom mora u zasebnom odjeljku sadržati informacije o ispunjavanju obaveza u skladu sa propisima EU o transparentnosti finansijskih odnosa između država članica i javnih preduzeća, kao i o finansijskoj transparentnosti unutar preduzeća. Predsjednik Savjeta objavljuje oba godišnja izvještaja najkasnije u roku od tri dana od dana podnošenja Predstavničkom domu. Savjet, kao ni njegovi članovi, ne smiju se direktno miješati u proizvodnju i emitovanje televizijskih programa.

U skladu sa Zakonom, u okviru Savjeta funkcioniše **Nadzorna komisija** kao **savjetodavno**

tijelo Savjeta u vezi sa kontrolom finansija Češke televizije. Zadatak Nadzorne komisije je vršenje kontrole korišćenja finansijskih resursa i imovine Češke televizije u skladu s odobrenim budžetom, pri čemu je Nadzorna komisija dužna da ukaže na utvrđene nedostatke i podnese predloge za njihovo otklanjanje.

Nadzorna komisija ima pet članova koje **bira i razrješava Savjet** iz reda građana Češke Republike sa profesionalnim kvalifikacijama za obavljanje funkcije člana Nadzorne komisije. Članovi Nadzorne komisije biraju se na **mandat od četiri godine**, i mogu biti ponovo izabrani, ali ne više od četiri uzastopna mandata.

Nadzorna komisija iz reda svojih članova bira i razrješava predsjednika i potpredsjednika. Komisija se sastaje kad god to u pisanoj formi zatraže najmanje dva člana, ali najmanje jednom u svakom kalendarskom mjesecu. Sjednice Nadzorne komisije nijesu javne, a predsjednik je dužan da vodi zapisnik sa svake sjednice. Članovi Nadzorne komisije mogu, nakon što upoznaju generalnog direktora sa tim, pregledati sve računovodstvene dokumente, računovodstvene evidencije i druga dokumenta Češke televizije koja sadrže podatke, te zatražiti, usmeno ili u pisanoj formi, podatke od zaposlenih u Češkoj televiziji. Zaposleni u Češkoj televiziji dužni su da članovima komisije dostave kopije traženih dokumenata, računovodstvenih dokumenata ili računovodstvenih evidencija Češke televizije, kao i ostale potrebne informacije. Uslovi i način sprovođenja inspekcije utvrđeni su pravilima o nadzoru koja usvaja Nadzorna komisija. Članovi Nadzorne komisije dužni su da vode računa o povjerljivosti podataka utvrđenih tokom obavljanja dužnosti, osim ako ih je predsjednik komisije oslobodio te obaveze. Obaveza čuvanja povjerljivih podataka nastavlja se i nakon prestanka funkcije u Nadzornoj komisiji.

Generalni direktor Češke televizije

Češkom televizijom, shodno Zakonu, rukovodi **generalni direktor**, kojeg u slučaju odsustva zamjenjuje i predstavlja lice koje on ovlasti. Glavni direktor odgovoran je Savjetu za svoje aktivnosti i ima pravo da učestvuje na sjednicama Savjeta. Odredbe Zakona o radu primjenjuju se na generalnog direktora, osim ako zakonom nije drugačije propisano.

Generalnog direktora imenuje Savjet iz reda kandidata koji ispunjavaju uslove koji važe i za članove Savjeta na **mandat od šest godina**. Mandat generalnog direktora prestaje:

- » istekom perioda na koji je izabran;
- » ostavkom;
- » datumom stupanja na snagu presude kojom je generalnom direktoru oduzeta poslovna sposobnost ili mu je ograničena poslovna sposobnost;
- » datumom stupanja na snagu presude kojom je generalni direktor osuđen za krivično djelo počinjeno namjerno ili za krivično djelo počinjeno u vezi sa radom televizijskog emitovanja;
- » smrću.

Savjet može smijeniti generalnog direktora prije isteka mandata ukoliko:

- » Češka televizija ne ispunjava zadatke javnog servisa u oblasti televizijskog emitovanja u skladu sa Zakonom ili obaveze koje proizlaze iz posebnih zakonskih propisa ili ako ne ispunjava načela etičkog kodeksa Češke televizije;
- » generalni direktor krši svoje obaveze propisane zakonom ili statutom Češke televizije;
- » prestane da ispunjava uslove za obavljanje funkcije; ili
- » generalni direktor ne obavlja dužnost šest mjeseci.

Za ugovor o zakupu nekretnina ili njihovih djelova u vlasništvu Češke televizije na više od tri mjeseca ili ugovor o prenosu prava ili hipoteke u pogledu nekretnina ili njihovih djelova u vlasništvu Češke televizije, potrebna je prethodna saglasnost Savjeta. Televizijske studije, osim Televizijskog studija Brno i Televizijskog studija Ostrava, može uspostaviti i ukinuti

generalni direktor uz prethodnu saglasnost Savjeta. U slučajevima predviđenim Statutom Češke televizije, generalni direktor imenuje i razrješava zaposlene na rukovodećim pozicijama u Češkoj televiziji nakon savjetovanja sa Savjetom.⁴⁸

Pravni status i funkcionisanje Češkog radija, kao što je prethodno u radu navedeno, uređeni su **Zakonom o Češkom radiju**⁴⁹. U skladu sa Zakonom, Češki radio je pravno lice koje upravlja sopstvenom imovinom i pruža uslugu informisanja javnosti putem stvaranja i širenja radijskih programa ili drugih multimedijalnih sadržaja i dodatnih usluga u cijeloj Češkoj Republici i u inostranstvu. Tijelo posredstvom kojeg javnost ostvaruje pravo na kontrolu javnog radijskog servisa je **Savjet Češkog radija** u čiji sastav ulazi **devet članova koje bira i razrješava Predstvički dom Parlamenta Češke** na način da u tom tijelu budu zastupljene ključne regionalne, političke, društvene i kulturne struje mišljenja, na period od **šest godina**, pri čemu se jedna trećina članova bira svake dvije godine. **Predlog za imenovanje** kandidata za članove Savjeta Predstavničkom domu podnose organizacije i udruženja koja zastupaju kulturne, regionalne, socijalne, sindikalne, vjerske, obrazovne, naučne, ekološke, nacionalne interese, kao i interese poslodavaca. Postupak izbora, kao i uslovi koje kandidati treba da ispunjavaju, te nadležnosti propisani su na isti način kao i u slučaju Savjeta Češke televizije. Takođe, Zakonom o Češkom radiju predviđeno je funkcionisanje Nadzorne komisije kao savjetodavnog tijela Savjeta, dok je statutorni organ radija generalni direktor (način izbora i razrješavanja isti je kao u slučaju Češke televizije).

ESTONIJA

U Estoniji su pravni status, ciljevi, funkcionisanje, finansiranje, organizacija i aktivnosti javnog servisa uređeni posebnim zakonom, tj. **Zakonom o Estonskom javnom servisu**⁵⁰.

Savjet EER

U skladu sa odredbama ovog zakona, najviši upravljački organ Estonskog javnog servisa (EER - *Eesti Rahvusringhääling*) je **Savjet**, koji je zadužen za planiranje aktivnosti javnog servisa, organizaciju menadžmenta i nadzor nad radom upravnog odbora. Savjet o svojim aktivnostima jednom godišnje podnosi usmeni i pismeni izvještaj Odboru za kulturna pitanja Parlamenta Estonije.

Zakonom o Estonskom javnom servisu utvrđena je i procedura formiranja Savjeta javnog servisa. Savjet se sastoji od poslanika Parlamenta i priznatih eksperata u oblasti djelatnosti javnog servisa. Na predlog Odbora za kulturna pitanja, **Parlament imenuje:**

- » **jednog predstavnika svakog kluba poslanika** do isteka mandata aktuelnog saziva Parlamenta; nakon isteka mandata Parlamenta, članovi Savjeta koji su poslanici ostaju na funkciji članova Savjeta sve dok ne stupi na snagu odluka o imenovanju poslanika iz novog saziva Parlamenta u Savjet;
- » **četiri eksperta iz redova priznatih stručnjaka** u oblasti djelatnosti Javnog servisa, na period od pet godina.

Prije imenovanja članova Savjeta, neophodno je obezbijediti pismeni pristanak lica koje se imenuju. Članovi Savjeta **ne mogu biti:**

- » članovi Upravnog odbora, upravljači i revizori u Javnom servisu;
- » članovi upravnih organa pružalaca medijskih usluga;
- » samostalni preduzetnici u oblasti pružanja medijskih usluga;
- » lica u ugovornom odnosu sa drugim pružaocima medijskih usluga;

⁴⁸ Član 8 Zakona

⁴⁹ Zákon č. 484/1991 Sb. Zákon České národní rady o Českém rozhlasu <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-484> (26.1.2021)

⁵⁰ Estonian Public Broadcasting Act, <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/527062014005/consolide> (18.1.2021)

- » partneri, akcionari ili članovi pružalaca medijskih usluga;
- » članovi Vlade.

Član Savjeta može biti razriješen prije isteka mandata u slučaju njegove ostavke, razrješenja od strane Parlamenta, u slučaju napuštanja kluba poslanika koji predstavlja, ili po drugim zakonom predviđenim osnovama. Parlament odluke o razrješenju članova Savjeta donosi na predlog Odbora za kulturna pitanja. Nakon razrješenja člana Savjeta, Parlament u roku od tri sedmice imenuje novog člana na predlog istog odbora.

Članovi Savjeta iz svojih redova biraju predsjednika Savjeta, većinom glasova svih članova, dok se na isti način predsjednik može i razriješiti. Predsjednik Savjeta organizuje aktivnosti Savjeta, predstavlja Savjet, kao i Javni servis, u slučajevima utvrđenim Zakonom o Estonskom javnom servisu, te vrši i druge poslove utvrđene relevantnim zakonodavnim aktima.

U skladu sa Zakonom, Savjet ima sljedeće isključive **nadležnosti**:

- » odobravanje finansijskog plana Javnog servisa, podnošenje zahtjeva za podršku Javnom servisu iz državnog budžeta, odobravanje budžeta i nadzor nad njegovim izvršavanjem;
- » odobravanje pravila interne revizije i rasporeda rada internog revizora Javnog servisa;
- » odobravanje procedure za korišćenje i rashodovanje imovine Javnog servisa;
- » odobravanje privremenog izvještaja o izvršavanju budžeta i završnog računa Javnog servisa;
- » utvrđivanje strukture Javnog servisa;
- » povećanje broja programskih usluga Javnog servisa;
- » vršenje nadzora nad izvršavanjem ciljeva i funkcija Javnog servisa koji su definisani Zakonom.

Saglasnost Savjeta neophodna je za zaključivanje transakcija koje su izvan okvira svakodnevnih ekonomskih transakcija u ime Javnog servisa, kao i, iznad svega, za zaključivanje transakcija koje podrazumijevaju:

- » prenos ili opterećenje nepokretne imovine;
- » prenos ili opterećenje pokretne imovine sadržane u registru, sa vrijednošću većom od 64.000 eura;
- » preuzimanje pozajmica ili drugih kreditnih obaveza u iznosu većem od 64.000 eura;
- » investicije koje prelaze propisanu sumu investicija utvrđenu za tekuću finansijsku godinu;
- » osnivanje fondacije ili učlanjivanje u neprofitno udruženje.

Pomenuta saglasnost nije obavezna u slučajevima kada bi odlaganje zaključivanja transakcija nanijelo značajnu štetu Javnom servisu.

U cilju izvršavanja povjerenih zadataka, Savjet ima pravo da ispituje sve dokumente Javnog servisa, kao i da provjerava ispravnost rada računovodstva Javnog servisa, postojanje imovine Javnog servisa, te usklađenost aktivnosti Javnog servisa sa zakonom. Članovi Savjeta imaju pravo da zahtijevaju kopije izvještaja i dokumenata, ukoliko Savjet ne odluči drugačije. Savjet takođe ima pravo da od Upravnog odbora pribavlja informacije koje se tiču aktivnosti Javnog servisa, kao i da zahtijeva podnošenje izvještaja o aktivnostima i pripremu bilansa stanja. Savjet takođe odlučuje o zaključivanju i uslovima transakcija sa članovima Upravnog odbora, kao i o rješavanju pravnih sporova sa članovima odbora. Savjet imenuje predstavnika Javnog servisa zaduženog za zaključivanje transakcija i rješavanje pravnih sporova.⁵¹

Upravni odbor

Estonski javni servis ima i **Upravni odbor** (eng. *Management board*), kao upravljački organ
⁵¹ *Ibid*, čl. 13-21,

koji vrši reprezentativnu i upravljačku funkciju u okviru Javnog servisa. U svom radu, Upravni odbor se upravlja prema budžetu, razvojnom planu i strateškim dokumentima odobrenim od strane Savjeta. Transakcije koje prevazilaze svakodnevne ekonomske aktivnosti mogu biti zaključivane od strane Upravnog odbora samo uz saglasnost Savjeta. Od Upravnog odbora zahtijeva se da se u svom radu vodi principom ekonomičnosti.

Upravni odbor Savjetu predstavlja pregled ekonomskih aktivnosti i ekonomske situacije u Javnom servisu najmanje jednom u tri mjeseca, te automatski obavještava ovo tijelo o bilo kakvim drugim materijalnim okolnostima koje se tiču ekonomskih aktivnosti Javnog servisa. Izvještaji i obavještenja Upravnog odbora treba da budu sveobuhvatni, jasni i blagovremeno dostavljeni u pisanom formatu. Upravni odbor takođe upravlja računovodstvom Javnog servisa, dok aktivnostima Upravnog odbora upravlja njegov predsjednik.

Upravni odbor sastoji se od **predsjednika i četiri člana**. U skladu sa Zakonom o Estonskom javnom servisu, članovi Upravnog odbora mogu biti fizička lica sa aktivnim pravnim kapacitetom i najmanje 21 godinom starosti. Najmanje polovina članova moraju imati stalno prebivalište u Estoniji, nekoj drugoj državi članici Evropskog ekonomskog prostora ili u Švajcarskoj.

Članovi Upravnog odbora **ne mogu biti**:

- » lica kojima je sud, u skladu sa odredbom Krivičnog zakonika kojom se uređuje zabrana bavljenja određenom profesijom zbog zloupotrebe službenog položaja ili povrede službenih dužnosti, izrekao zabranu članstva u Upravnom odboru, lica kojima je zabranjeno djelovanje u oblasti aktivnosti kojima se bavi Javni servis, ili lica kojima je zabranjeno članstvo u Upravnom odboru na osnovu zakona ili sudske odluke;
- » lica koja su u ugovornom odnosu sa nekim od privatnih pružalaca medijskih usluga;
- » lica koja su članovi upravnog odbora ili revizori, akcionari ili partneri u drugim medijskim kućama, kao ni lica koja na bilo koji način imaju dominantan uticaj na upravljanje drugim medijima;
- » samostalni preduzetnici u oblasti pružanja medijskih usluga;
- » poslanici u Parlamentu i članovi Vlade;
- » članovi upravnih organa političkih partija registrovanih u Estoniji.

Članove Upravnog odbora **imenuje i razrješava Savjet**, uz saglasnost imenovanih osoba, dok predsjednika Upravnog odbora Savjet, dvotrećinskom većinom glasova svih svojih članova, dok se četiri člana imenuju na predlog predsjednika. Mandat Upravnog odbora je **pet godina**.

Savjet može razriješiti predsjednika Upravnog odbora dvotrećinskom većinom glasova svih članova u sljedećim slučajevima:

- » na osnovu sudske presude;
- » na osnovu ozbiljnih grešaka u upravljanju;
- » dugoročna nesposobnost za rad;
- » ozbiljno kršenje Zakona o Estonskom javnom servisu
- » po drugim osnovama utvrđenim Zakonom o Estonskom javnom servisu.

Članovi Upravnog odbora takođe mogu biti razriješeni od strane Savjeta, na osnovu predloga predsjednika Upravnog odbora, ili po istim osnovama po kojima Savjet može razriješiti predsjednika Upravnog odbora. Svi članovi Upravnog odbora mogu predstavljati Javni servis u svim pravnim poslovima.⁵²

⁵² *Ibid*, čl. 23-26.

HRVATSKA

U Hrvatskoj su izbor nadležnosti organa upravljanja i rukovođenja javnim medijskim servisima definisani Zakonom o Hrvatskoj radioteleviziji⁵³, gdje je istaknuto da su organi Hrvatske radiotelevizije (HRT): **glavni direktor, Direktorat, Nadzorni odbor i Programski savjet**.

Glavni direktor

Glavni direktor Hrvatske radiotelevizije:

- » upravlja HRT u skladu sa Zakonom o Hrvatskoj radioteleviziji i Statutom HRT;
- » predstavlja i zastupa HRT i odgovoran je za zakonitost poslovanja, ali i za finansijsko poslovanje i ostvarivanje programskih načela HRT;
- » odgovoran je da rad i poslovanje HRT budu ostvareni u skladu sa Zakonom o Hrvatskoj radioteleviziji, Statutom HRT i drugim propisima;
- » odgovoran je za svoj rad Nadzornom odboru HRT;
- » donosi odluke o poslovanju HRT, ako ovim Zakonom i Statutom HRT nije određeno da odluke donosi neki drugi organ HRT, obavlja druge poslove predviđene Zakonom o Hrvatskoj radioteleviziji i Statutom HRT;
- » donosi odluke potrebne za ostvarivanje odgovornosti za djelovanje HRT.

Glavnog direktora imenuje i razrješava Hrvatski sabor. Javni konkurs za imenovanje glavnog direktora objavljuje Nadzorni odbor, koji na osnovu liste kandidata koji su predali dokumenta i, uz mišljenje ispunjavaju li kandidati uslove propisane ovim Zakonom i Statutom HRT i jesu li prijave pravovremene, upućuje ponude Odboru za informisanje, informatizaciju i medije Hrvatskog sabora. Odbor, nakon što sa kandidatima koji ispunjavaju uslove predviđene Zakonom i Statutom HRT obavi razgovor, podnosi Saboru predlog za imenovanje glavnog direktora, nakon čega će većinom glasova, na mandat od pet godina, biti imenovan glavni direktor.

Glavni direktor imenuje za svog zamjenika jednog od članova Direktorata. Ovlašćenja zamjenika glavnog direktora su uređena Statutom HRT. Glavni direktor jednom godišnje podnosi izvještaj Hrvatskom saboru o radu HRT, uz prethodno pribavljeno mišljenje Nadzornog odbora i Programskog savjeta.

Za Glavnog direktora **može biti imenovana** osoba koja je hrvatski državljanin, ima završen fakultet, ima znanje najmanje jednog svjetskog jezika (obavezno engleskog), ima najmanje deset godina iskustva na odgovornim poslovima u medijima ili drugim sličnim poslovima, poznaje medijsko zakonodavstvo i nove informacione tehnologije, a ispunjava i druge uslove propisane Statutom HRT. Kandidati obavezno dostavljaju program rada i upravljanja HRT za predstojeći mandat. Glavni direktor i glavni urednici **ne mogu biti** zaposleni u organima državne uprave, jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave, niti pripadnici političkih partija.

Prije imenovanja glavnih urednika traži se savjetodavno mišljenje novinara i drugih zaposlenih, koji kreativno učestvuju u stvaranju programa, o tome mogu li kandidati za izbor uspješno obavljati dužnost za koju se kandiduju ili za koju su predloženi.

Organ nadležan za izbor razriješiće dužnosti glavnog direktora i urednike:

- » ako podnesu ostavku;
- » ako nadležni organ za izbor ili Nadzorni odbor utvrdi da ta osoba ne obavlja dužnost u skladu sa Zakonom o Hrvatskoj radioteleviziji i/ili Statutom HRT;

53 Zakon o Hrvatskoj radioteleviziji, „Narodne novine“ br. 137/10, 76/12, 78/16, 46/17, 73/17, 94/18, <https://www.zakon.hr/z/392/Zakon-o-Hrvatskoj-radioteleviziji> (26.1.2021)

- » ako su svojim nesavjesnim radom doveli do materijalne štete za HRT ili prouzrokovali probleme u finansijskom poslovanju;
- » ako ne postupe po zakonskoj odluci Nadzornog odbora;
- » ako ne izvršavaju godišnji program HRT;
- » ako ne izvršavaju programske obaveze;
- » u drugim slučajevima predviđenim zakonom i Statutom HRT.

Postupak za razrješenje glavnog direktora pokreće Nadzorni odbor, a predlog za razrješenje podnosi Odbor za informisanje, informatizaciju i medije Hrvatskoga sabora. Glavni direktor pokreće postupak za razrješenje glavnih urednika.

Glavni direktor:

- » upravlja i vodi poslovanje HRT;
- » odlučuje o raspolaganju imovinom HRT u skladu sa Statutom HRT;
- » predlaže Nadzornom odboru Statut HRT koji potvrđuje Hrvatski sabor, a takođe predlaže Nadzornom odboru i program rada HRT;
- » donosi opšte akte HRT, osim onih koje donosi Direktor, Programski savjet i Nadzorni odbor HRT;
- » utvrđuje, nakon sprovedene javne rasprave i pribavljenih mišljenja Programskog Savjetasavjeta i Nadzornog odbora, programske obaveze koje dostavlja Vladi Republike Hrvatske;
- » predlaže finansijski plan HRT, njegovu promjenu kao i završni račun HRT;
- » odgovoran je za izradu akata i materijala potrebnih za rad Programskog Savjetasavjeta i Nadzornog odbora;
- » na osnovu javnog konkursa, uz prethodno pribavljeno mišljenje novinara i drugih zaposlenih, imenuje i razrješava glavne urednike na HRT;
- » na predlog glavnog urednika na HRT, imenuje i razrješava urednike pojedinih programa u skladu sa Statutom HRT;
- » najmanje jednom godišnje ili na zahtjev podnosi izvještaj i Nadzornom odboru i Programskom savjetu;
- » obavlja i druge poslove u skladu sa zakonom i Statutom HRT.

Ako se pri izradi godišnjih ili drugih finansijskih izvještaja ili inače ustanovi da u HRT postoji gubitak, glavni direktor mora odmah, a najkasnije u roku od osam dana, o tome obavijestiti Direktor, Programski savjet, Nadzorni odbor i osnivača.⁵⁴

Direktorat HRT

Direktorat (*Ravnateljstvo*) HRT čine glavni direktor i direktori organizacionih jedinica utvrđeni Statutom HRT. Radom Direktorata rukovodi Glavni direktor. Djelokrug rada Direktorata, njegova zaduženja, kao i druga pitanja vezana za rad Direktorata, propisuju se Statutom HRT.⁵⁵

Nadzorni odbor HRT

Nadzorni odbor HRT ima **pet članova**, od čega **četiri člana** imenuje i razrješava Hrvatski sabor većinom glasova svih poslanika na osnovu javnog konkursa koji objavljuje Odbor za informisanje, informatizaciju i medije koji Saboru i predlaže izbor članova, dok je **jedan član** predstavnik radnika koji se imenuje i razrješava u skladu sa Zakonom o Hrvatskoj radioteleviziji i Zakonom o radu. Članovi Nadzornog odbora između sebe biraju predsjednika i zamjenika predsjednika Nadzornog odbora. Mandat članova Nadzornog odbora HRT-a traje četiri godine.

⁵⁴ *Ibid.*, čl. 19-21.

⁵⁵ *Ibid.*, čl. 21a.

Za člana Nadzornog odbora može biti imenovana osoba koja je hrvatski državljanin, ima završen fakultet, aktivno znanje najmanje jednog svjetskog jezika i najmanje deset godina radnog iskustva. Članovi Nadzornog odbora ne mogu biti zaposleni u organima državne uprave, jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave, niti pripadnici političkih partija. Pri izboru članova vodi se računa o tome da barem po jedan član bude iz finansijske i pravne struke, te da većina članova ima radnog iskustva u oblasti medija. U radu Nadzornog odbora mogu učestvovati, bez prava glasa, glavni direktor, kao i druge osobe koje pozove predsjednik Nadzornog odbora.

Član Nadzornog odbora biće razriješen prije isteka mandata u sljedećim slučajevima:

- » ako podnese zahtjev za razrješenje;
- » ako svojim djelovanjem postupa suprotno zakonu i drugim propisima kojima se uređuje obavljanje djelatnosti HRT;
- » ako neopravdano ne prisustvuje na više od dvije sjednice Nadzornog odbora zaredom, ili u periodu od godinu dana;
- » ako svojim zahtjevima utiče na objavljivanje određenih programa;
- » ako postupa suprotno opštim odredbama HRT;
- » ako svojim djelovanjem ili ponašanjem narušava ugled HRT.

Nadzorni odbor HRT:

- » na predlog glavnog direktora donosi Statut HRT uz saglasnost Hrvatskog sabora;
- » prati poslovanje HRT i usklađenost poslovanja sa zakonima, kao i sprovođenje odredaba zakona koje se odnose na zakonito korišćenje sredstava naknade i drugih prihoda;
- » pokreće postupak za razrješenje glavnog direktora;
- » na predlog glavnog direktora donosi program rada HRT, po prethodno pribavljenom mišljenju Programskog savjeta;
- » daje mišljenje na predlog ugovora iz člana 13 Zakona o Hrvatskoj radioteleviziji (tj. daje mišljenje na predlog programskih obaveza i finansijskog plana za narednu godinu, naknade za obavljanje djelatnosti pružanja javnih usluga, za pokretanje novog radijskog ili televizijskog kanala, itd) koji nakon završetka javne rasprave utvrdi glavni direktor;
- » prihvata finansijski plan i njegov rebalans kao i završni račun HRT;
- » daje saglasnost na raspolaganje nekretninama i imovinom HRT za iznose iznad vrijednosti utvrđene Statutom;
- » daje prethodnu saglasnost za sklapanje ugovora o zajmu ili kreditu preko određene vrijednosti, u skladu sa Statutom, kao i saglasnost za davanje punomoći za zastupanje HRT osobama koje zakonski nijesu ovlašćene da zastupaju HRT;
- » daje prethodnu saglasnost na odluku o donošenju opšteg akta o finansijskom poslovanju HRT, kao i opšteg akta o platama i drugim materijalnim pravima radnika HRT, kao i naknadama za angažovanje eksternih saradnika;
- » donosi poslovnik o svom radu;
- » obavlja i druge poslove utvrđene zakonom i Statutom HRT.

Nadzorni odbor može pregledati i ispitivati poslovne knjige i dokumentaciju HRT, blagajnu, hartije od vrijednosti i druge stvari, a u tu svrhu može koristiti pojedine svoje članove ili vanjske stručnjake. Nadzorni odbor daje nalog revizoru za ispitivanje godišnjih finansijskih izvještaja HRT.

Takođe, ima pravo i dužnost da u slučaju utvrđenih nepravilnosti upozori Direktorat da iste ispravi. Nadzorni odbor najmanje jednom godišnje podnosi izvještaj Hrvatskom saboru o svom radu, kao i načinu sprovođenja zakona rada i finansijskog poslovanja HRT. Nadzorni odbor HRT podnosi i izvještaj o redovnim naknadama i drugim prihodima Savjetu za elektronske

medije i Programskom savjetu HRT.⁵⁶

Programski savjet HRT

Programski savjet HRT (u daljem tekstu: Savjet HRT) zastupa i štiti interes javnosti sprovođenjem nadzora programa i unapređenjem radijskog i audio-vizuelnog programa, kao i drugih audio i audio-vizuelnih i multimedijalnih usluga. Savjet HRT ima 11 članova. Devet članova Savjeta HRT bira i razrješava Hrvatski sabor. Izbor članova Savjeta HRT se obavlja na osnovu javnog konkursa koji objavljuje i sprovodi Odbor za informisanje, informatizaciju i medije Hrvatskog sabora. Dva člana Savjeta HRT biraju i razrješavaju novinari i drugi zaposleni HRT koji kreativno učestvuju u stvaranju programa HRT na način predviđen Zakonom o Hrvatskoj radioteleviziji i Statutom HRT. Izbor se vrši utvrđivanjem kriterijuma i javnim konkursom Odbora za informisanje, informatizaciju i medije Hrvatskog sabora koji se objavljuje najmanje 90 dana prije isteka mandata članovima Savjeta HRT.

Za članove Savjeta HRT **biraju se** osobe koje su: hrvatski državljani s prebivalištem u Republici Hrvatskoj; medijski stručnjaci i stručnjaci za audio-vizuelne djelatnosti, ugledni intelektualci, priznati umjetnici, stručnjaci i ostali koji su se u javnom životu istakli zalaganjem za poštovanje demokratskih načela i vladavinu prava, izgradnju i unapređenje najviših vrijednosti ustavnog poretka Republike Hrvatske, razvoj civilnog društva, odbranu ljudskih prava i sloboda, unapređenje kulture, nauke i umjetnosti, kao i zaštitu slobode medija i izražavanja.

Članovi Savjeta HRT **ne mogu biti**: zaposleni u državnim institucijama niti osobe koje su pripadnici političkih stranaka ili zaposleni u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave; osobe koje su u radnom odnosu ili obavljaju bilo koje druge poslove u konkurentskim pravnim licima, odnosno pravnim licima koje obavljaju djelatnost proizvodnje, pružanja i/ili prenosa audio i audio-vizuelnih medijskih usluga, multimedijalnih sadržaja i usluga elektronskih publikacija niti članovi njihovih uprava, upravnih savjeta ili nadzornih odbora, te ne mogu biti vlasnici, akcionari ili imati udio u tim pravnim licima, niti obavljati druge poslove zbog kojih bi mogle doći u sukob interesa. Članovi Savjeta HRT, osim članova Savjeta HRT iz redova zaposlenih u HRT, za vrijeme trajanja mandata ne smiju biti ni u kakvom finansijskom i/ili poslovnom odnosu s HRT niti od HRT sticati bilo kakve prihode niti posredovati u sklapanju poslova HRT sa trećim licima.

Nadzorni odbor će razmotriti sve podnesene predloge za članove Savjeta HRT, a listu kandidata koji ispunjavaju uslove propisane Zakonom o Hrvatskoj radioteleviziji će proslijediti Hrvatskom saboru. Hrvatski sabor glasa pojedinačno o svim predloženim kandidatima koji ispunjavaju uslove za izbor; i odluku o izboru donosi većinom glasova svih poslanika. Izabrani su oni kandidati akoji dobiju najveći broj glasova. Ako pojedini ili svi kandidati dobiju jednak broj glasova, ponavlja se glasanje dok se ne izaberu članovi Savjeta HRT. Savjet se formira kad je imenovana većina njegovih članova.

Savjet HRT:

- » prati sprovođenje programskih načela i obaveza utvrđenih zakonom i u slučaju njihovog nepoštovanja pismeno upozorava Direktorat i glavne urednike na HRT, a upozorenje dostavlja i Nadzornom odboru;
- » uređuje način utvrđivanja sadržaja i teksta programskih obaveza HRT i održava javne rasprave HRT na predlog Direktorata, uz odobrenje Savjeta za elektronske medije;
- » daje mišljenje na predlog programa rada HRT;
- » daje mišljenje na predlog ugovora iz člana 13 ovog Zakona koji nakon završetka javne rasprave utvrdi Glavni direktor HRT;
- » imenuje povjerenika za korisnike usluga HRT;

⁵⁶ *Ibid.*, čl. 22-23.

- » donosi poslovnik o svom radu;
- » obavlja i druge poslove u skladu sa Zakonom i Statutom HRT.

Kada je Zakonom o Hrvatskoj radioteleviziji ili Statutom HRT propisano da se određeni akt može usvojiti ili utvrditi nakon pribavljenog mišljenja Savjeta HRT, a Savjet HRT se ne oglašava u roku od 30 dana od dana traženja, smatra se da je dato pozitivno mišljenje. U cilju očuvanja autonomnosti uredničkog i novinarskog rada, Savjet HRT ne smije gledati ili slušati pojedine emisije ili druge djelove programa prije nego što su objavljeni, pa ne može ni donositi odluke i stavove o njihovom objavljivanju.

Savjet HRT se sastaje jednom u tri mjeseca, a najmanje jednom godišnje podnosi izvještaj Hrvatskom saboru o svom radu i o poštovanju sprovođenja programskih načela i obaveza HRT. Izvještaj Savjeta HRT se objavljuje se na sajtu HRT, a po potrebi i na drugi prikladan način.

Razrješenje člana Savjeta HRT će se desiti prije isteka mandata:

- » ako član Savjeta podnese zahtjev za razrješenje;
- » ako je imenovan za člana Savjeta HRT na osnovu davanja netačnih podataka i prećutkivanja važnih okolnosti;⁵⁷
- » ako za vrijeme trajanja mandata nastupe okolnosti koje su u suprotnosti sa članstvom u Savjetu;
- » ako svojim djelovanjem ne postupa u skladu sa zakonom i drugim propisima kojima se uređuje obavljanje djelatnosti HRT;
- » ako neopravdano ne prisustvuje sjednicama Savjeta HRT u periodu dužem od šest mjeseci;
- » ako van propisanog načina rada Savjeta HRT svojim zahtjevima nastoji da utiče na objavljivanje određenih programa;
- » ako postupa suprotno opštim aktima HRT;
- » ako svojim djelovanjem ili ponašanjem narušava ugled HRT.

Postupak za prestanak mandata članu Savjeta HRT pokreće Vijeće HRT ili Nadzorni odbor a odluku o prestanku mandata donosi Hrvatski sabor, odnosno novinari ili drugi zaposleni HRT.⁵⁸

Rad Savjeta HRT je javan, a zadatak mu je da imenuje i razrješava predsjednika Savjeta HRT. Mandat predsjednika i članova Savjeta traje četiri godine, a ista osoba može biti najviše dva puta izabrana za člana Savjeta HRT.⁵⁹ Odluke se donose većinom glasova ukupnog broja članova Savjeta HRT, osim ako Zakonom o Hrvatskoj radioteleviziji nije drugačije određeno.⁶⁰

Bez prava odlučivanja, a na poziv predsjednika Savjeta HRT, sjednicama Savjeta prisustvuju glavni direktor, predsjednik Nadzornog odbora, glavni urednici na HRT kao i druga lica na poziv predsjednika Savjeta HRT, oni su takođe dužni da na zahtjev Savjeta HRT daju informacije, objašnjenja i stručna obrazloženja o pitanjima koja su na dnevnom redu.

⁵⁷ Članovi Savjeta HRT **ne mogu biti**: zaposleni u državnim institucijama niti osobe koje su pripadnici političkih stranaka ili zaposleni u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave; osobe koje su u radnom odnosu ili obavljaju bilo koje druge poslove u konkurentskim pravnim licima, odnosno pravnim licima koje obavljaju djelatnost proizvodnje, pružanja i/ili prenosa audio i audio-vizuelnih medijskih usluga, multimedijalnih sadržaja i usluga elektronskih publikacija niti članovi njihovih uprava, upravnih Savjeta ili nadzornih odbora, te ne mogu biti vlasnici, dioničari ili imati udio u tim pravnim licima, kao niti obavljati druge poslove zbog kojih bi mogle doći u sukob interesa. Članovi Savjeta HRT, osim članova Savjeta HRT iz redova zaposlenih u HRT, za vrijeme trajanja mandata ne smiju biti ni u kakvom finansijskom i/ili poslovnom odnosu s HRT niti od HRT sticati bilo kakve prihode niti posredovati u sklapanju poslova HRT-a s trećim osobama. (Zakon o Hrvatskoj radioteleviziji, čl. 25, st. 5-7)

⁵⁸ *Ibid*, čl. 27.

⁵⁹ *Ibid*, čl. 28.

⁶⁰ *Ibid*, čl. 30.

Savjet HRT imenuje povjerenika za korisnike usluga HRT koji je zadužen za razmatranje pritužbi i predloga gledalaca, slušalaca i drugih korisnika usluga HRT. Povjerenik dva puta godišnje podnosi izvještaj Savjetu HRT koje je dužno da o tome raspravlja na prvoj sljedećoj sjednici. Za povjerenika može biti imenovana osoba koja zadovoljava uslove za izbor člana Savjeta HRT. Povjerenik se imenuje na vrijeme od četiri godine, a ista osoba može biti najviše dva puta imenovana za povjerenika. Povjerenik ne može biti član Savjeta HRT i Nadzornog odbora. Savjet HRT donosi opšti akt kojim uređuje postupak imenovanja, djelokrug i naknadu za rad povjerenika.⁶¹

LETONIJA

U Letoniji, **Zakon o javnim elektronskim medijima i njihovom upravljanju**⁶² ima za cilj da obezbijedi efikasno i otvoreno upravljanje, nezavisnost, odgovornost prema javnosti, te podsticanje kvaliteta javnih elektronskih medija, propisuje pravni status, rad, djelovanje, upravljanje, finansiranje javnih elektronskih medija, kao i nadzor nad njihovim aktivnostima. U skladu sa Zakonom, javni elektronski mediji slobodni su od političkih, ekonomskih, te bilo kojih drugih interesa i miješanja u njihove aktivnosti, pri čemu država obezbjeđuje njihovu nezavisnost. **Javni elektronski mediji** su privredna društva u kojima svi udjeli u kapitalu pripadaju državi, a osnivaju se i djeluju u skladu sa ovim zakonom, Zakonom o upravljanju udjelima u kapitalu u javnim preduzećima, te drugim relevantnim propisima, uključujući i statut. Javni elektronski mediji u Letoniji su društvo sa ograničenom odgovornošću **Letonska televizija** (*Latvijas Televīzija*) i društvo sa ograničenom odgovornošću **Letonski radio** (*Latvijas Radio*)

Zakon o javnim elektronskim medijima i njihovom upravljanju usvojen je krajem 2020. godine, a na snagu je stupio 1. januara 2021. godine. Prije usvajanja ovog zakona, Letonija je imala sistem za nadzor i upravljanje elektronskim medijima, u skladu sa Zakonom o elektronskim medijima, u kojem **Nacionalni savjet elektronskih medija**, kao nezavisna i autonomna institucija **koju bira Parlament** (Saeima) i koja zastupa interese javnosti u oblasti elektronskih medija, **ima funkciju regulatora**, te vrši nadležnosti koje se tiču i upravljanja javnim elektronskim medijima (javnim servisom) u smislu odobravanja godišnjih programskih planova izrade i usvajanja statuta, imenovanja i razrješenja upravnog odbora i slično. Kako se navodi u Obrazloženju Predloga zakona o javnim elektronskim medijima⁶³, ovaj model koji nije tipičan za druge evropske zemlje, otežavao je efikasno upravljanje i nadzor javnih elektronskih medija i podsticanje razvoja privatnih elektronskih medija.

Usvajanjem novih zakonskih rješenja u vidu Zakona o javnim elektronskim medijima i njihovom upravljanju predviđeno je osnivanje **Savjeta javnih elektronskih medija** kao nezavisne, punopravne autonomne institucije koja u skladu sa svojim nadležnostima zastupa interese javnosti u oblasti javnih elektronskih medija, obezbjeđujući na taj način mehanizam upravljanja javnim elektronskim medijima, čime je Nacionalnom savjetu za elektronske medije ostavljeno vršenje regulatornih funkcija.

⁶¹ Zakon o Hrvatskoj radioteleviziji, čl. 24-32.

⁶² Law on public electronic media and their management (Latvian version), entered into force on 1 January 2021 <https://likumi.lv/ta/id/319096-sabiedrisko-elektronisko-plassazinas-lidzeklu-un-to-parvaldibas-likums> (25.1.2021)

⁶³ Saeima: Likumprojekta "Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu un to pārvaldības likums", anotācija <https://titania.saeima.lv/LIVS13/saeimalivs13.nsf/0/43C58831114A379EC225835200480EA1?OpenDocument#bb> (20.1.2021)

Savjet javnih elektronskih medija

Savjet javnih elektronskih medija ima **tri člana**, koja **bira Parlament na mandat od četiri godine**, od čega po jednog člana predlažu:

- » predsjednik države;
- » Vijeće za sprovođenje Memoranduma o saradnji između nevladinih organizacija i Vlade (eng. *Cabinet of Ministers*);⁶⁴
- » Parlament u skladu sa procedurom predviđenom Poslovníkom.⁶⁵

Da bi lice moglo da bude **kandidat za člana Savjeta elektronskih medija** mora ispunjavati sljedeće kriterijume:

- » državljanin je Letonije;
- » posjeduje diplomu visokog univerzitetskog obrazovanja;
- » posjeduje znanje službenog jezika države i barem još jednog službenog jezika Evropske unije;
- » posjeduje najmanje pet godina profesionalnog ili akademskog iskustva u oblasti masovnih medija, obrazovanja, kulture, nauke, ljudskih prava ili korporativnog upravljanja;
- » ima besprekoran ugled;
- » ima pravo da dobije posebnu dozvolu za pristup državnoj tajni u skladu sa zakonom;
- » nije član tijela za donošenje odluka ili izvršnog tijela koje je osnovala politička partija ili udruženje političkih partija;
- » nije član političke partije - ukoliko je kandidat član političke partije, na dan kada je potvrđena kandidatura za člana Savjeta za javne elektronske medije, kandidat mora prekinuti članstvo u političkoj partiji ili udruženju političkih partija;
- » nije vlasnik akcija u društvima koja posluju u oblasti elektronskih ili drugih masovnih medija;
- » nije osuđivan za krivično djelo s umišljajem, osim ako je presuda izbrisana iz kaznene evidencije;
- » nije lice koje je na osnovu rješenja usvojenog u okviru upravnog postupka ili krivičnog postupka lišeno prava obavljanja određenih ili svih vrsta privrednih ili drugih profesionalnih djelatnosti;
- » nije nesolventni dužnik.

64 Vijeće predstavlja savjetodavno tijelo formirano Uredbom Vlade 2014. godine u cilju podsticanja sprovođenja ciljeva i načela Memoranduma o saradnji između nevladinih organizacija i Vlade u javnoj upravi te podsticanja efikasnosti javne uprave uključivanja civilnog društva u procese donošenja odluka na svim nivoima i u svim fazama. - *Ministru kabinets, Nevalstisko organizāciju un Ministru kabineta sadarbibas memoranda istenošanas padome*, <https://www.mk.gov.lv/lv/nevalstisko-organizaciju-un-ministru-kabineta-sadarbibas-memoranda-istenosanas-padome> (20.1.2021)

65 Uopšteno, predlozi za izbor, imenovanja i razrješenja, u skladu sa Poslovníkom, podnose se u pisanoj formi se Prezidijumu Sejma. Po prijemu takvog predloga, Prezidijum ga bez odlaganja upućuje relevantnom odboru Parlamenta, koji razmotriti ovaj predlog u roku od 15 dana i pripremiti nacrt odluke koju treba da usvoji Parlament. Ukoliko je zakonom propisano da Parlament bira ili daje saglasnost na izbor javnog funkcionera, ne navodeći pritom ko ima pravo da predlaže kandidate, predlog će podnijeti najmanje deset poslanika koji potpisuju nominacionu listu. Ukoliko je zakonom propisano da Parlament imenuje ili daje saglasnost na izbor funkcionera bez propisanog postupka za razrješenje ili ostavku tog funkcionera, Parlament odlučuje o razrješenju/ostavci po prijemu ličnog zahtjeva funkcionera u pisanoj formi ili na predlog najmanje deset poslanika. Za usvajanje navedenih odluka o izboru, imenovanju ili razrješenju funkcionera potrebna je apsolutna većina prisutnih poslanika. Izuzetak od navedenog postupka izbora, imenovanja i razrješenja je postupak za izbor, imenovanje i razrješenje pojedinih javnih funkcionera poput sudija, glavnog državnog tužioca, direktora Biroa za zaštitu ustava i drugih funkcionera, članova Prezidijuma, glavnog državnog revizora, članova odbora Parlamenta i članova državne izborne komisije. Za detaljnije informacije vidjeti: *RULES OF PROCEDURE OF THE SAEIMA, Articles 25, 31, 32, 34* <https://www.saeima.lv/en/legislative-process/rules-of-procedure> (21.1.2021)

Uz opšte kriterijume, za svakog kandidata za mjesto člana Savjeta javnih elektronskih medija postavljaju se sljedeći **dodatni uslovi**:

- » za kandidata kojeg predlaže predsjednik države - najmanje pet godina profesionalnog ili akademskog iskustva u oblasti masovnih medija, obrazovanja, kulture, nauke ili ljudskih prava;
- » za kandidata kojeg predlaže Savjet za sprovođenje Memoranduma o saradnji između nevladinih organizacija i Vlade - najmanje pet godina profesionalnog ili akademskog iskustva u oblasti masovnih medija, obrazovanja, kulture, znanosti ili ljudskih prava;
- » za kandidata kojeg predlaže Parlament - najmanje pet godina profesionalnog iskustva u oblasti korporativnog upravljanja.

Najkasnije dva mjeseca prije isteka mandata članu Savjeta javnih elektronskih medija, subjekti koji su zaduženi za predlaganje kandidata za članove, u obavezi su da predlože nove kandidate. Član Savjeta javnih elektronskih medija **može biti ponovno izabran na funkciju, ali ne više od dva puta uzastopno**. Savjet javnih elektronskih medija bira predsjednika iz reda svojih članova na period od godinu dana. Na članove Savjeta primjenjuju se odredbe u vezi sa ograničenjima i zabranama za javne funkcionere u skladu sa Zakonom o sprečavanju sukoba interesa.

Ovlašćenja članu Savjeta prestaju:

- » razrješenjem,
- » istekom mandata,
- » ukoliko je pravosnažnom presudom osuđen za krivično djelo s umišljajem,
- » smrću.

Parlament, shodno Zakonu, može razriješiti člana Savjeta:

- » na lični zahtjev člana (u slučaju podnošenja ostavke, član Savjeta upućuje zahtjev u pisanoj formi Savjetu, a Savjet u roku od 14 dana od dana primanja zahtjeva obavještava o tome Parlament);
- » ukoliko su utvrđene okolnosti predviđene ovim zakonom ili drugim propisima koje sprečavaju lice da vrši funkciju člana Savjeta;
- » ukoliko član nije učestvovao u radu Savjeta tokom mjesec dana (neopravdano odsustvo), nije učestvovao na više od polovine sjednica Savjeta ili zbog bolesti ili drugih razloga nije u mogućnosti da obavlja dužnost duže od šest mjeseci uzastopno;
- » ukoliko prekorači svoja ovlašćenja i na taj način posredno ili neposredno utiče na uređivačku politiku javnih elektronskih medija ili ugrožava uređivačku nezavisnost javnih elektronskih medija.

Parlament može odlučivati o razrješenju člana Savjeta elektronskih medija i slučaju kada ombudsman za javne elektronske medije ili parlamentarni Odbor za ljudska prava i javne poslove upute podnesak sa obrazloženjem da je uređivačka nezavisnost javnih elektronskih medija ugrožena zbog aktivnosti ili propusta relevantnog člana Savjeta.

Rad Savjeta organizuje predsjednik Savjeta koji ujedno:

- » predstavlja Savjet u institucijama javnih pravnih lica, kao i u odnosima sa privatnim osobama bez posebnog ovlašćenja;
- » može učestvovati na sjednici vlade i ostvarivati prava savjetnika u pitanjima koja se odnose na javne elektronske medije;
- » upravlja finansijskim sredstvima Savjeta;
- » zapošljava i otpušta zaposlene u sekretarijatu Savjeta;
- » sklapa sporazume koji su potrebni za obezbjeđivanje rada Savjeta.

Savjet javnih elektronskih medija ima pravo da donosi odluke ako u njegovom radu učestvuju najmanje dva člana Savjeta (od ukupno tri). Svaki član Savjeta za javne elektronske medije ima jedan glas. Odluke se donose **prostom većinom glasova**. Savjet javnih elektroničkih medija, prema odredbama Zakona, ima sljedeće nadležnosti:

- » nosilac je udjela u kapitalu i najviše je tijelo odlučivanja u javnim elektronskim medijima;
- » garantuje uređivačku nezavisnost javnih elektronskih medija i nemiješanje u stvaranje sadržaja programa;
- » u dogovoru sa javnim elektronskim medijima utvrđuje i odobrava javne nabavke, uključujući srednjoročnu operativnu strategiju javnih elektronskih medija i godišnji plan javnih nabavki;
- » u dogovoru sa javnim elektronskim medijima priprema predloge u vezi sa finansijskim sredstvima potrebnim za funkcionisanje javnih elektronskih medija u kontekstu državnog budžeta;
- » odobrava statute javnih elektronskih medija;
- » odobrava etičke kodekse javnih elektronskih medija i objavljuje ih na svojim internet stranicama;
- » bira i razrješava članove odbora javnih elektronskih medija, glavne urednike i ombudsmana za javne elektronske medije;
- » nadzire rad javnih elektronskih medija, kontrolišući njihovu usklađenost sa osnovnim načelima rada javnih elektronskih medija, usklađenost programa i usluga javnih elektronskih medija sa javnim nabavkama i usklađenost korišćenja finansijskih sredstava sa odobrenim budžetom;
- » procjenjuje rezultate rada javnih elektronskih medija;
- » donosi odluke u vezi sa povećanjem ili smanjenjem osnovnog kapitala javnih elektronskih medija;
- » objavljuje na internet stranicama izvještaj javnih elektronskih medija o radu i obavljanju finansijskih aktivnosti i dostavlja ih **Odboru za ljudska prava i javne poslove Parlamenta**;
- » informiše javnost o radu javnih elektronskih medija, kao i uključivanje javnosti u razvoj i ocjenu javnog poretka;
- » u obavljanju svojih funkcija saraduje sa drugim institucijama i fizičkim licima;
- » izvršava druge funkcije i zadatke u skladu sa zakonom i podzakonskim aktima.

U vršenju zadataka utvrđenih ovim Zakonom, Savjet zastupa interese javnosti, i tom prilikom ne može tražiti niti prihvatati uputstva od bilo koje druge institucije.⁶⁶

Odbor javnih elektronskih medija

Kao što je prethodno navedeno, javni elektronski mediji u Letoniji su društvo sa ograničenom odgovornošću Letonska televizija (*Latvijas Televīzija*) i društvo sa ograničenom odgovornošću Letonski radio (*Latvijas Radio*). Takođe, javni elektronski mediji mogu biti i druga privredna društva koja osniva Savjet javnih elektronskih medija. Za osnivanje, reorganizaciju i likvidaciju takvih privrednih društava potrebna je saglasnost Vlade (Kabineta ministara).

Javnim elektronskim medijima upravlja odbor javnog elektronskog medija. Odbor elektronskog medija sastoji se od najviše **tri člana**. Za člana odbora javnog elektronskog medija može biti izabrana osoba koja ispunjava sljedeće uslove:

- » posjeduje znanje službenog jezika u državi i najmanje još jednog službenog jezika Evropske unije na nivou potrebnom za profesionalno obavljanje dužnosti člana odbora;

⁶⁶ Zakon o javnim elektronskim medijima i njihovom upravljanju, članovi od 12 do 17

- » besprekoran ugled;
- » posjeduje najmanje visoko univerzitetsko obrazovanje;
- » posjeduje znanje u oblasti medijskog sektora, posebno u vezi sa ulogom javnih elektronskih medija u demokratskom društvu;
- » posjeduje znanje o upravljanju privrednim društvima;
- » najmanje pet godina iskustva na rukovodećem položaju u oblasti medija ili najmanje tri godine iskustva u pogledu članstva u odboru ili savjetu srednjeg ili velikog privrednog društva ili najmanje pet godina na višem rukovodećem mjestu u privrednom društvu, organizaciji ili instituciji u oblasti medija smatra se prednošću;
- » druge značajne profesionalne vještine i kompetencije u skladu sa određenim položajem člana odbora.

Savjet javnih elektronskih medija osniva **komisiju za imenovanje** čiji je zadatak utvrđivanje postupaka i kriterijuma za izbor i ocjenjivanje kandidata za članove odbora javnih elektronskih medija na osnovu opisa kompetencija i zahteva za profesionalno iskustvo potrebnih za članove odbora. Komisiju za imenovanje čine **predstavnici Savjeta javnih elektronskih medija i nezavisni stručnjaci** (sa pravom glasa) iz oblasti novinarstva, medija, upravljanja kadrovima, korporativnog upravljanja i poslovnog upravljanja i, ukoliko je potrebno, posmatrači sa savjetodavnom ulogom (bez prava glasa). Većina članova Komisije za imenovanje sa pravom glasa su nezavisni stručnjaci. Komisija za imenovanje može predložiti nekoliko kandidata za svako upražnjeno mesto člana odbora javnih elektronskih medija. Savjet javnih elektronskih medija predlaže najviše jednog kandidata između kandidata koje nominuje komisija za imenovanje za svako upražnjeno mjesto člana odbora javnih elektronskih medija. Savjet objavljuje ime kandidata koje je predložio na internet stranicima nedjelju dana prije izbora za člana odbora za javne elektronske medije. Osim toga, Savjet javnih elektronskih medija ima pravo da odbije predloge koje je utvrdila komisija za imenovanje, uz obrazloženje. U tom slučaju, postupak izbora ponovo se organizuje. Savjet javnih elektronskih medija bira člana odbora javnog elektronskog medija ukoliko za to glasaju dvije trećine svih članova Savjeta.

Član odbora javnog elektronskog medija ne može biti:

- » član političke partije ili udruženja političkih partija, odnosno ukoliko kandidat za člana djeluje u političkoj partiji ili udruženju, u obavezi je da takve aktivnosti obustavi;
- » lice koje je trenutno ili tokom posljednja 24 mjeseca do posljednjeg dana roka za prijavu navedenog u postupku javne prijave bilo funkcioner političke stranke ili udruženja političkih partija ili vršilo rukovodeću poziciju u političkoj partiji ili udruženju političkih partija, uključujući pozicije zastupanja i donošenja odluka u ime partije ili udruženja partija (na primjer, član odbora, menadžer, predsjednik, potpredsjednik, generalni sekretar);
- » vlasnik akcija bilo kog elektronskog medija ili drugog masovnog medija;
- » osuđivan za krivično djelo sa umišljajem, osim ako je presuda izbrisana iz kaznene evidencije;
- » biti lice koje je na osnovu presude donijete u okviru krivičnog postupka lišeno prava da obavlja određene ili sve vrste komercijalnih ili drugih profesionalnih djelatnosti;
- » lice koje je nesolventni dužnik.

Dužina trajanja mandata članova odbora javnih elektronskih medija predviđena je posebnim propisom, odnosno Zakonom o upravljanju kapitalnim udjelima u javnim preduzećima⁶⁷, u skladu sa kojim se članovi odbora biraju na period od pet godina. Član odbora može biti ponovo izabran, ali ne više od dva puta zaredom, u skladu sa prethodno opisanim postupkom izbora.

⁶⁷ Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likums <https://likumi.lv/ta/id/269907-publiskas-personas-kapitala-dalu-un-kapitalsabiedribu-parvaldibas-likums> (25.1.2021)

Dodatno, u skladu sa Zakonom o javnim elektronskim medijima, Savjet javnih elektronskih medija može razriješiti člana odbora javnih elektronskih medija **prije isteka mandata** u slučaju da:

- » se utvrde okolnosti predviđene ovim zakonom ili drugim regulatornim aktima koje sprečavaju određeno lice da bude član odbora;
- » je član odbora izazvao štetu interesima javnih elektronskih medija, te da ne izvršava ili nepropisno izvršava svoje dužnosti;
- » član odbora (bez opravdanog razloga) nije učestvovao u radu odbora mjesec dana ili zbog bolesti ili drugih razloga nije u mogućnosti da obavlja dužnosti duže od tri mjeseca uzastopno;
- » član odbora prelazi ovlašćenja i na taj način posredno ili neposredno utiče na uređivačku politiku javnih elektronskih medija.

Savjet javnih elektronskih medija razrješava člana odbora javnog elektronskog medija ukoliko za to glasaju **dvije trećine svih članova Savjeta**. Osim toga, Savjet za javne elektronske medije javno objavljuje razloge za razrješenja člana odbora.⁶⁸

Glavni urednik javnih elektronskih medija nadležan je za izradu i sprovođenje uređivačke politike javnih elektronskih medija, pri čemu je u donošenju odluka nezavisan od odbora javnih elektronskih medija. Kandidat za glavnog urednika mora imati besprekoran ugled, visoko univerzitetsko obrazovanje i najmanje pet godina profesionalnog iskustva u oblasti masovnih medija. Glavni urednik ne može biti lice koje je trenutno ili je tokom posljednja 24 mjeseca prije izbora na to mjesto bilo član tijela donošenja odluka ili izvršnog tijela koje je osnovala politička stranka ili udruženje političkih stranaka, kao i osoba koja je član političke partije.

Glavnog urednika javnih elektronskih medija **bira Savjet elektronskih medija na period od pet godina** na predlog odbora relevantnog javnog elektronskog medija. Savjet može razriješiti dužnosti glavnog urednika prije isteka mandata ukoliko za to glasaju dvije trećine članova Savjeta (uz javno objavljivanje razloga za razrješenje).⁶⁹

Osim navedenih tijela, Zakonom je predviđena i funkcija ombudsmana za javne elektronske medije.

⁶⁸ *Ibid*, čl. 4 i 5.

⁶⁹ *Ibid*, čl. 6.

LITVANIJA

Prema Zakonu o javnom informisanju⁷⁰, **Litvanska nacionalna radio-televizija** (u daljem tekstu: LRT) je neprofitna javna ustanova koja u smislu prava svojine pripada državi i funkcioniše u skladu sa ovim i Zakonom o nacionalnoj radio-televiziji Litvanije.⁷¹ Zakonom o nacionalnoj radio-televiziji Litvanije⁷² detaljno je uređen pravni status Litvanske nacionalne radio-televizije (LRT), postupak upravljanja, aktivnosti, te prava i odgovornosti nacionalne radio-televizije. Osim navedenih zakona, aktivnosti Litvanske nacionalne radio-televizije utemeljene su i na drugim propisima, poput Zakona o javnim ustanovama Litvanije, kao i na Statutu LRT.

Dodatno, Litvanska nacionalna radio-televizija je, prema odredbama Zakona o nacionalnoj radio-televiziji, nezavisna javna ustanova čiji jedini vlasnik može biti država.⁷³ U pogledu upravljačke strukture, tijela nacionalne televizije su **Savjet LRT** i **generalni direktor LRT**. Izuzev toga, Zakon predviđa i funkciju etičkog kontrolora LRT i rukovodioca Službe za internu reviziju.

Savjet LRT

Savjet LRT je, u skladu sa navedenim zakonom, **najviše upravljačko tijelo** u LRT koje vrši funkciju upravljanja i nadzora LRT, djelujući tom prilikom u interesu LRT i društva u cjelini, te poštujući zakone, Statut LRT i druge pravne akte. Savjet ima **12 članova** koji se iz reda javnih, naučnih i kulturnih djelatnika, imenuju na mandat od **šest godina**. Član Savjeta može vršiti dužnost u najviše dva mandata uzastopno.

U pogledu strukture članstva, Zakon predviđa da Savjet LRT čine: četiri člana koja imenuje **predsjednik Republike**, četiri člana koja imenuje **Parlament Litvanije** (od čega se dva člana biraju iz reda kandidata koje su predložile opozicione političke grupe), te četiri člana od kojih po jednog imenuju **Litvanski naučni savjet**, **Litvanski obrazovni savjet**, **Litvansko udruženje umjetnika** i **Litvanska biskupska konferencija**.

Članovi Savjeta imenuju se u skladu sa procedurom koju utvrđuju tijela koja imenuju članove. Predsjednik i potpredsjednik biraju se prostom većinom ukupnog broja članova na period od tri godine. Predsjednik i potpredsjednik mogu vršiti dužnost u najviše dva mandata uzastopno. Što se tiče **kriterijuma** za imenovanje članova Savjeta, Zakon predviđa da za članove mogu biti imenovan državljani Republike Litvanije koji imaju besprekoran ugled, koji su stekli visoko univerzitetsko obrazovanje, imaju diplomu master studija ili ekvivalentnu visokoškolsku kvalifikaciju i pet godina radnog iskustva. Kriterijumi na osnovu kojih se smatra da lice nema besprekoran ugled definisani su Zakonom o državnoj službi Litvanije⁷⁴.

70 LAW ON THE PROVISION OF INFORMATION TO THE PUBLIC, 2 July 1996 – No I-1418 (As last amended on 23 December 2015 – No XII-2239), Vilnius, <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/2865241206f511e687e0fbad81d55a7c?jfwid=2r1mldso> (19.1.2021)

71 Član 30 Zakona o javnom informisanju.

72 LIETUVOS NACIONALINIO RADIIJO IR TELEVIJIOS ĮSTATYMO NR. I 1571 PAKEITIMO ĮSTATYMAS, 2020 m. gegužės 7 d. Nr. XIII-2929, Vilnius <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/7f522eb294e711eaa51db668f0092944?positionInSearchResults=9&searchModelUUID=82acfd49-149a-4920-9ee4-a198151cadcd> (19.1.2021)

73 Član 3 Zakona o javnom informisanju.

74 Ukratko, u skladu sa Zakonom o državnoj službi, državni službenik ili lice koje se prijavljuje za poziciju u državnoj službi nema dobar ugled ukoliko je, između ostalog osuđeno u skladu sa zakonom utvrđenim postupkom: za krivično djelo sa umišljajem, krivično djelo protiv državne službe i javnog interesa ili za krivično djelo korupcije u smislu Zakona o sprečavanju korupcije, osuđeno, za krivično djelo kojim je nanijeta šteta državi, ili je bilo član organizacije zabranjene u skladu sa zakonom, ukoliko nijesu protekle tri godine od kraja članstva i slično. Detaljnije vidjeti član 4 Zakona o državnoj službi koji je dostupan na engleskom jeziku na sljedećem linku: https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/7c2993b22a7211eb8c97e01ffe050e1c?jfwid=-ctkyuux40#part_99e7f4303a7748e4abb687b6c72e1d1c (19.1.2021)

Ukoliko je lice imenovano za člana Savjeta član političke stranke ili političke organizacije, u obavezi je da suspenduje svoje članstvo u toj organizaciji za vrijeme članstva u Savjetu. Zakonom su predviđena **ograničenja** u pogledu članstva u Savjetu, pa članovi Savjeta ne mogu biti: poslanici, članovi Vlade, članovi Litvanske komisije za radio-televiziju⁷⁵, državni službenici koji su politički (lični) savjetnici⁷⁶, generalni direktor LRT, zamjenik generalnog direktora ili drugi zaposleni u LRT, lica koja su zaposlena u radio i/ili televizijskim stanicama, radijskim i/ili televizijskim kućama, menadžeri medijsko-informativnih društava (pravnih lica) i članovi upravljačkih tijela, revizori ili zaposleni u revizorskim kućama koji učestvuju i/ili su učestvovali u sprovođenju revizije LRT (od koje nijesu protekle dvije godine).

Član Savjeta ne može biti razriješen dužnosti prije isteka mandata, osim u slučaju da:

- » nije učestvovao u radu Savjeta duže od četiri mjeseca bez opravdanog razloga;
- » izgubi državljanstvo Republike Litvanije;
- » izgubi besprekoran ugled ili se ispostavi da ne ispunjava utvrđene uslove (ograničenja);
- » Glavna komisija za službenu etiku donese odluku u vezi sa grubom povredom odredaba Zakona o usklađivanju javnih i privatnih interesa u državnoj službi.

Mandat člana Savjeta prestaje u sljedećim slučajevima:

- » podnošenjem ostavke;
- » istekom vremenskog perioda na koji je imenovan;
- » smrću;
- » donošenjem odluke o razrješenju člana Savjeta na osnovu gorenavedenih razloga za razrješenje.

Kada se u Savjetu pojavi upražnjeno mjesto, predsjednik Savjeta upućuje zahtjev instituciji koja je imenovala člana čije je mjesto upražnjeno radi imenovanja novog člana do kraja mandata Savjeta. Osim toga, Savjet može podnijeti **kolektivnu ostavku** prije isteka mandata članova Savjeta, pa u tom slučaju prestaje mandat svih članova Savjeta.

U slučaju podnošenja **kolektivne ostavke**, formiranje novog Savjeta organizuje **radno tijelo Parlamenta Litvanije**, odnosno Odbor za kulturu. Odbor za kulturu, najkasnije u roku od deset dana od podnošenja kolektivne ostavke, upućuje zahtjev institucijama koje imenuju članove Savjeta, zahtijevajući da imenuju članove Savjeta u roku koji nije duži od mjesec dana. Prvu sjednicu Savjeta saziva Odbor za kulturu, na kojoj članovi Savjeta biraju predsjednika i potpredsjednika Savjeta (potpredsjednik se bira prostom većinom od ukupnog broja članova Savjeta, na predlog predsjednika Savjeta).

Shodno Zakonu, Savjet usvaja poslovnik o radu, a finansira se iz sredstava LRT koja su dobijena iz državnog budžeta. Savjet sprovodi godišnju reviziju i samoprocjenu svojih aktivnosti, dok nezavisni vanjski stručnjaci sprovode reviziju najmanje jednom u četiri godine.

⁷⁵ Litvanska komisija za radio-televiziju (eng. Radio and Television Commission of Lithuania) je nezavisno tijelo, odgovorno Parlamentu Litvanija za svoj rad, koje reguliše i vrši nadzor nad aktivnostima emitera radio i televizijskih programa i pružalaca audio-vizuelnih medijskih usluga na zahtjev koji spadaju u nadležnost Republike Litvanije, nadgleda aktivnosti reemitera koji djeluju na teritoriji Republike Litvanije i drugih lica koja pružaju korisnicima Republike Litvanije uslugu televizijskih programa ili pojedinačnih programa putem interneta. Komisija učestvuje u formiranju nacionalne audio-vizuelne politike i djeluje kao stručno tijelo Parlamenta i Vlade u vezi sa prethodno navedenim pitanjima. Prilikom obavljanja svoje funkcije i donošenja odluka o pitanjima iz svog djelokruga djeluje nezavisno. Komisija ima 11 članova: dva člana imenuje predsjednik Republike, tri člana (od kojih jedan na predlog opozicije) imenuje Parlament na preporuku Odbora za za kulturu, tri člana imenuje Litvansko udruženje umjetnika, po jednog člana imenuju Litvanska biskupska konferencija, Unija litvanskih novinara i Društvo litvanskih novinara. Detaljnije informacije dostupne su na zvaničnoj internet prezentaciji Komisije na sljedećem linku: <https://www.rtk.lt/en/about/the-radio-and-television-commission-of-lithuania> (19.1.2021)

⁷⁶ Državni službenici koji su politički/lični savjetnici, u skladu sa Zakonom o državnoj službi, zapošljavaju se bez konkursa na osnovu izbora državnog funkcionera.

Kada su u pitanju **nadležnosti** Savjeta Litvanske nacionalne radio-televizije, Zakon propisuje da ovo tijelo obavlja sljedeće poslove:

- » formuliše nacionalnu strategiju programa LRT i sadržaj internet prezentacije stranice LRT;
- » vrši nadzor nad sprovođenjem aktivnosti LRT, poštovanjem načela i principa djelovanja LRT, sadržajem programa LRT, te zahtjeva utvrđenih pravnim aktima u vezi sa javnim informisanjem;
- » osniva stalne komisije za reviziju i upravljanje rizicima, politiku nabavke, imenuje predsjednike tih komisija iz reda članova Savjeta;
- » osniva druge stalne i (ili) privremene komisije i radne grupe Savjeta, imenuje predsjednike tih komisija i radnih grupa, daje saglasnost za članstvo u komisijama i radnim grupama, te za poslovnike o radu;
- » daje saglasnost na opis radnog mjesta u cilju sprovođenja javnih konkursa za generalnog direktora LRT, etičkog kontrolora LRT, rukovodioca Službe interne revizije i objavljuje ih na internet stranicama LRT;
- » imenuje i razrješava etičkog kontrolora LRT, nakon sprovođenja javnog konkursa i utvrđuje njegovu naknadu;
- » na preporuku etičkog kontrolora LRT, odobrava etički kodeks za novinare LRT;
- » imenuje i razrješava rukovodioca Službe unutrašnje revizije, nakon sprovođenja javnog konkursa i utvrđuje njegovu naknadu;
- » imenuje i razrješava generalnog direktora LRT, nakon sprovođenja javnog konkursa i utvrđuje njegovu naknadu;
- » utvrđuje broj zamjenika generalnog direktora LRT;
- » rješava druga pitanja koja su u nadležnosti Savjeta u skladu sa Statutom LRT.

Osim toga, Savjet na preporuku generalnog direktora LRT:

- » utvrđuje opseg i strukturu programa LRT, izmjene i dopune u programu., te trajanje emitovanja programa;
- » utvrđuje broj i svrhu programa LRT;
- » odobrava statut LRT;
- » razmatra i odobrava godišnje planove aktivnosti LRT;
- » odobrava godišnje procjene prihoda i rashoda uprave LRT;
- » razmatra i odobrava godišnje izvještaje o aktivnostima LRT;
- » odobrava procedure upravljanja, korišćenja i raspolaganja imovinom u vlasništvu LRT;
- » odobrava broj radnih mjesta kreativnih radnika LRT koji rade po ugovoru o radu na određeno vrijeme, kao i broj zaposlenih na osnovu konkursa;
- » odobrava proceduru za širenje kulturnih, socijalnih i obrazovnih informacija;
- » odobrava propise etičkog kontrolora LRT;
- » odobrava propise Službe za unutrašnju reviziju;
- » imenuje i razrješava zamjenike generalnog direktora LRT.

Što se tiče **rada Savjeta**, Zakon propisuje da predsjednik Savjeta saziva sjednicu najmanje jednom mjesečno, a u njegovom odsustvu sjednicu saziva potpredsjednik Savjeta na sopstvenu inicijativu ili na zahtjev najmanje jedne trećine svih članova Savjeta. Sjednica se održava ako je prisutno više od polovine članova Savjeta. Odluke se usvajaju **prostom većinom od ukupnog broja članova Savjeta**, osim u slučaju razrješavanja generalnog direktora, etičkog kontrolora i rukovodioca Službe za unutrašnju reviziju prije isteka mandata kada je potrebna **dvotrećinska većina**. U slučaju neriješenih rezultata glasanja, odlučujući glas ima predsjednik Savjeta.⁷⁷

⁷⁷ Članovi 10-12 Zakona o javnom informisanju.

Generalni direktor LRT

Prema odredbama Zakona, javni servis Litvanije zastupa i njime upravlja generalni direktor koji je odgovoran je za aktivnosti LRT, programe koje priprema i emituje nacionalna televizija, kao i za sprovođenje odluka Savjeta.

Generalnog direktora LRT **imenuje i razrješava Savjet**, nakon sprovedenog javnog konkursa, na period od **pet godina**. Ukoliko ne postoji potreban broj glasova, sprovodi se novi konkurs. Na funkciju generalnog direktora može biti imenovan državljani Litvanije besprekornog ugleda, koji je stekao univerzitetsko ili drugo ekvivalentno obrazovanje, koji posjeduje master diplomu ili drugu ekvivalentnu univerzitetsku diplomu, te pet godina iskustva na rukovodećim pozicijama. Istovjetni kriterijumi važe i u slučaju imenovanja zamjenika generalnog direktora.

Ukoliko je lice koje je izabrano za generalnog direktora LRT član političke partije ili političke organizacije, u tom slučaju mora suspendovati svoje članstvo u ovoj organizaciji za vrijeme vršenja funkcije generalnog direktora. Uz to, poslanici, članovi Vlade, članovi Litvanske komisije za radio-televiziju, te državni službenici koji su politički (lični) savjetnici ne mogu biti izabrani za generalnog direktora. Takođe, za generalnog direktora ne mogu biti izabrani revizori ili zaposleni u revizorskim kućama koji učestvuju i/ili su učestvovali u sprovođenju revizije LRT (od koje nijesu protekle dvije godine). Generalni direktor ne može obavljati aktivnosti u poslovnim, komercijalnim ili drugim institucijama, preduzećima i organizacijama, niti može primati bilo kakvu naknadu osim naknade utvrđene na osnovu funkcije generalnog direktora i naknade za naučni i predagoški rad i kreativne aktivnosti.

Generalni direktor LRT može biti **razriješen dužnosti** prije isteka mandata zbog nepovjerenja koje izrazi Savjet, ako za to glasa najmanje dvije trećine svih članova Savjeta. Takođe, generalni direktor može podnijeti ostavku prije isteka mandata. U slučaju ostavke generalnog direktora, njegovi zamjenici se takođe razrješavaju dužnosti.

Osim toga, ukoliko dođe do **ostavke Savjeta in corpore** (tj. kolektivne ostavke) u tom slučaju se razrješavaju i generalni direktor i njegovi zamjenici. Ovlašćenja generalnog direktora LRT prestaju u slučaju:

- » isteka perioda na koji je izabran;
- » smrti;
- » gubitka državljanstva Republike Litvanije;
- » podnošenja ostavke;
- » razrješnja zbog izraženog nepovjerenja u njega.

Generalni direktor nacionalne radio-televizije:

- » rukovodi aktivnostima LRT, zastupa LRT u zemlji, inostranstvu i u međunarodnim organizacijama, kao i na sudu, uspostavlja i odobrava strukturu LRT, sklapa sporazume, izdaje naloge i kontroliše njihovo sprovođenje;
- » sprovodi ciljeve LRT i strategiju koju je utvrdio Savjet;
- » organizuje sprovođenje odluka Savjeta;
- » na zahtjev Savjeta izvještava Savjet o sprovođenju aktivnosti LRT predviđenih zakonom i odlukama Savjeta;
- » rješava druga pitanja iz djelokruga generalnog direktora u skladu sa Statutom LRT.

Generalni direktor LRT priprema i podnosi Savjetu na odobrenje godišnji izvještaj o aktivnostima LRT.⁷⁸

⁷⁸ Ibid, čl. 13 i 14.

NJEMAČKA

U Njemačkoj postoje javni radio-televizijski emiteri na saveznom (državnom) nivou, kao i na nivou saveznih država (*Länder*). Kada su u pitanju javni emiteri sa nacionalnom frekvencijom, u ovoj državi funkcionišu Druga njemačka televizija (*Zweites Deutsches Fernsehen - ZDF*), Dojče vele („Njemački talas“, *Deutsche Welle*) i Njemački radio (*Deutschlandradio*).

Zakoni o radiodifuziji na nivou saveznih država sadrže različite odredbe kojima se reguliše struktura relevantnih emitera. Drugim riječima, rad svakog od radiodifuznih emitera uređen je posebnim zakonom. Ipak, organizaciona struktura medija u javnom vlasništvu prati određene osnovne principe. Svi javni emiteri u svom sastavu imaju sljedeće organe:

- » **programski savjet** (npr. Televizijski savjet ZDF, Radijski savjet Njemačkog radija), kao najveće kolegijalno tijelo (broj članova varira u zavisnosti od pojedinačnih akata) koje ima osnovna ovlašćenja kada su u pitanju izbori, donošenje odluka i sprovođenje nadzora, i predstavlja javni interes po pitanju emitovanja programskih sadržaja;
- » **upravni savjet**, kao kolegijalno tijelo koje čini između sedam i 12 članova, u zavisnosti od zakonodavstva saveznih država, i koje osim nadzorne funkcije ima odgovornost za ekonomska pitanja i praćenje rada rukovodstva;
- » **generalni direktor**, koji je rukovodilac i javni zastupnik emitera, i odgovorno lice za njegovo emitovanje programa.⁷⁹

ZDF

Kada je u pitanju televizijski kanal ZDF, njegovo funkcionisanje uređeno je Državnim ugovorom sa ZDF od 31. avgusta 1991. godine, koje predstavlja sastavni dio Državnog ugovora o modernizaciji medija u Njemačkoj (Državnog ugovora o medijima), koji je na snazi od 7. novembra 2020. godine.⁸⁰

U skladu sa Državnim ugovorom, organi ZDF su **Televizijski savjet**, **Upravni savjet i umjetnički direktor** (*Intendant*). Članovi Televizijskog i Upravnog savjeta su čuvari javnog interesa, i nijesu vezani uputstvima, niti smiju da imaju bilo kakve ekonomske ili druge interese koji bi mogli da ugroze obavljanje njihovih dužnosti (sukob interesa). Nije moguće istovremeno biti član Televizijskog i Upravnog savjeta, dok njihovi članovi mogu obavljati tu funkciju najviše u tri mandata. Članovi ovih savjeta ne mogu biti:

- » poslanici Evropskog parlamenta, Parlamenta Njemačke ili parlamenata saveznih država;
- » članovi Evropske komisije, savezne Vlade, kao i vlada saveznih država;
- » profesionalni opštinski funkcioneri koji se biraju na izborima;
- » državni funkcioneri koji tokom trajanja mandata mogu biti penzionisani;
- » predstavnici upravnih organa (menadžmenta) krovnih opštinskih organizacija;
- » članovi upravnih organa političkih partija.

Takođe, članovi Televizijskog i Upravnog savjeta ZDF ne mogu biti zaposleni u ZDF, lica koja su članovi savjeta drugih medijskih kuća ili su sa njima u poslovnom odnosu, kao i lica koja su zapoisena ili povezana sa državnim nadzornim ili regulatornim tijelima za medije.

Televizijski savjet ZDF zadužen je za utvrđivanje programskih smjernica, kao i za savjetovanje umjetničkog direktora u vezi sa programskim pitanjima. Ovaj organ takođe

⁷⁹ ECPRD request no. 3659, Regulatory framework of public service broadcasting, February 2018.

⁸⁰ ZDF-Staatsvertrag vom 31. August 1991, in der Fassung des Staatsvertrags zur Modernisierung der Medienordnung in Deutschland (Medienstaatsvertrag) in Kraft seit 7. November 2020, <https://www.zdf.de/zdfunternehmen/zdf-rechtsgrundlagen-und-vorschriften-100.html> (21.1.2021)

odlučuje o predlogu statuta, kao i njegovih izmjena i dopuna, koje podnosi Upravni savjet. Ukoliko Televizijski savjet želi da izmijeni statut, mora prethodno konsultovati Upravni savjet. Televizijski savjet takođe odobrava budžet, godišnje finansijske izvještaje, kao i razrješenje umjetničkog direktora na predlog Upravnog savjeta, te daje saglasnost za učešće u određenim programskim projektima.

Što se tiče sastava Televizijskog savjeta, njega čini **60 članova**:

- » **po jedan** predstavnik svake savezne države (ukupno **16**), koje imenuju vlade saveznih država;
- » **dva** savezna predstavnika koje imenuje Vlada;
- » **jedan** predstavnik Udruženja njemačkih okruga (*Landkreistag*), te naizmjenično jedan predstavnik Njemačke asocijacije gradova ili Njemačke asocijacije gradova i opština, koji se rotiraju nakon svakog mandata;
- » **dva** predstavnika Evangelističke crkve u Njemačkoj;
- » **dva** predstavnika Katoličke crkve u Njemačkoj;
- » **jedan** predstavnik Centralnog savjeta Jevreja u Njemačkoj;
- » **po jedan** predstavnik Njemačke federacije sindikata, kao i Sindikata ujedinjenih usluga (*ver.di*), te Federacije njemačke državne službe (*DBB*);
- » **po jedan** predstavnik Federacije njemačkih udruženja poslodavaca, Njemačke industrijske i trgovinske komore, Centralnog odbora njemačke poljoprivrede, i Centralnog udruženja njemačkih zanata;
- » **jedan** predstavnik Saveznog udruženja njemačkih novinskih izdavača;
- » **jedan** predstavnik Njemačkog udruženja novinara;
- » **četiri** predstavnika dobrovoljnih humanitarnih udruženja;
- » **jedan** predstavnik Njemačkog olimpijskog saveza;
- » **jedan** predstavnik njemačke sekcije Unije evropskih federalista – organizacije *Europa-Union Deutschland* (EUD);
- » **po jedan** predstavnik Federacije za očuvanje životne sredine i prirode i Unije za zaštitu prirode i biodiverziteta (*Naturschutzbund*);
- » **jedan** predstavnik Federacije prognanih (*Bund der Vertriebenen*);
- » **jedan** predstavnik Udruženja žrtava staljinizma;
- » **16** predstavnika saveznih država iz različitih oblasti djelatnosti.

Tokom procesa izbora članova Televizijskog savjeta vodi se računa o rodnoj ravnopravnosti. Mandat članova je **četiri godine**, dok članstvo u Savjetu može prestati ostavkom, gubitkom sposobnosti za obavljanje javne funkcije, gubitkom pravne sposobnosti, smrću, pojavom razloga za izuzeće, pojavom sukoba interesa, ili otkazom iz opravdanih razloga.

Upravni savjet ZDF odlučuje o ugovoru sa umjetničkim direktorom i nadzire njegov rad, dok predsjednik Upravnog savjeta predstavlja ZDF pri sklapanju ugovora o uslugama i u drugim pravnim transakcijama sa umjetničkim direktorom, kao i u slučaju spora između direktora i ZDF. Upravni savjet takođe Televizijskom savjetu podnosi predlog statuta ZDF, te ima pravo da predlaže izmjene statuta. Ovaj organ takođe odlučuje i o budžetu koji predlaže umjetnički direktor, prije nego što se taj predlog proslijedi Televizijskom savjetu na odobrenje. Isto se odnosi i na godišnje finansijske izvještaje.

Upravni savjet čini **12 članova**, odnosno:

- » **četiri predstavnika saveznih država** koje zajednički, po mogućnosti jednoglasno, imenuju **premijeri saveznih država**;
- » **osam dodatnih članova** koje bira **Televizijski savjet** trojetinskom većinom svih svojih članova, s tim što pravo glasa nemaju članovi izabrani od strane saveznih država,

Vlade, i Udrunjenja njemačkih okruga, odnosno gradova ili opština.

Članovi Upravnog savjeta takođe se imenuju na period od pet godina, dok se vodi računa i o ravnomjernoj zastupljenosti oba pola.

Umjetničkog direktora bira Televizijski savjet tropetinskom većinom glasova na period od pet godina, sa mogućnošću reizbora. Funkciju umjetničkog direktora može obavljati lice koje ima prebivalište ili stalno boravište u Njemačkoj, ima puni pravni kapacitet, može biti krivično gonjen bez ograničenja, ima sposobnost za vršenje javne funkcije i nije se odreklo svojih osnovnih prava. Upravni savjet može razriješiti umjetničkog direktora uz odobrenje Televizijskog savjeta (tropetinskom većinom). Prije donošenja ove odluke obavezno se mora održati saslušanje umjetničkog direktora. U slučaju razrješenja umjetničkom direktoru se isplaćuje zarada tokom trajanja perioda na koji je prethodno izabran.

Umjetnički direktor predstavlja ZDF, između ostalog i pred sudom, te odgovara za rad te medijske kuće, uključujući i dizajn programskih sadržaja. Umjetnički direktor takođe, u dogovoru sa Upravnim savjetom, imenuje programskog direktora, glavnog i odgovornog urednika, kao i upravnog direktora, te jednog od njih imenuje za svog zamjenika u slučaju odsustva.

Umjetnički direktor mora dobiti odobrenje Upravnog savjeta kada su u pitanju sljedeće pravne transakcije:

- » sticanje, prodaja i opterećenje zemljišta;
- » sticanje i prodaja preduzeća i udjela u njima;
- » zaduživanje i korišćenje kredita;
- » preuzimanje odgovornosti za treće lice, jemstvo ili garanciju;
- » zaključivanje kolektivnih ugovora;
- » zaključivanje ugovora o zaposlenju sa eksternim licima, sa izuzetkom onih kojima su povjereni zadaci isključivo umjetničke prirode;
- » preuzimanje bilo kakvih obaveza vrijednosti preko 250.000 eura, osim kada su u pitanju ugovori o produkciji ili dostavljanju programskih sadržaja.⁸¹

Dojče Vele (*Deutsche Welle*)

Zakonom o Dojče Veleu⁸² utvrđeni su osnovni principi rada, kao i upravljačka struktura, finansiranje i nadzor nad radom tog televizijskog kanala. Ovim zakonom utvrđeno je da su organi Dojče Velea **Programski savjet** i **Upravni savjet** kao **izvršni organi**, kao i **generalni direktor**. Članstvo u izvršnim organima je počasnog karaktera i međusobno isključivo, dok generalni direktor ne može biti njihov član. Članovima izvršnih organa zabranjeno je da se bave komercijalnim ili drugim aktivnostima koje bi mogle da ugroze obavljanje njihovih dužnosti. Konkretno, oni ne mogu biti članovi organa:

- » drugih radiodifuznih korporacija ili privatnih emitera;
- » udruženja javnih ili privatnih emitera;
- » bilo koje kompanije koja ima direktan ili indirektan ugovor sa javnim ili privatnim emiterima u vezi sa snabdijevanjem radijskim ili televizijskim programskim sadržajima;
- » državne institucije koja ima ovlašćenje da daje ovlašćenja i vrši nadzor nad radom privatnih emitera.

Članovi izvršnih organa ne smiju biti zaposleni i primati zaradu od strane Dojče Velea ili neke od privatnih radiodifuznih kompanija, udruženja ili stanica, te sa njima ugovorno povezanih kompanija ili firmi. Članovi Programskog savjeta koji su izabrani od strane određenih

⁸¹ *Ibid*, čl. 19-28.

⁸² *Deutsche-Welle-Gesetz – DWG, Deutsche Welle Act*, <https://www.dw.com/downloads/36383966/dwgesetzen.pdf> (20.1.2021)

društvenih grupa i organizacija, kao i članovi Upravnog savjeta koje bira Programski savjet, ne smiju biti poslanici u Evropskom parlamentu, Parlamentu Njemačke ili u parlamentima saveznih država, niti članovi savezne Vlade ili vlade jedne od saveznih država. Članovi izvršnih organa svoje funkcije obavljaju samostalno, vodeći računa o javnom interesu, i **imenuju se na period od pet godina**. Nakon isteka mandata, izvršni organi nastavljaju sa radom sve do konstituisanja njihovih novih saziva.

Državni organi, kao i društvene grupe i organizacije, imaju pravo da smijene članove izvršnih organa koje su izabrali, ukoliko prestane povezanost tog lica sa entitetom koji predstavlja, dok mandat članovima može biti skraćen ukoliko prestanu da ispunjavaju pobrojane uslove. Najkasnije četiri mjeseca prije isteka mandata izvršnih organa, njihovi predsjednici traže od relevantnih tijela da izaberu, odnosno imenuju svoje predstavnike u novom sazivu Programskog i Upravnog savjeta. Pri biranju članova, vodi se računa o uspostavljanju jednake zastupljenosti oba pola. Članovi izvršnih organa Dojče Velea imaju pravo na naknadu troškova, kao i na putne troškove, dnevnice i sredstva za potrebe smještaja.

Programski savjet Dojče Velea sastoji se od **17 članova**, od čega **dva člana imenuje Bundestag** (donji dom Parlamenta), **jednog Bundesrat** (gornji dom) i **tri člana Vlada**, a **po jednog člana** takođe imenuju sljedeće **društvene grupe i organizacije**:

- » Evangelistička crkva;
- » Katolička crkva;
- » Centralni savjet Jevreja u Njemačkoj;
- » Konfederacija njemačkih udruženja poslodavaca, u dogovoru sa Federacijom njemačkih industrijskih i trgovinskih komora;
- » vodeće sindikalne organizacije;
- » Sportski savez Njemačke;
- » Međunarodna institucija za izgradnju kapaciteta (*Internationale Weiterbildung und Entwicklung - InWent*);
- » Njemački savjet za kulturu;
- » Njemačka akademija za jezik i književnost;
- » Njemačka konferencija rektora.

Svaki član Programskog savjeta ima svog zamjenika, koji ga zamjenjuje u slučaju odsustva.

Programski savjet predstavlja interese javnosti u okviru televizije Dojče Vele, i odlučuje o najznačajnijim pitanjima, te savjetuje generalnog direktora u vezi sa opštim pitanjima koja se tiču programa i radi na ispunjenju utvrđene namjene programa. Programski savjet takođe vrši nadzor nad poštovanjem osnovnih programskih principa i opštim programskim smjernicama. Programski savjet ima i sljedeće konkretne dužnosti:

- » objavljivanje i izmjene temeljnog akta Dojče Velea;
- » objavljivanje i izmjene programskih smjernica;
- » izbor i razrješenje generalnog direktora;
- » izbor i razrješenje članova Upravnog savjeta;
- » uspostavljanje odborâ u okviru Programskog savjeta;
- » izbor i razrješenje članova odborâ Programskog savjeta;
- » objavljivanje i izmjene internih pravila Programskog savjeta;
- » objavljivanje i izmjene smjernica u vezi sa sponzorstvima;
- » objavljivanje i izmjene smjernica u vezi sa oglašavanjem;

Upravni savjet sastoji se od **sedam članova**, od čega **po jednog člana imenuju Bundestag, Bundesrat i Vlada**, dok **četiri člana imenuje Programski savjet** iz redova pripadnika društvenih grupa i organizacija koje imaju predstavnike u Programskom savjetu. Svaki član

Upravnog savjeta ima svog zamjenika, koji ga mijenja u slučaju odsutnosti.

Upravni savjet vrši nadzor nad upravljačkim djelatnostima generalnog direktora, osim pripreme i planiranja programâ. U svakom trenutku Upravni savjet ima pravo da zahtijeva izvještaj od generalnog direktora, da ispita dokumentaciju televizije, posjeti prostorije i ispita važeće procedure. Upravni savjet takođe ima sljedeće dužnosti:

- » zaključivanje i raskidanje ugovora o zaposlenju generalnog direktora;
- » imenovanje i razrješenje službenika za zaštitu podataka;
- » predstavljanje Dojče Velea u pravnim transakcijama koje uključuju generalnog direktora, kao i u slučaju spora između Dojče Velea i generalnog direktora;
- » potvrđivanje biznis plana Dojče Velea;
- » odobravanje godišnjih računa;
- » objavljivanje i izmjene finansijskih pravila;
- » davanje formalnog odobrenja menadžmentu generalnog direktora;
- » objavljivanje i izmjene internih pravila Upravnog savjeta.

Saglasnost Upravnog savjeta neophodna je za sljedeće aktivnosti:

- » zaključivanje i raskidanje ugovora o zaposlenju direktorâ;
- » zaključivanje sporazuma o tarifama;
- » kupovina i prodaja kompanija ili dionica;
- » kupovina i prodaja imovine;
- » nabavka opreme i preuzimanje drugih obaveza kada je tržišna vrijednost u iznosu od preko 300.000 eura;
- » rashodi koji prelaze budžetom predviđena sredstva;
- » objavljivanje izmjena temeljnog akta Dojče Velea.

Programski savjet bira **generalnog direktora** tajnim glasanjem na period od šest godina, sa mogućnošću reizbora. Dužnost generalnog direktora mogu vršiti samo lica koja imaju prebivalište ili boravište u Njemačkoj, pravno su sposobna, u potpunosti podložna krivičnom gonjenju, imaju kapacitet da budu javni funkcioneri, te se nijesu odrekli svojih osnovnih prava.

Generalni direktor nezavisno upravlja radom Dojče Velea, i samostalno odgovara za pripremu i planiranje programa, kao i za funkcionisanje korporacije kao cjeline. Generalni direktor se takođe stara o tome da programi budu usklađeni sa statutarnim pravilima, te predstavlja kompaniju pred sudovima i drugim institucijama. Takođe, generalni direktor objavljuje interna pravila za rad Dojče Velea, kojima se utvrđuju odgovornosti, kao i radni procesi u okviru pojedinačnih direktorata.

Ugovor sa generalnim direktorom raskida se istekom propisanog mandata. Programski savjet može razriješiti generalnog direktora u bilo kom trenutku, nakon obavljenog saslušanja. Ukoliko Programski savjet donese odluku o razrješenju, Upravni odbor raskida ugovor sa generalnim direktorom. U tom slučaju, razriješeni generalni direktor ostvaruje pravo na isplatu zarade tokom preostalog perioda trajanja mandata, u skladu sa odredbama ugovora o zaposlenju.⁸³

⁸³ *Ibid*, čl. 24-43.

SJEVERNA MAKEDONIJA

Zakon o audio i audiovizuelnim medijskim uslugama⁸⁴ uređuje izbor i nadležnosti organa upravljanja i rukovođenja javnih medijskih servisa. Zakon definiše da su organi javnog servisa (*Makedonska radio televizija - MRT*):

- » Programski savjet MRT,
- » Nadzorni odbor MRT i
- » direktor i zamjenik direktora MRT.⁸⁵

Programski savjet MRT

Programski savjet MRT štiti interese javnosti u smislu programskih sadržaja koje emituje i stara se o ostvarivanju interesa, ciljeva i nadležnosti MRT. Da bi osigurao uređivačku i novinarsku nezavisnost i autonomiju, Programski savjet MRT ne smije da pregleda pojedinačne emisije ili druge djelove programa prije njihovog emitovanja, odnosno ne može donositi odluke i stavove o njihovom emitovanju. Programski savjet MRT sastoji se od **13 članova**. Članovi Savjeta trebalo bi da predstavljaju raznolikost makedonskog društva sa odgovarajućom zastupljenošću oba pola.

Članove Programskog savjeta MRT imenuje i razrješava **Parlament** Sjeverne Makedonije na osnovu prethodno sprovedenog javnog konkursa i organizovane javne rasprave za kandidate za članove Programskog savjeta. Kandidati za članove Savjeta treba da budu državljani Sjeverne Makedonije sa visokom stručnom spremom, radnim iskustvom od najmanje osam godina u struci, koji su se istakli u oblasti komunikologije, novinarstva, informatike, kulture, ekonomije ili oblasti relevantne za rad Programskog savjeta. Kandidati za članove Savjeta koji učestvuju na javnom konkursu dužni su da podnesu kandidaturu u kojoj detaljno navode svoje radno iskustvo, izjavu da ispunjavaju uslove i pisma podrške kandidature od strane:

- » najmanje dvije organizacije civilnog sektora koje su aktivne više od pet godina na polju promocije ljudskih prava, medija i demokratije i koje su postigle relevantne rezultate u oblasti u kojoj djeluju; ili
- » najmanje jednog novinarskog udruženja; ili
- » najmanje dva udruženja iz oblasti kulture (udruženja umjetnika, pisaca, filmskih stvaralaca itd); ili
- » relevantnog udruženja ili komore u oblasti informacionih i komunikacionih tehnologija i usluga; ili
- » najmanje dvije visokoškolske ustanove koje imaju studijske programe iz oblasti komunikacija, novinarstva, umjetnosti, ekonomije ili prava.

Parlamentarni odbor za izbore i imenovanja dužan je da provjeri da li kandidati koji su se prijavili na konkurs ispunjavaju uslove utvrđene Zakonom o audio i audiovizuelnim medijskim uslugama, kao i da organizuje javnu raspravu o predloženim kandidatima na koju se pozivaju organizacije koje su podržale kandidate, druge medije i profesionalne novinarske organizacije, NVO i druge relevantne subjekte. Po završetku javne rasprave, Odbor za izbore i imenovanja sastavlja nacrt liste kandidata za članove Savjeta. O konačnoj listi kandidata za članove Savjeta Odbor odlučuje dvotrećinskom većinom. Pri utvrđivanju predloga kandidata za članove Savjeta, Odbor za izbore i imenovanja ne može predložiti više od dva kandidata

84 Zakon za audio i audiovizuelni medijski uslugu (Службен весник бр. 184/13, 13/14, 44/14, 101/14, 132/14, 13/16, 142/16, 132/17, 168/18, 248/18, 27/19, 154/19, 42/20) <https://avmu.mk/%D0%B7%D0%B0%D0%BA%D0%BE%D0%BD-%D0%B7%D0%B0-%D0%B0%D1%83%D0%B4%D0%B8%D0%BE-%D0%B8-%D0%B0%D1%83%D0%B4%D0%B8%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%B7%D1%83%D0%B5%D0%BB%D0%BD%D0%B8-%D0%BC%D0%B5%D0%B4%D0%B8%D1%83%D0%BC/> (28.1.2021)

85 *Ibid*, čl. 115.

podržana od strane iste organizacije.

Pri utvrđivanju predloga kandidata za članove Programskog savjeta MRT, Odbor za izbore i imenovanja Parlamenta Sjeverne Makedonije uzima u obzir odgovarajuću i ravnopravnu rodnu i etničku zastupljenost građana Sjeverne Makedonije. Mandat članova Programskog savjeta MRT je **pet godina**, sa pravom na drugi mandat. Parlament imenuje članove Savjeta **dvotrećinskom većinom glasova ukupnog broja poslanika**, pri čemu mora da postoji većina glasova od ukupnog broja poslanika koji pripadaju zajednicama koje nijesu većinske u Sjevernoj Makedoniji. U slučaju da član Savjeta podnese ostavku ili mu mandat prestane prije isteka mandata na koji je imenovan, Parlament imenuje novog člana na osnovu istog postupka. Parlament raspisuje javni poziv za podnošenje prijave za članove Programskog savjeta, najkasnije šest mjeseci prije isteka mandata člana Savjeta. Parlament imenuje nove članove Savjeta najkasnije 15 dana prije isteka mandata Savjeta. Savjet može da radi ako je imenovano najmanje devet članova.

Članovi Programskog savjeta MRT **ne mogu** biti:

- » poslanici, članovi vlade, imenovani ili izabrani zvaničnici, rukovodioci u državnom organu, organu državne uprave, jedinici lokalne samouprave ili regulatornim tijelima, direktori ili članovi upravnih odbora javnih preduzeća;
- » lica koja su u posljednjih pet godina bila na javnim funkcijama ili su bili na čelu organa političke partije ili vjerske zajednice;
- » lica zaposlena u MRT i druga lica sa kojima je MRT zaključio ugovor o obavljanju određenih djelatnosti;
- » lica koja obavljaju dužnosti u organima političke partije; i
- » lica koja kao vlasnici akcija ili udjela ili kao članovi upravljačkih organa ili kao zaposleni, imaju interesa za druge emitere, novinske agencije, kompanije za oglašavanje, kompanije za istraživanje tržišta i javnog mnjenja, kompanije za distribuciju filma, kompanije za proizvodnju filmova ili kompanije koje pružaju javne elektronske komunikacione mreže i usluge.

Programski savjet ima sljedeće nadležnosti:

- » prati ispunjavanje programskih obaveza, principa i standarda utvrđenih Zakonom, a u slučaju nepoštovanja u obavezi je da pismeno upozori direktora MRT i može tražiti od njega da prekine emitovanje programa;
- » prati komentare i indikacije publike u vezi sa emitovanim programom na MRT i imajući u vidu iste, u pisanoj formi može zatražiti od direktora MRT da prilagodi obim, strukturu ili ukupan kvalitet programskog sadržaja;
- » donosi poslovnik o svom radu;
- » bira i razrješava članove nadzornog odbora MRT;
- » bira i razrješava direktora i zamjenika direktora MRT;
- » usvaja Statut MRT;
- » usvaja godišnji izvještaj o radu za prethodnu godinu i godišnji program rada za sledeću godinu;
- » usvaja razvojni program;
- » usvaja Opšta pravila za program i profesionalne standarde; i
- » usvaja opšte akte o funkcionisanju MRT utvrđene statutom.

Savjet daje saglasnost na imenovanja ili razrješavanja odgovornih urednika. Prije donošenja odluke o imenovanju ili razrješanju odgovornih urednika, direktor je dužan da zatraži saglasnost Savjeta.⁸⁶

⁸⁶ *Ibid*, čl. 116-119 i 124.

Nadzorni odbor MRT

Nadzorni odbor MRT vrši nadzor nad materijalno-finansijskim poslovanjem MRT, a sastoji se od **sedam članova**. Članove Nadzornog odbora **bira Programski savjet** na osnovu prethodno sprovedenog postupka na osnovu javnog konkursa. Uslovi i postupak izbora i razrješenja člana nadzornog odbora MRT utvrđeni su statutom MRT. Mandat članova nadzornog odbora traje **pet godina**, sa pravom na još jedan uzastopni mandat. Članovi Odbora treba da budu lica sa visokom stručnom spremom, koja imaju najmanje pet godina iskustva u oblasti finansijskog i računovodstvenog poslovanja. Odbor bira i razrješava predsjednika i zamjenika predsjednika Odbora iz redova svojih članova na način i u proceduri utvrđenoj Poslovníkom o radu Nadzornog odbora MRT.

Članovi nadzornog odbora MRT **ne mogu biti**:

- » poslanici, članovi Vlade, imenovani ili izabrani zvaničnici, rukovodioci u državnom organu, organu državne uprave, jedinici lokalne samouprave ili regulatornim tijelima, direktori ili članovi upravnih odbora javnih preduzeća;
- » lica koja obavljaju dužnosti u organima političke partije;
- » lica koja kao vlasnici akcija ili udjela, kao članovi upravljačkih tijela ili kao zaposleni, imaju interesa za druge emitere, novinske agencije, reklamne kompanije, kompanije za istraživanje tržišta i javnog mnjenja, kompanije za distribuciju filma, kompanije za proizvodnju filma ili kompanije koje pružaju javne elektronske komunikacione mreže i usluge;
- » članovi Programskog savjeta MRT; ili
- » zaposleni u MRT i druga lica sa kojima je MRT zaključio ugovor o obavljanju određenih aktivnosti.

Nadzorni odbor MRT ima sljedeće **nadležnosti**:

- » nadgleda materijalno-finansijsko poslovanje MRT i u slučaju utvrđene nepravilnosti nalaže direktoru MRT da je ukloni;
- » daje preporuke, predloge ili mišljenja direktoru MRT o pitanjima finansijske prirode;
- » usvaja godišnji račun MRT;
- » daje saglasnost na nacrt statuta MRT;
- » daje saglasnost na predloženi finansijski plan MRT za narednu godinu na osnovu predloženog programa rada MRT za narednu godinu;
- » daje saglasnost za zaključivanje ugovora o zajmu ili bankarskih zajmova koji prelaze vrijednost utvrđenu Statutom MRT;
- » daje saglasnost za otuđenje i raspolaganje imovinom MRT koja premašuje vrijednost utvrđenu Statutom MRT; i
- » donosi poslovnik o svom radu.⁸⁷

Direktor MRT

Direktor MRT upravlja radom i predstavlja MRT. Direktor ima zamjenika. Direktor i zamjenik direktora MRT, pored programa rada, treba da imaju visoku stručnu spremu, radno iskustvo najmanje osam godina iskustva u oblasti komunikacija, novinarstva, informatike, kulture, ekonomije ili prava, kao i iskustvo u upravljanju organizacijom u trajanju od najmanje četiri godine. Član Programskog savjeta MRT i Nadzornog odbora MRT ne može biti izabran za direktora i zamjenika direktora MRT. Direktora i zamjenika direktora **bira Programski savjet** na osnovu prethodno sprovedenog postupka javnog konkursa i dostavljenog programa rada na period od **tri godine** sa mogućnošću ponovnog izbora. Postupak izbora i razrješenja direktora ili zamjenika direktora utvrđuje se Statutom MRT.

⁸⁷ *Ibid*, čl. 125, 127 i 129.

Direktor MRT ima sljedeće **nadležnosti**:

- » predstavlja MRT, odgovoran je za legalnost rada MRT i za ispunjavanje obaveza predviđenih Zakonom o audio i audiovizuelnim medijskim uslugama;
- » predlaže statut MRT;
- » predlaže opšte akte za rad utvrđene statutom MRT, predlaže opšta pravila za program i profesionalne standarde, nakon prethodno pribavljenog mišljenja iz redakcija MRT;
- » predlaže godišnji izvještaj o radu za prethodnu godinu i godišnji program rada za narednu godinu i nakon njihovog usvajanja podnosi ih Parlamentu;
- » predlaže godišnji račun;
- » predlaže razvojni program;
- » daje ovlaštenja u okviru svojih nadležnosti;
- » imenuje i razrješava odgovorne urednike, nakon prethodno dobijenog mišljenja iz redakcija MRT i dobijene saglasnosti od Programskog savjeta;
- » odlučuje o zapošljavanju i raspoređivanju službenika MRT;
- » obavlja i druge poslove utvrđene Zakonom o audio i audiovizuelnim medijskim uslugama i Statutom MRT.

U slučaju odsustva ili spriječenosti za rad direktora MRT, poslove umjesto njega obavlja zamjenik direktora.⁸⁸

SLOVENIJA

U Sloveniji se javni servis, RTV Slovenija, sastoji od televizijskog (TV Slovenija) i radijskog emitera (Radio Slovenija). Način funkcionisanja javnog servisa, kao i njegova upravljačka struktura, utvrđeni su Zakonom o Radioteleviziji Slovenija⁸⁹, usvojenim 2005. godine. Upravljačka tijela slovenačkog javnog servisa su **Programski savjet** i **Nadzorni savjet**.

Programski savjet RTV SLO

Programski savjet RTV Slovenija sastoji se od **29 članova**, od čega:

- » **jednog** člana imenuje mađarska nacionalna zajednica;
- » **jednog** člana imenuje italijanska nacionalna zajednica;
- » **jednog** člana imenuje Slovenačka akademija nauka i umjetnosti;
- » **dva** člana imenuje predsjednik države na predlog registrovanih vjerskih zajednica;
- » **tri** člana direktno biraju zaposleni u RTV Slovenija; s tim što ovi članovi moraju predstavljati informativni program, kulturno-umjetnički program, i tehničko odjeljenje;
- » **pet** članova imenuje Državni zbor (donji dom Parlamenta) na predlog političkih partija, najbliže moguće odražavajući proporcionalnu zastupljenost partija u Državnom zboru;
- » **16** članova imenuje Državni zbor na predlog gledalaca i slušalaca RTV Slovenija, univerziteta, fakulteta i udruženja, sindikalnih i drugih organizacija iz oblasti umjetnosti, kulture, nauke i novinarstva, kao i drugih organizacija civilnog društva, sa izuzetkom političkih partija i sa njima povezanih organizacija; ovi članovi bi takođe trebalo da predstavljaju različite regione.

Članovi Programskog savjeta imenovani su ili izabrani od datuma potpisivanja odluke o imenovanju, odnosno izboru, ili danom imenovanja u Državnom zboru. **Mandat** im traje **četiri godine**, i počinje danom konstituisanja Programskog savjeta. Od 16 članova koje imenuje Državni zbor na predlog raznih udruženja, polovina se imenuje istovremeno sa imenovanjem

⁸⁸ *Ibid*, čl. 131 i 132.

⁸⁹ Zakon o Radioteleviziji Slovenija, „Uradni list RS“, br. 96/05, 109/05 – ZDavP-1B, 105/06 – odl. US, 26/09 – ZIPRS0809-B i 9/14, <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO4461> (19.1.2021)

ostalih članova Programskog savjeta, a polovina nakon dvije godine. Državni zbor članove Programskog savjeta imenuje većinom glasova svih poslanika.

Programski savjet ima sljedeća prava i dužnosti:

- » usvajanje programskih standarda, programskih koncepata, programsko-produkcijskih nacrti i programskih šema na predlog generalnog direktora;
- » redovno preispitivanje usvojenog programskog koncepta i produkcijskog nacrti, kao i davanje uputstava generalnom direktoru u vezi sa otklanjanjem nedostataka u ovim oblastima;
- » razmatranje sprovođenja usvojenog programskog koncepta;
- » razmatranje komentara i sugestija gledalaca i slušalaca i zauzimanje stavova u vezi sa njima, te davanje uputstava generalnom direktoru pri utvrđivanju programske politike u vezi sa promjenama koje treba da budu uvedene u programe;
- » davanje saglasnosti na Statut RTV Slovenija na predlog generalnog direktora;
- » davanje mišljenja o predlogu finansijskog nacrti na predlog generalnog direktora;
- » imenovanje i razrješavanje generalnog direktora RTV Slovenija, i davanje prethodne saglasnosti za imenovanje i razrješanje direktora radija, odnosno direktora televizije;
- » odlučivanje o drugim pitanjima programske prirode, kada je Statutom tako predviđeno;
- » usvajanje svog poslovnika i organizacija rada i imenovanje svojih odbora u skladu sa Poslovníkom;
- » odlučivanje o drugim pitanjima, kada je to zakonom ili Statutom predviđeno.

Kada Programski savjet ne donese odluku o davanju saglasnosti na predlog statuta u roku od 30 dana od njegovog prijema, Nadzorni savjet može donijeti odluku i bez saglasnosti Programskog savjeta. Ako Programski savjet u roku od 30 dana ne dostavi Nadzornom savjetu svoje mišljenje o finansijskom nacrtu, Nadzorni savjet takođe može donijeti odluku bez njegove saglasnosti. U slučaju da Programski savjet ne donese odluku o saglasnosti sa imenovanjem ili razrješanjem direktora radija ili televizije u roku od 15 dana nakon prijema predloga, generalni direktor donosi konačnu odluku bez saglasnosti Programskog savjeta.

Programski savjet odlučuje većinom glasova prisutnih članova, dok je dvotrećinska većina glasova svih članova neophodna kada se glasa o poslovniku, a većina glasova svih članova kada su u pitanju usvajanje programskih standarda i programskih osnova, produkcijskog nacrti, davanje saglasnosti na statut, te imenovanje ili razrješanje generalnog direktora.

U Programski savjet **biraju se** lica koja svojim znanjem, ugledom ili dostignućima u kulturi, obrazovanju, ili nekoj drugoj oblasti društvenog života, mogu doprinijeti dobrom funkcionisanju i jačanju ugleda javne radiotelevizije, kako u Sloveniji tako i u inostranstvu. Članovi Programskog savjeta svoj rad moraju obavljati nezavisno i nepristrasno, i dužni su da slijede isključivo interese RTV Slovenije kao javnog servisa. Pri obavljanju svoje funkcije dužni su da poštuju Ustav i Zakon o Radio-televiziji Slovenija, te da se staraju o sprovođenju načela utvrđenih ovim zakonom, kao i statuta, u dijelu kojim se uređuju programi i njihovo realizovanje.

U Programski savjet **ne mogu biti izabrana ili imenovana** lica koja su u trenutku imenovanja, ili tokom prethodnih pet godina bila:

- » članovi organa političkih partija;
- » poslanici Evropskog parlamenta, odnosno službenici ili funkcioneri u organima Evropske unije;
- » predsjednik države, predsjednik Vlade, poslanici oba doma Parlamenta, gradonačelnici, ustavne sudije, ministri, državni sekretari ili drugi funkcioneri u državnim organima;

- » generalni direktori, generalni sekretari, šefovi konstitutivnih organa i Vladinih službi, direktori direktorata i konstitutivnih organa, načelnici upravnih jedinica i direktori ili sekretari lokalne samouprave.

U Programski savjet takođe **ne mogu biti izabrana, odnosno imenovana**, sljedeća lica:

- » članovi upravnih ili nadzornih organa ili zaposleni u konkurentskim medijima, kao i lica koja imaju vlasnički udio u tim medijima, kao ni zaposleni u RTV Slovenija, sa izuzetkom tri člana Programskog savjeta koje zaposleni biraju iz svojih redova;
- » članovi Savjeta za radiodifuziju i zaposleni u Agenciji za poštu i elektronske komunikacije, te članovi ili zaposleni u drugim organima koju u upravnom postupku odlučuju o dodjeli frekvencija ili drugim pravima medija ili zaposlenih u medijima, kao ni lica koja učestvuju u procesu donošenja tih odluka;
- » članovi upravnih ili nadzornih organa pravnih lica koja poslovno saraduju sa RTV Slovenija;
- » članovi uže porodice⁹⁰ rukovodilaca RTV Slovenija, kao što su generalni direktor Radio-televizije, direktor radija, direktor televizije, kao i zaposleni u RTV Slovenija koji su Statutom definisani kao menadžeri, odnosno rukovodioci.

Nadzorni savjet RTV SLO

Nadzorni savjet sastoji se od **11 članova**, od kojih **pet** proporcionalno predstavljaju **političke partije** zastupljene u **Državnom zboru**, koji ih i imenuje, **četiri imenuje Vlada**, a **dva su neposredno izabrana od strane zaposlenih** u RTV Slovenija. Nadzorni savjet imenuje se na period od **četiri godine**, i konstituiše se istovremeno sa Programskim savjetom. Nadzorni savjet usvaja Statut, nakon pribavljene saglasnosti Programskog savjeta, zatim usvaja finansijske planove i godišnje izvještaje, te utvrđuje cjenovnik usluga koje nijesu obuhvaćene javnim servisom. Članovi Nadzornog savjeta moraju imati najmanje visoko obrazovanje i pet godina radnog iskustva. Članovi iz svojih redova imenuju predsjednika i zamjenika predsjednika Nadzornog savjeta.

Generalni direktor RTV SLO

Generalni direktor RTV Slovenija imenuje se od strane Programskog savjeta na mandat u trajanju od **četiri godine**, na osnovu raspisanog javnog konkursa. Generalni direktor na osnovu javnog konkursa imenuje direktore radija i televizije, nakon prethodno pribavljene saglasnosti Programskog savjeta, kao i druge rukovodioce u skladu sa Zakonom i statutom.

U skladu sa odredbama Zakona o Radio-televiziji Slovenija, generalni direktor:

- » vodi stručni programski rad javne ustanove RTV Slovenija;
- » organizuje i upravlja radom javne ustanove RTV Slovenija;
- » predstavlja i zastupa javnu ustanovu RTV Slovenija;
- » je odgovoran za zakonitost rada javne ustanove RTV Slovenija;
- » koordiniše rad direktora radija i televizije, kao i drugih rukovodilaca u skladu sa statutom, te odlučuje u slučaju njihovih eventualnih međusobnih sporova;
- » vrši druge poslove utvrđene zakonom ili statutom;
- » vodi socijalni dijalog sa predstavnicima reprezentativnih sindikata u javnoj ustanovu, te zaključuje poseban kolektivni ugovor javne ustanove RTV Slovenija, i jedan je od potpisnika Kolektivnog ugovora za profesionalne novinare, kao jedan od predstavnika poslodavaca.⁹¹

⁹⁰ U smislu ovoga zakona, užim članovima porodice smatraju se supružnik ili lice sa kojim živi u vanbračnoj zajednici ili registrovanom istopolnom partnerstvu, djeca ili usvojena djeca, te unuci i roditelji ili usvojitelji, kao i druga lica koja žive u zajedničkom domaćinstvu.

⁹¹ Zakon o Radioteleviziji Slovenija, čl. 16-22 i 26, „Uradni list RS“, br. 96/05, 109/05 – ZDavP-1B, 105/06 – odl. US, 26/09 – ZIPRS0809-B i 9/14, <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO4461> (19.1.2021)

SRBIJA

Strategija razvoja sistema javnog informisanja u Republici Srbiji do 2016. godine je propisala brojne obaveze za nosioce vlasti, uključujući i donošenje zakona koji će zaokružiti regulatorni okvir za medijski sektor i pravno regulisati pitanje privatizacije preostalih medija u državnoj svojini, definisati javni interes u oblasti javnog informisanja, utvrditi način učešća javnih entiteta u finansiranju medija, ustanoviti novi registar medija, redefinisati pravila vezana za medijsku koncentraciju, implementirati Direktivu EU o audio-vizuelnim medijskim uslugama, ojačati položaj nezavisnog regulatora i regulacije uopšte, te riješiti pitanja organizacije, funkcionisanja i finansiranja javnih medijskih servisa, a na kraju i generalno pospješiti dalji razvoj slobode izražavanja i medijskih sloboda. S obzirom na to da ove ciljeve nije lako pravno uobličiti, rokovi za usvajanje zakona nijesu ispoštovani. Poslije dugotrajne javne rasprave i usaglašavanja stavova sa EU, Narodna skupština Republike Srbije je početkom avgusta 2014. godine usvojila paket medijskih zakona, i to: Zakon o javnom informisanju i medijima, Zakon o elektronskim medijima i Zakon o javnim medijskim servisima. Svi su stupili na snagu 13. avgusta 2014. godine, a od tada su počeli da teku i rokovi za usvajanje podzakonskih akata i prilagođavanje svih aktera, prije svega medija, na nova zakonska rješenja.⁹²

U Srbiji su izbor nadležnosti organa upravljanja i rukovođenja u javnim medijskim servisima regulisani Zakonom o javnim medijskim servisima i Zakonom o elektronskim medijima.

Zakonom o elektronskim medijima uređuju se organizacija i rad Regulatornog tijela za elektronske medije, uslovi i način pružanja audio i audio-vizuelnih medijskih usluga, uslovi i postupak za izdavanje dozvola za pružanje audio i audio-vizuelnih medijskih usluga, kao i druga pitanja od značaja za oblast elektronskih medija.⁹³ Zakon o javnim medijskim servisima uređuje, u skladu sa evropskim standardima i međunarodnim dokumentima u oblasti elektronskih medija, rad javnih medijskih servisa, i to Javne medijske ustanove Radio-televizija Srbije i Javne medijske ustanove Radio-televizija Vojvodine, njihovu djelatnost i načela na kojima se zasniva obavljanje djelatnosti, javni interes koji ostvaruju, javnost rada, način izbora organa i njihovu nadležnost, donošenje akata, kao i obezbjeđivanje sredstva za rad i način njihovog finansiranja.⁹⁴ Zakonom o javnim medijskim servisima je definisano da su organi upravljanja javnog medijskog servisa u Srbiji: **Upravni odbor, generalni direktor i Programski savjet**.⁹⁵

Upravni odbor RTS (RTV)

Upravni odbor, sa svojih **devet članova**, predstavlja organ upravljanja javnog medijskog servisa. Članove Upravnog odbora imenuje i razrješava Savjet Regulatora dvotrećinskom većinom ukupnog broja članova. Savjet Regulatora raspisuje javni konkurs za imenovanje članova Upravnog odbora šest mjeseci prije isteka mandata članova Upravnog odbora u skladu sa kriterijumima propisanim Zakonom o javnim medijskim servisima. Članovi Upravnog odbora imenuju se iz reda uglednih stručnjaka iz oblasti koje su od značaja za obavljanje poslova ustanova javnog medijskog servisa (stručnjaci iz oblasti medija, kulture, menadžmenta, prava i finansija).

Članovi Upravnog odbora ne mogu biti nosioci javnih funkcija i funkcija u političkoj stranci, zaposleni kod pružaoca medijskih usluga, kao ni lica čije bi članstvo u Upravnom odboru moglo da dovede do sukoba interesa u skladu sa propisom koji reguliše sprečavanje sukoba

92 Asocijacija nezavisnih elektronskih medija (ANEM), *Vodič kroz nove medijske zakone*, 2015

93 Zakon o elektronskim medijima, Sl. Glasnik RS, br. 83/2014 i 6/2016, čl. 1.

94 Zakon o javnim medijskim servisima, „Službeni glasnik RS“, br. 83/14, 103/15, 108/16, 161/20,

95 *Ibid*, čl. 16.

interesa pri obavljanju javne funkcije. Članovi Upravnog odbora ne smiju obavljati usluge i druge poslove za ustanovu javnog medijskog servisa. Mandat članova Upravnog odbora je pet godina, a jedno lice može biti imenovano za člana Upravnog odbora najviše dva puta.

Upravni odbor donosi Poslovnik o radu. Odluke se donose većinom glasova ukupnog broja članova Upravnog odbora, osim ako je ovim zakonom i Statutom predviđeno da se pojedine odluke donose dvotrećinskom većinom glasova ukupnog broja članova. Uslove za rad članovima obezbjeđuje javni medijski servis i svi članovi imaju pravo na naknadu za svoj rad u visini prosječne neto zarade u javnom medijskom servisu.

Zaduženja Upravnog odbora su da **usvaja**: Statut i strategiju razvoja javnog medijskog servisa (dvotrećinskom većinom glasova ukupnog broja članova), plan rada, finansijski plan, plan nabavki i plan poslovanja, izvještaj o radu i poslovanju javnog medijskog servisa i dostavlja ga Narodnoj skupštini, Savjetu Regulatora i obavještava javnost; **utvrđuje** programsku koncepciju javnog medijskog servisa (dvotrećinskom većinom glasova ukupnog broja članova); **donosi** odluku o usklađivanju visine takse, kao i investicione planove; **imenuje i razrješava** glavne i odgovorne urednike, kao i direktore programa, dvotrećinskom većinom glasova ukupnog broja članova, a obrazloženu odluku o imenovanju donosi na predlog generalnog direktora nakon sprovedenog javnog konkursa i čini je dostupnom javnosti, imenuje i razrješava generalnog direktora javnog medijskog servisa dvotrećinskom većinom glasova ukupnog broja članova, a obrazloženu odluku o imenovanju donosi nakon sprovedenog javnog konkursa i čini je dostupnom javnosti; **daje saglasnost** na akt generalnog direktora o sistematizaciji poslova i zadataka i organizaciji rada javnog medijskog servisa; **kontrolise** finansijsko poslovanje i imenuje internog revizora, na predlog generalnog direktora; vrši nadzor nad zakonitošću obavljanja djelatnosti; **razmatra** predloge i preporuke Programskog savjeta, te obavlja i druge poslove utvrđene zakonom i Statutom.

Članu Upravnog odbora **mandat prestaje**: protekom vremena na koje je imenovan, podnošenjem ostavke u pismenoj formi regulatornom tijelu nadležnom za oblast elektronskih medija, razrješanjem iz razloga predviđenih ovim zakonom i smrću.

Savjet Regulatora donosi odluku o razrješanju člana Upravnog odbora, dvotrećinskom većinom glasova ukupnog broja članova Savjeta:

- » ako je zbog bolesti, na osnovu nalaza nadležne zdravstvene ustanove, nesposoban za obavljanje dužnosti člana Upravnog odbora u periodu dužem od šest mjeseci;
- » ako utvrdi da u postupku imenovanja nije dao tačne podatke o sebi;
- » ako neopravdano nije prisustvovao na tri sjednice Upravnog odbora u toku jedne godine;
- » ako postane nosilac javne ili političke funkcije, ili ako se zaposli kod pružaoca medijskih usluga;
- » ako je postupao protivno odredbama zakona, Statuta i drugih propisa koji uređuju obavljanje djelatnosti ustanove javnog medijskog servisa;
- » ako je osuđen na безусловnu kaznu zatvora.⁹⁶

Generalni direktor

Generalni direktor **zastupa i predstavlja** javni medijski servis, **organizuje i upravlja** procesom rada i vodi poslovanje ustanove; **predlaže** Upravnom odboru strategiju razvoja i plan rada; **izrađuje i predlaže** Upravnom odboru, zajedno sa glavnim i odgovornim urednicima, direktorima programa i urednicima organizacionih cjelina programsku koncepciju kojom se ostvaruje javni interes i odgovara za njeno ostvarivanje; **predlaže** Upravnom odboru uvođenje nove medijske usluge kao i imenovanje i razrješavanje glavnih i odgovornih urednika,

⁹⁶ Ibid, čl. 16-21.

kao i direktore programa, ako su direktori programa predviđeni Statutom; **obezbjeduje** zakonitost rada i poslovanja; **odgovara** za sprovođenje odluke Upravnog odbora i podnosi Upravnom odboru izvještaje o radu i poslovanju; **razmatra** preporuke Programskog savjeta; **pribavlja** mišljenje nacionalnog savjeta nacionalne manjine o kandidatima za odgovornog urednika programa na jeziku nacionalne manjine prije podnošenja predloga za njegovo imenovanje Upravnom odboru; **donosi** akte o sistematizaciji poslova i zadataka i organizaciji rada javnog medijskog servisa na koju saglasnost daje Upravni odbor; **obavlja** i druge poslove utvrđene zakonom i Statutom.

Upravni odbor donosi odluku o imenovanju generalnog direktora dvotrećinskom većinom glasova ukupnog broja članova, nakon sprovedenog javnog konkursa, i to uz obrazloženje. Isto lice može biti imenovano za generalnog direktora najviše dva puta. Mandat generalnog direktora je pet godina.

Za generalnog direktora **može biti imenovano** lice iz reda uglednih stručnjaka iz oblasti koje su od značaja za obavljanje poslova ustanove javnog medijskog servisa i lice koje ima prebivalište na teritoriji Republike Srbije i državljanin je Republike Srbije, ima visoku stručnu spremu i 10 godina iskustva na rukovodećim poslovima, dok za generalnog direktora **ne može biti imenovano** lice koje ne može biti član Upravnog odbora, izuzev zaposlenih kod pružalaca medijskih usluga.

Kandidati za generalnog direktora prilikom konkurisanja dužni su da pored dokaza o ispunjavanju uslova dostave program rada i upravljanja ustanovom javnog medijskog servisa za predstojeći period.

Mandat generalnog direktora prestaje:

- » istekom vremena na koje je imenovan;
- » podnošenjem ostavke u pismenoj formi Upravnom odboru;
- » razrješenjem iz razloga predviđenih ovim zakonom;
- » smrću.

Generalni direktor **razrješava se** odlukom Upravnog odbora, dvotrećinskom većinom glasova ukupnog broja članova, ako: je zbog bolesti, na osnovu nalaza nadležne zdravstvene ustanove, nesposoban za obavljanje funkcije generalnog direktora u periodu dužem od šest mjeseci; utvrdi da u postupku imenovanja nije dao tačne podatke o sebi; postupa protivno odredbama zakona, statuta i drugih propisa koji uređuju obavljanje djelatnosti ustanove javnog medijskog servisa; ili je osuđen na bezuslovnu kaznu zatvora.⁹⁷

Programski savjet

Programski savjet je savjetodavni organ koji ima **15 članova**. Članove bira Upravni odbor iz reda stručnjaka u oblasti medija i medijskih poslenika (urednika), naučnika, stvaralaca u oblasti kulture i predstavnika udruženja čiji je cilj zaštita ljudskih prava i demokratije. Članovi Programskog savjeta ne mogu biti nosioci javnih i političkih funkcija, mandat im traje četiri godine i ne mogu biti ponovo izabrani.

Članove Programskog savjeta RTS (RTV) Upravni odbor bira na predlog odbora Narodne skupštine (Skupštine Autonorne Pokrajne Vojvodine) nadležnog za oblast javnog informisanja.

Nadležni odbor skupštine za oblast javnog informisanja predlaže upravnom odboru listu od 30 kandidata za članove Programskog savjeta koja odražava teritorijalnu, nacionalnu, vjersku, polnu i drugu strukturu stanovništva. Lista kandidata se utvrđuje na osnovu javnog konkursa

⁹⁷ *Ibid*, čl. 23-26.

za izbor članova Programskog savjeta. Javni konkurs raspisuje nadležni odbor skupštine šest mjeseci prije isteka mandata članovima Programskog savjeta koji obavljaju funkciju. Nadležni odbor za oblast javnog informisanja utvrđuje listu svih prijavljenih kandidata koji ispunjavaju uslove, u roku od 30 dana od dana raspisivanja konkursa. Pravila o sprovođenju konkursa propisuju se aktom skupštine.

Programski savjet:

- » se stara o zadovoljenju interesa slušalaca i gledalaca u pogledu programskog sadržaja;
- » razmatra ostvarivanje programske koncepcije i kvalitet programskog sadržaja javnog medijskog servisa i u vezi sa tim daje preporuke i predloge generalnom direktoru i Upravnom odboru;
- » najmanje jednom godišnje organizuje javnu raspravu o programskom sadržaju javnog medijskog servisa u trajanju od 15 dana, a izvještaj o održanoj javnoj raspravi, zajedno sa preporukama za njegovo unapređivanje koje su izražene u toku javne rasprave, podnosi generalnom direktoru i Upravnom odboru;
- » prati sprovođenje programskih načela i obaveza utvrđenih zakonom, a u slučaju njihovog nepoštovanja pisanim putem obavještava Upravni odbor, generalnog direktora i odgovorne urednike.

Na pitanja vezana za prestanak mandata člana Programskog savjeta shodno se primjenjuju odredbe koje se odnose na prestanak mandata generalnog direktora.⁹⁸

ŠVEDSKA

Javni servis Švedske sastoji se od tri emitera: Švedskog radija (*Sveriges Radio – SR*), Švedske televizije (*Sveriges Television – SVT*), kao i obrazovnog radio-televizijskog emitera Švedski obrazovni radio (*Sveriges Utbildningsradio – UR*). Sve tri navedene kompanije koje čine javni servis u vlasništvu su **Administrativne fondacije** (*Förvaltningsstiftelsen*) za Švedski radio, Švedsku televiziju i Švedski obrazovni radio (u daljem tekstu: Administrativna fondacija).

Upravni odbor Administrativne fondacije sastoji se od **predsjednika i 12 članova**. Predsjednik i polovina članova ovog odbora imenuju se nakon svakih opštih (parlamentarnih) izbora. **Članove nominuju partije koje imaju parlamentarni status**, s tim što sve partije koje su zastupljene u Riksdagu (Parlamentu Švedske) moraju imati svoje predstavnike. Članovi Upravnog odbora imenuju se na period od **osam godina**, dok se **predsjednik** imenuje na **četiri godine**.⁹⁹ Predsjednika i članove **imenuje Vlada**. Predsjednik se imenuje na osnovu kriterijuma stručnosti i integriteta, dok se članovi imenuju na osnovu predloga parlamentarnih partija. Od 2007. godine, sve partije koje imaju parlamentarni status moraju imati svog predstavnika u Upravnom odboru Administrativne fondacije.¹⁰⁰

Uloga Fondacije, koja je osnovana 1997. godine, jeste da djeluje kao most između države i triju javnih radiodifuznih kompanija. Fondacija je formirana sa ciljem promovisanja nezavisnosti radijskih i televizijskih programa u okviru javnog servisa, putem vlasništva i upravljanja svim akcijama kompanija koje čine javni servis. Time se obezbjeđuje nezavisan položaj ovih kompanija, s obzirom na činjenicu da nijesu u državnom vlasništvu, niti su vođene komercijalnim interesima. Jedan od najznačajnijih zadataka Fondacije jeste imenovanje članova upravnih odbora javnih radiodifuznih kompanija, dok nema ovlašćenja kada su u pitanju programski sadržaji.¹⁰¹

⁹⁸ *Ibid*, čl. 28-31.

⁹⁹ ECPRD request no. 3659, Regulatory framework of public service broadcasting, February 2018.

¹⁰⁰ Förvaltningsstiftelsen - Stiftelsens styrelse, <https://www.forvaltningsstiftelsen.se/om-stiftelsen> (22.1.2021)

¹⁰¹ ECPRD request no. 3659, Regulatory framework of public service broadcasting, February 2018.

Od januara 2020. godine, poslanici **ne mogu** biti članovi Upravnog odbora Administrativne fondacije. Kao vlasnik svih akcija u navedenim medijskim kućama, Administrativna fondacija preko svojih predstavnika na godišnjoj skupštini emitera zauzima stav o eventualnom pozivanju na odgovornost članova savjetâ i generalnih direktora. Ova procjena vrši se isključivo na osnovu godišnjih računa kompanija i relevantnih revizorskih izvještaja. S obzirom na činjenicu da Administrativna fondacija predstavlja matičnu firmu čije su filijale tri medijske kuće koje se smatraju javnim servisom, Fondacija svake godine priprema konsolidovani godišnji račun.

Administrativna fondacija takođe jednom godišnje održava sastanke sa savjetima pojedinačnih medijskih kuća, na kojima se informiše o programskom radu i razvoju tih kompanija, dok se raspravlja i o radu medijskih savjeta. Administrativna fondacija takođe učestvuje u procesu evaluacije rada savjetâ javnih medijskih kuća, te dostavlja Vlade komentare u vezi sa istražnim predlozima u vezi sa pitanjima koja se tiču javnog servisa.¹⁰²

102 Förvaltningsstiftelsen - Stiftelsens styrelse, <https://www.forvaltningsstiftelsen.se/om-stiftelsen> (22.1.2021)

IZVORI INFORMACIJA

Act No. 483/1991 Coll. on the Czech Television (as amended 2017)

<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-483>

Asocijacija nezavisnih elektronskih medija (ANEM), *Vodič kroz nove medijske zakone*, 2015

Bundesgesetz über den Österreichischen Rundfunk (ORF-Gesetz), Fassung vom 28.01.2021,

<https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=10000785>

Der Publikumsrat des ORF, Aufgaben

<https://der.orf.at/unternehmen/gremien/publikumsrat/aufgaben/index.html>

Deutsche-Welle-Gesetz – DWG, Deutsche Welle Act,

<https://www.dw.com/downloads/36383966/dwgesetzen.pdf>

Die KommAustria https://www.rtr.at/medien/wer_wir_sind/KommAustria/KommAustria.de.html

DIREKTIVA (EU) 2018/1808 EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA od 14. studenoga 2018. o izmjeni Direktive 2010/13/EU o koordinaciji određenih odredaba utvrđenih zakonima i drugim propisima u državama članicama o pružanju audiovizualnih medijskih usluga (Direktiva o audiovizualnim medijskim uslugama) u pogledu promjenjivog stanja na tržištu

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/HTML/?uri=CELEX:32018L1808&from=EN>

Dr Rade Veljanovski, Uloga javnog servisa: kako obezbediti javni interes, Srpska pravna revija, godina 4, br. 7/2008, str. 35-5

ECPRD request no. 3659, Regulatory framework of public service broadcasting, February 2018.

Estonian Public Broadcasting Act, <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/527062014005/consolide>

Förvaltningsstiftelsen - Stiftelsens styrelse, <https://www.forvaltningsstiftelsen.se/om-stiftelsen>

Janjetović, Lj. (2014.) *Zakonska regulativa djelatnosti javnog servisa u Bosni i Hercegovini*, Visoka škola Komunikološki koledž u Banjaluci Kapa Fi, SVAROG, str. 210.

Law on public electronic media and their management (Latvian version), entered into force on 1.January 2021

<https://likumi.lv/ta/id/319096-sabiedrisko-elektronisko-plasazinas-lidzeklu-un-to-parvaldibas-likums>

LAW ON THE PROVISION OF INFORMATION TO THE PUBLIC, 2 July 1996 – No I-1418 (As last amended on 23 December 2015 – No XII-2239), Vilnius,

<https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/2865241206f511e687e0fbad81d55a7c?jfwid=2r1mldso>

LIETUVOS NACIONALINIO RADIJO IR TELEVIJOS ĮSTATYMO NR. I 1571 PAKEITIMO ĮSTATYMAS, 2020 m. gegužės 7 d. Nr. XIII-2929, Vilnius

<https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/7f522eb294e711ea51db668f0092944?positionInSearchResults=9&searchModelUUID=82acfd49-149a-4920-9ee4-a198151cadcd>

Ministru kabinets, *Nevalstisko organizāciju un Ministru kabineta sadarbības memoranda īstenošanas padome*,

<https://www.mk.gov.lv/lv/nevalstisko-organizaciju-un-ministru-kabineta-sadarbibas-memoranda-istenosanas-padome>

Monro E. Prajs, Mark Reboj, Radio-difuzija javnog servisa u traziciji (zbirka dokumenata), Amsterdamski ugovor, Beograd, 2002, str. 70-74

Preporuka br. R (96) 10 Komiteta ministara državama članicama o garantovanju nezavisnosti javnog servisa radio-difuzije http://ravnopravnost.gov.rs/wp-content/download/se_preporuka_r_96_10.pdf

Public broadcasting: Why? How?, UNESCO/WRTVC, 2001

<https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000124058>

Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likums

<https://likumi.lv/ta/id/269907-publiskas-personas-kapitala-dalu-un-kapitalsabiedribu-parvaldibas-likums>

Recommendation CM/Rec(2012)1 of the Committee of Ministers to member States on public service media governance (Adopted by the Committee of Ministers on 15 February 2012 at the 1134th meeting of the Ministers' Deputies)
https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectID=09000016805cb4b4#_ftn2

RECOMMENDATION No. R(96) 10 OF THE COMMITTEE OF MINISTERS TO MEMBER STATES ON THE GUARANTEE OF THE INDEPENDENCE OF PUBLIC SERVICE BROADCASTING (Adopted by the Committee of Ministers on 11 September 1996 at the 573rd meeting of the Ministers' Deputies)
<https://rm.coe.int/168050c770>

RESOLUTION NO. 1 THE FUTURE OF PUBLIC SERVICE BROADCASTING, Prague, 1994, page 25
<https://rm.coe.int/16806461fb>

RULES OF PROCEDURE OF THE SAEIMA, Articles 25, 31, 32, 34
<https://www.saeima.lv/en/legislative-process/rules-of-procedure>

Saeima: Likumprojekta "Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu un to pārvaldības likums", anotācija
<https://titania.saeima.lv/LIVS13/saeimalivs13.nsf/0/43C58831114A379EC225835200480EA1?OpenDocument#bb>

The Czech Television Council <https://www.ceskatelevize.cz/english/the-czech-television-council/>

Zákon č. 484/1991 Sb. Zákon České národní rady o Českém rozhlasu
<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-484>

Zákon č. 517/1992 Sb. Zákon České národní rady o České tiskové kanceláři
<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-517>

Zakon o elektronskim medijima, *Sl. Glasnik RS*, br. 83/2014 i 6/2016 Zakon o javnim medijskim servisima, „Službeni glasnik RS“, br. 83/14, 103/15, 108/16, 161/20

Zakon o Hrvatskoj radioteleviziji, „Narodne novine“ br. 137/10, 76/12, 78/16, 46/17, 73/17, 94/18,
<https://www.zakon.hr/z/392/Zakon-o-Hrvatskoj-radioteleviziji>

Zakon o Javnom radiotelevizijskom servisu Bosne i Hercegovine (Zakon o BHRT), „Službeni glasnik BiH“, član 24,
<https://bhrt.ba/wp-content/uploads/2019/10/Zakon-o-javnom-RTV-sistemu-BiH.pdf>

Zakon o Javnom radiotelevizijskom sistemu Bosne i Hercegovine, „Sl. Glasnik BiH“ br. 78/05, 35/09, 32/10, 51/15, 25/16,

Zakon o javnom servisu radio-televizije Federacije Bosne i Hercegovine, „*Službene novine FBiH*“, 2008

Zakon o radio-televiziji Republike Srpske, „*Sl. glasnik RS*“, br. 49/06, 73/08, 42/2010, 89/13 i 44/16

Zakon o Radioteleviziji Slovenija, „Uradni list RS“, br. 96/05, 109/05 – ZDavP-1B, 105/06 – odl. US, 26/09 – ZIPRS0809-B i 9/14, <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO4461>

Zakon o Radioteleviziji Slovenija, čl. 16-22 i 26, „Uradni list RS“, br. 96/05, 109/05 – ZDavP-1B, 105/06 – odl. US, 26/09 – ZIPRS0809-B i 9/14, <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO4461>

ZDF-Staatsvertrag vom 31. August 1991, in der Fassung des Staatsvertrags zur Modernisierung der Medienordnung in Deutschland (Medienstaatsvertrag) in Kraft seit 7. November 2020,
<https://www.zdf.de/zdfunternehmen/zdf-rechtsgrundlagen-und-vorschriften-100.html>

Закон за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги (Службен весник бр. 184/13, 13/14, 44/14, 101/14, 132/14, 13/16, 142/16, 132/17, 168/18, 248/18, 27/19, 154/19, 42/20)

<https://avmu.mk/%D0%B7%D0%B0%D0%BA%D0%BE%D0%BD-%D0%B7%D0%B0-%D0%B0%D1%83%D0%B4%D0%B8%D0%BE-%D0%B8-%D0%B0%D1%83%D0%B4%D0%B8%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%B7%D1%83%D0%B5%D0%BB%D0%BD%D0%B8-%D0%BC%D0%B5%D0%B4%D0%B8%D1%83%D0%BC/>

U Istraživačkom centru pripremaju se istraživački radovi u formi kratke informacije ili analize na izabranu temu, zatim komparativnog pregleda određenih pitanja i načina njihovog uređenja u regionu, zemljama članicama EU i ostalim zemljama, kao i u formi statističkih pregleda, a u cilju podrške radu poslanika, radnih tijela i Službe. U kontekstu međunarodne saradnje, Centar priprema informacije i odgovora na zahtjeve međunarodnih organizacija, nacionalnih parlamenata i institucija u okviru mreže Evropskog centra za parlamentarnu dokumentaciju i istraživanje (ECPRD), te u saradnji sa Sektorom za podršku zakonodavnoj i nadzornoj funkciji Skupštine, ostvaruje saradnju sa domaćim i stranim institucijama, bibliotekama, univerzitetima, državnim i drugim institucijama. Među nadležnostima Centra je i pružanje stručne podrške poslanicima i zaposlenima u Službi za samostalno istraživanje upućivanjem na dostupne podatke i metode pretraživanja.